

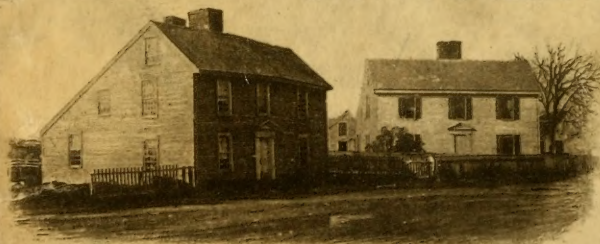

26

John Adams
Library.

IN THE CUSTODY OF THE
BOSTON PUBLIC LIBRARY.

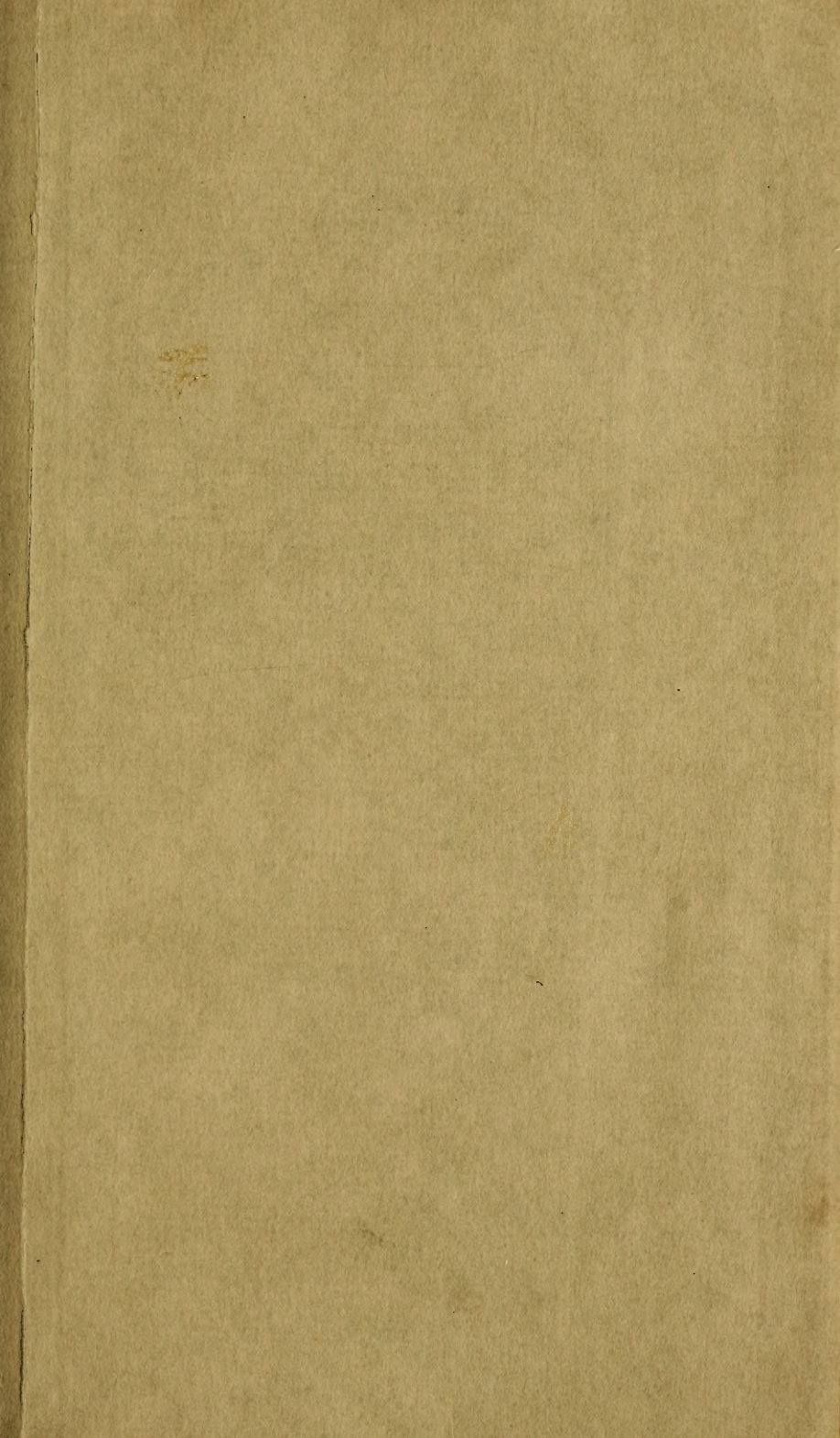

SHELF N^o

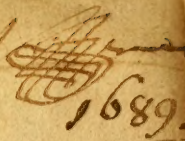

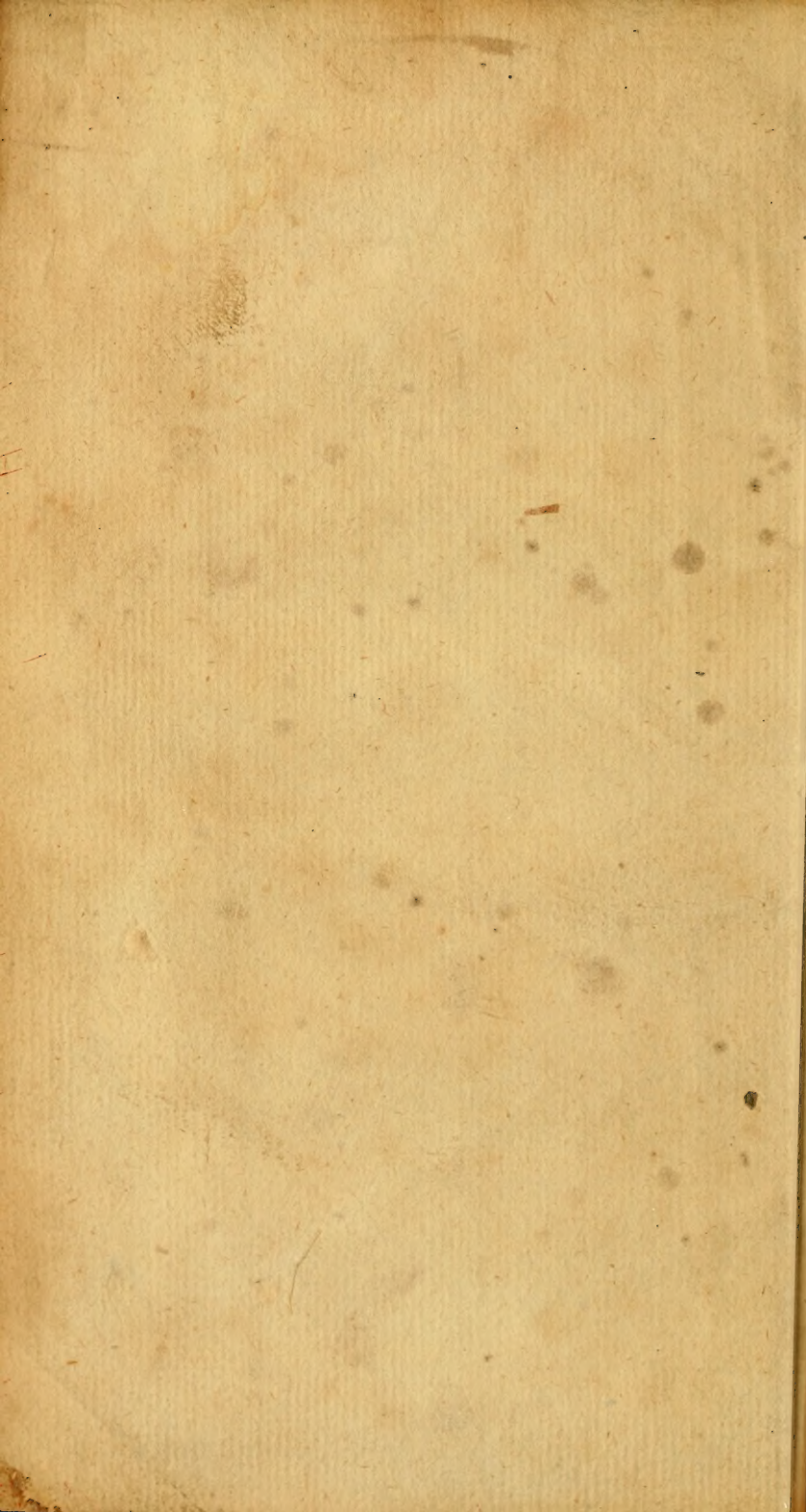
ADAMS

152.18

Nicholas Trott 1689.

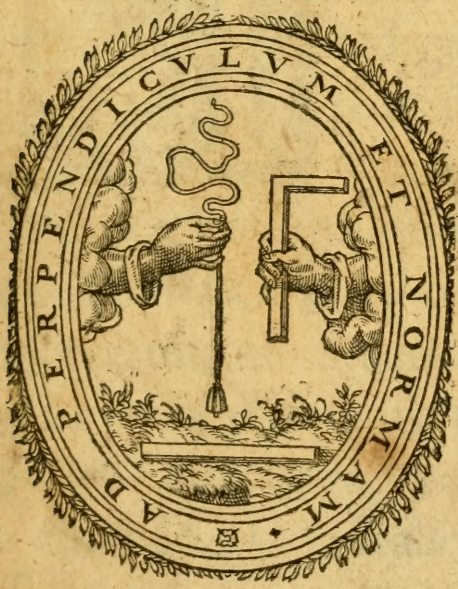

ADJUTIO

Societatis Iesu,

S. R. E. CARDINALIS,

institutiones linguæ Hebraicæ,
postremò recognitæ, ac
locupletatæ.

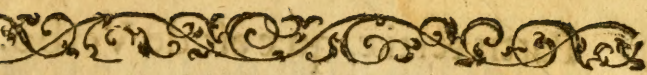
APUD FRANCISCVM FABRVM

M. DC. XIX.

cessaria, tum magis difficilia et
se, quam ut à tyronibus initio
legi oporteat: quæ tamen, cæteris
antea perlectis, sine
labore ullo intelli-
gentur.

INDEX CAPITVM PAR-

tis primæ, quæ est de ratione
legendi & scribendi.

35

de literis consonantibus. Cap. I. pag. I.

de punctis, quæ locum obtinent vocalium.

2. II

de semipunctis, id est, de sceua, & punctis
raptis. 3. 20

de daghes, & raphe. 4. 26

de literis quiescentibus, & mappic. 5. 31

de accentibus. 6. 35

Partis secundæ, quæ est de Nomine.

de ijs, quæ nomini generaliter accidunt.

Cap. I. pag. 48

de variis nominum formis. 2. 55

de nominibus numeralibus. 3. 65

de pronomine. 4. 69

Partis

INSTITVTIO
NVM LINGVÆ
HEBRAICAE

fars prima.

CAPVT I.

De Literis.

LITERAE Hebræorum,
quas ipsi nunim Othi-
joth appellant, omnes
sunt consonantes. Ea-
rum numerum & or-
dinem, qui ex Threnis Hieremiæ,
alisq; similibus Alphabeticis libris
colligitur, necnon figuras, nomina,
& ipsorum nominum significatio-
nem, denique potestatem siue so-
num ipsarum, & quorum numero-
rum notæ sint, subiecta tabella indi-
cabit:

A Num.

Num.	Figur.	Potestas.	Nomen.	Significatio.
1	א	aspiratio lenissima.	Aleph אלף	Quasi אלף Alluph, id est, princeps, quòd sit principium Alphabeti.
2	ב	B, Græcū, sive, v. cō- sonans.	Beth בית	Domus, quòd figura sua do- mum imitetur: summa enim li- nea tectum, in- fima pavimen- tum, media pa- riete, vacuitas è regione por- tam refert.
3	ג	gh	Gimel גימל	Quasi גמל gam- mal, id est, ca- melus, propter gibbum, quem in dorso gerit.
4	ד	dh	Daleth דלת	Quasi דלת de- leth, id est, por- ta.

Num.	Figur.	Potestas.	Nomen.	Significatio.
				ta, quòd eam suis lineis ali- qua ex parte referat.
5	ה	h	He ה	A sono quem exprimit, no- men accepit.
6	ו	v, conso- nans.	Vau ו	Uncinus, q ejus similitu- dinem præ se ferat.
7	ז	z, Græcum.	Zajin ז	Quasi זין zen, id est, telum, quòd clava es- se videatur.
8	ח	ch, vel x Græcum.	Cheth ח	A sono pro- prio sic vocatur
9	ט		Teth ט	Item à sono.
10	י	i, consonās.	Jod י	Quasi יד jad, id est, spatium, quod propter suam

PARS I. CAP. I.

4

Num.	Figur.	Potestas	Nomen	Significatio.
20	כ ך	c ch ch	Caph כַּף	suam exiguitatem relinquit. A curuitate sic dicitur, nam כַּפַּף Caphaph, incuruare significat, & כַּף Caph, rem curuam, ut volam.
30	ל	l	Lamed לָמֶד	A מַלְמַד Malmad, id est, stimulo, seu veru, cuius similitudinem exhibet.
40	מ	m m	Mem מֶם	A sono, ut in aliis linguis.
50	נ	n	Num נּוּן	Item à sono.
60	ס	s	Samech סָמֶךְ	Quasi סָמוּךְ Samuch, id est, continuatū, & in se ductum, à סָמַךְ

סָמַךְ

DE LITERIS.

5

Num.	Figur.	Potestas	Nomen	Significatio.
70	ו	Aspiratio densissima.	Nghajin וין	וין continuauit. Oculus, quod ejus figuram imitetur.
80	פ	p ph ph	Pe פ	Os, seu vultus, à figura.
90	צ	ts ts	Tsade צ	Tenabulum, quod ei non dissimile videatur.
100	ק	q, vel-k	Coph ק	Vel à sono proprio sic dicitur, vel à circulo quē describit: nam קיף coph, circuire est.
200	ר	r	Rosc רוש	Quasi רש Rosc, id est, caput, quod aliqua ex parte illius figuram

Num.	Figur.	potestas.	Nomen.	Significatio.
300	שׁ שׂ	sc f vide Iud. c. 12. v. 6.	Scin שׂן	imitetur. Quasi שׂן Scin, id est, des, quod dentata sit li- tera.
400	ת	th, siue θ Græcum.	Tau ת	Signum, siue terminus: quod alphabetū ter- minet.

500 600 700 800 900 1000
 ך ם ן ף ץ ם

Admonitio de nominibus literarum Hebraicarum.

Nomina harum literarum vetustissima esse, atque ex his veluti fontibus quibusdam derivata esse nomina aliarum omnium literarum, veteres omnes docent, Hebraei, Græci, Latini. Vide Iosephum lib. 1. Antiquit. cap. 4. Eupolemun apud Clementem Alexandrinum lib. 1 Strom. Augustinum lib. 18. de Civitate

Dei, cap. 39. ac præcipuè Eusebium lib. 9. cap. 4. & lib. 10. capit. 2. de Præparatione Evangelica, qui ex eo demonstrat, primas omnium literarum Hebraicas fuisse, quòd solæ Hebraicæ literæ nomina habeant significatiua. Cur enim Græci literas suas vocent alpha, beta, gamma, delta, & Latini, a, b, c, d, & c. nullam rationem aliam reddere possumus, quàm quòd Hebræos imitati sint, qui literis suis nomina posuerunt, aleph, beth, gimel, daleth. Cur autem Hebræi literas suas ita vocauerint, rationem à propria significatione ductam reddit Eusebius loco notato: item Sanctus Hieronymus in epistol. ad Paulam Urbicam, & in Commentario ad Threnos Hieremie: nos quoque aliam ab illis non parum diuersam paulò ante reddidimus.

De potestate earumdem literarum.

PRÆter ea, quæ in Alphabero ipso annotauimus, sciendum quoque est, literas omnes Hebraicas in quinque diuisas esse classes, pro nu-

mero videlicet instrumentorum vocis. 1 Quædam enim dicuntur literæ gutturales, videlicet $\gamma \text{ ח ה א}$.

2 Aliæ dicuntur literæ labiales, videlicet, ב ו מ פ . 3 Aliæ dicuntur literæ palati, videlicet, ג י כ ק . 4 Aliæ dicuntur literæ linguæ, videlicet, ד ט ל נ ת . 5 Aliæ denique dicuntur literæ dentium, videlicet, ז ס צ ר ש .

Ex his notandæ potissimum quæ sunt gutturis & labiorum: gutturales præsertim, quarum & Aleph, in summo gutture, siue in ipso ore formatur, respondetq; spiritui leni Græcorum, ita vt nihil addat ad vocalem, cum qua syllabam necessariò efficit, nisi spiritum illum, qui minimum requiritur ad quamlibet vocem proferendam. ה He respondet spiritui denso Græcorum, & nostræ aspirationi h, formaturque in gutture, sed paulo inferius quam Aleph. ח Cheth est quasi duplex aspiratio densa, &

in

Litere gutturales diffi-
culter pro-
nunciatur.

in ipso nodo gutturis, hoc est, inferius quam He, formari debet. y Ngha- n, aspiratio est densissima (et si alij liter sentiant) fitq; dum spiritus na- ium ad iumēto in imo gutture quo- ammodo strāgulantur. Itaque pro- unciatio harum quatuor literarū à imo gutture ad imum vsq; quasi quibusdam gradibus descendit.

*De figuris seu characteribus li-
terarum.*

PRimum diligenter intuendæ sunt figuræ, & discrimen notā- lum similitum literarum, ne inter le- gendum vnam accipiamus pro alia. Sunt autem hæ lite- ט ע ס ט ה ד ג ב א
æ similes: ש צ ס מ ז ח ר נ כ

2 Deinde sciendum est, quinque iteras dupliciter scribi, vi- צ פ נ ס כ
delicet, ט ס י ק א
quarum priores, id est, contractio- nes, scribuntur in principio, & in me- dio dictionis, posteriores autem,
A 5 quæ

quæ etiam longiores sunt, scribuntur solùm in fine.

Appendix.

Inuenitur tamen extra ordinem Isa. 5.7. ם, in medio, in illa dictione, לְמַרְבֵּה מַרְבֵּה, ad multiplicationem & lib. 2. Esai. cap. 2, v. 13. ם in fine, in dictione הַם illi.

3 Postremò sciendum est, Hebræis literis Alphabeti vti ad notas numerorum indicandas, vt in ipsa tabula literarum ostendimus. Porrò cæteros numeros, quos ibi non expressimus, ex aliorum compositione efficiunt: Siquidem ך significat 11, ךׁ 12. & sic de cæteris, nisi quòd pro scribunt ׁ, superstitione quadam ducti, quia ה est vnum ex nominibus Dei. Sic etiam post ך, quæ littera efficit 400, non semper ponunt teras illas finales, sed compositos numeros.

900	800	700	600	500
תקצ	תת	תש	תר	תק

CAP. II.

*De Punctis, quæ Vocalium loco sunt
apud Hebræos.*

VETERES Hebræi, quod nullas haberent propriè vocales literas, utebantur interdum earum loco quatuor consonantibus, videlicet, א, Aleph, ה, He, ו, Vau, י, Iod. & quidem per Aleph, & ה, exprimebant a, & interdum aīas vocales: per Vau, o, & u: per Iod, & i.

Appendix.

Erat autem difficillimus harum vocalium vsus, tribus potissimùm de causis: primum enim eadem literæ interdum fugebantur munere suo, id est, consonantium, interdum alieno, id est, vocalium: nec facile diiudicari poterat quando vno officio, quando altero fungerentur. Deinde quum eadem litera diuersarum vocalium locum obtinere posset, vt jod, e, & i, vau, o, & u, quis facile diuineret, huiusne, an illius po-

rius

tius locum obtineret. Accedebat postremo, quod saepe nulla harum quatuor litterarum expresse in vocibus Hebraicis habebatur, sed subintelligenda erat. Itaque magis usu loquentium, quam praeceptis, ratio legendi, vel pronunciandi, apud Hebraeos olim conservabatur: quod non obscure indicat B. Hieronibus in epist. 12 quae est ad Euagrium.

Posteriores Hebraei, tum ad minuendam difficultatem, tum etiam ne paulatim scientia linguae Hebraeae penitus interiret, quae ipsi traditione majorum, & usu, didicerant, et artem reuocare conati sunt, certi quibusdam excogitatis punctis, quibus ubique locum Vocalium obtinerent.

Appendix.

Punctorum
usus quando
apud Hebr.
coepit.

Quamquam non est omnino exploratum, quo primum tempore ejusmodi puncta literis Hebraicis addita fuerint: atque adeo nonnulli contendunt, Biblia ab ipso Moysse, aut certe ab alio quopiam praestari diuin.

ina legis Doctore ante Christi aduen-
n punctis fuisse, accentibusq; distincta:
nen probabilis est sententia Helia Le-
e Germani, qui in Praefatione Mas-
eth affirmat, id factum esse apud Tibe-
dem Palestinae anno 436. ab euersione
npli, id est, anno salutis nostrae 476.

Sunt igitur puncta decem, quae à
rannaticis dicuntur nipy necod-
ot, vel niyym thenunghoth, pro lon-
s Vocalibus quinque, & quinque
o breuibus: quorum characteres,
restatem, nomina, & significatio-
es, subiecta tabella indicabit. Alia e-
ni tria sunt praeterea puncta breuif-
na, siue semipuncta, de quibus in
quenti capite.

Tabula punctorum vocalium.

Fig.	Potestas.	Nomen.	Significatio.
	a, longum	camets	Dicitur a verbo
		VDP.	VDP. Camats, quod est colligere, quia col- lecto

Figur.	Potestas.	Nomen.	Significatio.
			lecto ore obscure pronun- ciatur, sono quo- dam medio inter a & o.
	a, breue	Patach פֶּתַח	Dicitur à verb פתח Patach, quo- est aperire, quia a- perto ore clarissim pronunciatur, plan vt a, Latinum.
	e, longum	Ifere צִירִי	A verbo צור צור quod est coarctare quia proferri debet obscure, vt e Italic in vocibus, pena, & penna.
	e, breue	Segol סֶגוֹל	A nomine Cal- deo סגול Segulla quod botrum signifi- cat, quia eius for- mam imitari vide- tur: profertur autem

gu.	Potestas.	Nomen.	Significatio.
			clare, ut e, Latinum in voce penna.
i.	i, longum	Chiric gadol חיריק גדול	Chiric magnum, à sono quem edii, no- men accepisse vide- tur.
	i, breue	Chiric ca- ton חיריק קטון	Chiric paruum, similiter à sono no- men accepit.
i	o, longum	Cholem חולם	A sono, quem ef- ficit priore syllaba, nomen habet.
	o, breue	Camets Chateph קמץ חטף Sciurec	Camets raptum, nam חתף chataph rapere significat. A sono quem edit priore syllaba: pro- fertur autem ut u
	u, longum	שורק	magnum Italicum & Germanicum.
	u, breue	Kibbats קבץ	A verbo קבץ ka- bats, quod est cōgre- gare

gare: quia labiis collectis effertur, vt u Gallicum.

Quo pacto literæ cum punctis syllabam efficiant, subjecta exempla docebunt.

va	va	ve	ve	vi	vi	vo	vo	vu	v	
ב	ב	ב	ב	בִּי	ב	בו	ב	בִּו	ב	
da	da	de	de	di	di	do	do	do	du	d
ד	ד	ד	ד	דִּי	ד	דו	ד	דִּו	ד	
ha	ha	he	he	hi	hi	ho	ho	ho	hu	h
ה	ה	ה	ה	הִי	ה	הו	ה	הִו	ה	

Observationes.

1 **O**Mnia puncta subscribuntur literis consonantibus, exceptis Chiric magno Cholē, & Schiurec, quæ ad latus, vel supra, scribi debent.

2 Cholem dupliciter notatur, vñ modo cum litera Vau, quæ nequ hîc, neque in Schiurec pronuncietur, vt infrà dicetur. Altero modo sine Vau: & tunc punctum notatur supra consonantem, cum qua facit syllabam non in medio, sed ad latus
fin

sinistrum hoc modo, הַרְהוּ, vt distinguatur ab accentu Reuiang, de quo infra dicemus.

Appendix.

Atque hinc fit, vt compendij causa vnum atque idem punctum dextrum literæ non tantum sonet sc, sed etiam sæpè pro holem proximè precedentis literis sumatur מֹשֶׁה, Mosce, Moyses, pro מֹשֶׁה, מֹשֶׁה, pro מֹשֶׁה, Moscev, sedens.

3 Camets chateph, quod & camets chatuph, seu chateph camets, appellatur, hoc est camets raptum, æpissimè scribitur sine illis duobus punctis additis ad Camets, ita vt figura non distinguatur à Camets longa vocali. Vt ergo possit intelligi, quando eiusmodi punctum sit Camets, & quando Camets chatuph, hæc regulæ obseruandæ sunt. Prima, si nullum habeat accentum rhetorium, & mox sequatur Sceua, aut Dages, non est Camets, sed Camets

B chat

chatuph, vt חכמה chochma, *sapientia*, non chachma, בלו collu. *finitæ sunt*, non callu, Accentus tamen rhetoricus sæpè intelligendus est, quamuis non exprimatur. Secunda, si sequatur accentus Maccaph, & proximè non præcedat א aut ה, illud est Camets chatuph, vt לֹא-אֶרְבָּא colerets, *omnis terra non calerets.*

Appendix.

Tertia, in finibus verborum, siquidem accentus præcedat, est etiam Camets chatuph, vt וַיַּיָּאֶמֶר vaijacom, & surrexit, non vaijacam.

Appendix.

Aliàs semper est camets. Porrò quid sit accentus rhetoricus, quid scena, daghes, & machaph, paulò infrà suis locis dicitur: quia tamen interdum euphonia causa excidit daghes ex litera, quæ proximè sequitur post camets chatuph, ita vt putari possit camets longum id, quod re vera est camets chatuph: idcirco tunc, etiam in libris correcti

rectissimis, scribitur camets charuph cum duobus punctis expresse additis ad dexteram ipsius camets, hoc modo, .

4 Obserua in pronunciatione literarum cum suis punctis, prius sonare & audiri debere literã, quàm punctum literæ subiectum: non enim dicimus *א* *א*, sed *א*: excipiuntur tamẽ duæ literæ gutturales, *ח*, & *ע*, quando in fine dictionis existentes sub se habent Patach: tunc enim prius proferri debet punctum, quàm litera. Itaqu; dicemus *ע* *יהוה* Iehoschiuangh, non Iehoschiungha *ח* *משח* Maschiach, non Maschicha.

Litera in pronunciatione prius sonat quàm punctum subiectum:

Obseruanda singularis pronunciatio literarum *ח* & *ע*.

Appendix.

Hujus exceptionis ratio est, quia eiusmodi patach non est de essentia illorum nominum, neque additur ad syllabas multiplicandas, sed solum ut litera illa ex gutture pronunciarı possint, siquidem integrã nomina sunt, in exemplis allatis, *ע* *יהוה* *ח* *משח*: experientia autem docet, non posse

in his nominibus ex gutture pronunciari ultimas literas. Quod item accidit in omnibus similibus, ubi hæc literæ-ultimum locum occupant, nisi præcedat camets, aut patach. Quotiescunque igitur istas literas in fine dictionis existentes, non præcessit camets, aut patach, necessario additur patach sub istis literis, ut rite proferri possint: quod idcirco dici solet patach suffuratum, seu patach necessitatis.

Patach suffuratum.

π, quū punctum in ventre habet quomodo pronūcietur

5 Quod autem diximus de literis π, & υ, habet etiam locum in litera π, quando punctum habet in ventre, ut patet in isto nomine πη, Deus: dicimus enim eloah, non eloha.

CAPVT III.

De Semipunctis.

Ræter illa decem puncta, quæ locum obtinent vocalium tum longarum, tum breuium, sunt alia tria puncta, quæ breuissimarum vocalium vices ge-

Punctaria, quæ vices gerunt breuissimarum vocalium.

rant:

rant: nimirum sceua, chateph patach, & chateph segol, de quibus ordine dicemus.

2 Sceua, Hebræis שׁוּׁׁ vel שׁוּׁׁ, constituitur ex duobus punctulis vno super aliud perpendiculariter posito, hoc modo, ׁ, quod quidem interdum quiescit, interdum sonat. Quando quiescit, nullum sonum exhibet Sceua quiescens. auribus, neque syllabam constituit, sed potius trahit literam sibi impostam ad præcedentem, vt cum ea syllabam componat, vt quum dicimus הָלַךְ *halach, ambulauit.* Quando sonat, Sceua sonans. idem valet quod e, breuissimum, & syllabam constituit cum sua litera consonante more aliarum vocalium, vt quum dicimus דְּבַר *devar, verbum.*

Adnotatio.

Et hinc fortasse nomen accepit: vide Sceua vnde dicatur. *tur enim שׁוּׁׁ dici à verbo שׁוּׁׁ, quod est redire, quia literam suam ad præceden-*

tem trahit, & quodammodo redire facit. Atque hinc fit, vt omnis litera in fine dictionis, exceptis quiescentibus, quæ sunt אהוי, si nullum habeat punctum, censeatur habere sceua, licet non inueniatur expressum, nisi sub literis ב ג ד כ פ ת quando habent daghes lene, quod tum demum apparet, quum aliquid additur, vt פקדו visitaui, פקדתו visitasti. Reperitur præterea sceua finale sub litera ג, licet non habeat daghes lene, atque in tribus aliis dictionibus, וישׁ declinet, Prouerb. cap. 7. קשׁו veritas, Prouerb. 22. וישׁק potum dedit, Genes. 29.

3 Ad internoscendum autem quando sceua sonet, & quando quiescat, hæ regulæ seruandæ sunt. Prima, sceua in initio dictionis semper pronuntiatur, vt למוד lemod, disce, non lmod. Secunda, in fine dictionis nunquam pronuntiatur, vt וישׁת vajesht, & bibit, & non vajeshte. Tertia, in medio dictionis pronuntiatur solum sub

sub litera geminata, ut הָלְלוּ *halelu*,
audate, non *hallu*, רִבְבוּן *rivevon*, *decem*
millia, non *rivvon*: sub litera quæ ha-
 bet punctum in ventre, ut לִמְדוּ *lim-*
nedu, *docuerunt*, non *limndu*: post alte-
 rum sceua, ut יִלְמְדוּ *jilmedu*, *discent*, non
ilmdu: denique post vocalem lon-
 gam carentem accentu Gramma-
 tico, ut לַמְדָּה *lameda*, *didicit*, non *lam-*
la. In לֵ enim est accentus Rhetori-
 cus.

¶ prima Exceptio.

Quando duo sceuaim sunt in fine, v-
 rumque quiescit, etiam si primum si post Duo Sceuai
 in fine di-
 ctionis quie-
 scunt.
 ngam vocalem, & secundum sit post al-
 terum sceua, vel sub litera habente pun-
 ctum in ventre, ut יֵשֶׁת *jest*, *bibet*, non *jesthe*,
 יֵבֶח *jevch*, *flebit*, non *jevch*. Quamquam
 nonnulli negant, præsertim si vltima li-
 tera sit affecta puncto daghes: tunc enim
 vltimum sceua pronunciandum putant, ut
 יֵשֶׁת *jesthe*.

Secunda exceptio.

Sceua post
vocalē lon-
gā quando
quiescit.

Quando vocalis longa notata est accen-
tu Grammatico, sceua sequens quiescit, vt
למודנה lemodna, discite, non lemodena, vel
quando vocalis longa eo loco habetur pro
breui, vt וו coniunctio quum ponitur pro
ve, ne duo sceuaim concurrant initio: tunc
enim sceua sequens quiescit, vt ונרפמה ונ-
romemah, & exaltemus, non ונרומe-
mah, vt infra in 4. par. c. 2. fusius dicetur.

Appendix.

Regula ser-
uandavt per
fectè pronū-
cietur Sceua

Observandum verò est, ad perfectam
pronunciationem semipuncti sceua, quum
post sceua sequitur litera gutturalis, ipsum
sceua, quorundam sententia, debere pro-
ferri ferè ad eum modum, quo profertur
punctum subiectum literæ gutturali, & si
adsit accentus, qui dicitur gahaia, profe-
rendum planè eo modo, quo profertur pun-
ctum literæ gutturalis: dicimus enim ותי תי-
chi, viuet, non techi. Idem dicendum est
de sceua precedente jod sine chiric: vergi
enim tunc sceua ad sonum chiric, & si ad
si

gahaja, sonat planè vt chiric, vt בִּיר *bi-*
id, in manu, non bejad. Quanquam alij
 probabiliùs fortasse aliter sentiunt, & sem-
 er sceua mobile, vt e, pronunciandum esse
 intendunt.

4. Hæc de Sceua simplici: nūc de ^{Sceua com-}
 composito, siue de punctis raptis, di- ^{positum.}
 amus. Chateph patach est punctum
 compositum ex sceua, & patach, hoc
 modo, *⋈*, & sonat a breuissimum.
 Chateph segol est pūctum compo-
 situm ex sceua & segol, hoc modo *⋈*:
 & sonat e breuissimum.

Adnotationes.

1 Utrumque sceua compositum præci- ^{Pūcta rapta}
 què literis gutturalibus *⋈* *⋈* *⋈* *⋈* pro sceua ^{quorsum in-}
 simplici subijcitur: & quidem frequentius ^{uenit.}
 chateph patach, quàm chateph segol.

2 Immo verò chateph patach sub aliis
 quoque literis præter gutturales inuenitur
 interdum, vt בִּרְכוּ *beracu*, benedixerunt,
 גִּלְלוּ *ghillalu*, reuoluerunt, צַלְלוּ *tsalalu*, de-
 nersi sunt. *Exod.* 15.

3 *Quatuor tamen causæ dicuntur, cur etiam Sceua simplex gutturalibus subijci queat. Prima, si præcedat accentus Grammaticus, שְׁלַחְנוּ śchialachnu, misimus. Secūda, si præcedat chiric sub litera seruili, יהיה jihjeh, erit, תִּחְיֶה tichjeh, vives. Tertia, si sequitur daghes, יַחְפוֹץ iachpots, volet, נִאֲדָר nedar, magnificus. Quarta, si sequatur litera capax solius daghes fortis, sed eo non affecta, מַעְיָן manghian, fons, יַחְסַר jechsar, deficient. Sed hæc facilius usu discuntur.*

C A P. I I I I.

De Daghes, & Raphe.

 Vper sunt adhuc alia duo puncta, quæ etsi vocalium literarum munere nequam funguntur, suo modo tamen pronunciationē non parū inuuant. Ea sunt דָּגֶשׁ Daghes, & רֶפֶה Raphe.

Daghes ḡd
r. Daghes est punctum in medio literæ impressum, cujus officium est

vim

im quandam addere ipsi literæ. Est
 amen duplex Daghes, lenis, & forte. Daghes du-
 plex.
 ene roborat literam: Forte dupli-
 cat. Exemplum lenis בית *beth*, *domus*,
 non *veth*. Exemplum fortis דִּבֵּר *dib-*
er, *loquutus est*, non *diber*. Porro Da-
 ghes forte inueniri potest in omni- Daghesfor-
 te in quib.
 sit literis.
 us literis, exceptis gutturalibus ה א
 ח, & ג.

Appendix.

1 Quamquam etiam aliquando Aleph
 & Resc ג, sed rarissimè, daghes reci-
 iunt. vide Genes. 43. 23. 1. Esdr. 8, 18. Le-
 uit. 23. 17. Iob 33, 20, & 1. Reg. 1. 6. 1. Reg.
 10. 24. 4. Reg. 6. 22. Prou. 10. 14. Prou. 15.
 Cant. 5. 2. Psalm. 52. 5. Hierem. 39, 12.
 Iabac. 3. 13. Ezech. 16. 4.

2 Ratio verò cur infigatur daghes forte
 in literis multiplex est. Primum infigitur Causæ in-
 scribēdi Da-
 ghes forte
 in literis.
 ad supplendum defectum literæ Nun in
 conjugatione Niphingal, in defectiuis pe-
 un, in נתן *nathan*, in prepositione וּ *min*.

secundò, ad supplendum defectum literæ

geminatæ in verbis duplicatibus y nghajn, & ad supplendum defectum literæ ך in verbis, quæ habent tertiam radicalem ך, & quando in hihpael ך & ם conueniunt. Tertio, ad ostendendum coniugationis grauitatem in Piel, Pual, & Hihpael. Quarto, post ך demonstratiuum, & ך uersiuum, nisi sequatur litera sceuata. Quinto, sed raro solius euphoniae causa.

Daghes lene in quibus reperitur literis.

Regula de daghes:

2 Daghes lene non reperitur nisi in sex literis, quæ duabus hisce uocibus continentur בָּוּר בָּתָּה, quia tamen etiam hæ literæ daghes forte habere possunt, ideo ut sciamus, utrum daghes in his literis infixum, sit forte, uel lene, hæc regula notanda est. Initio dictionis nunquam esse potest, nisi daghes lene, & similiter in medio, & fine, post sceua quiescens. Itaque in hac dictione תִּזְכּוּר *tizcor, recordaberis*, utrumque daghes est lene; in hac uero דִּבַּרְתָּ *dibbarta, loquutus es*, primum est lene, secundum

orte, tertium lenæ.

3 Raphe Hebraicè רפה, id est, lenæ, est virgula quædam literæ superscripta hoc modo רַ, quæ linea significat iteram esse molliùs pronunciantã, quàm si haberet daghes. Itaque literæ כפה כּפּ cum daghes leni pronunciantur leniùs, vt latinæ literæ b, g, d, p, t. Si verò habeant raphe, כּפּה כּפּה pronunciantur asperiùs, à vt v consonans, à, vt gh, ר, vt dh, à, vt ch, vt quorundam sententia nihil à litera ר differre pronuncians videatur, à, vt ph, siue ϕ Græcorum, à denique vt θ Græcorum, siue th.

4 In plerisque tamen libris raphe non exprimitur, sed semper subintelligitur, vbi nullum est daghes.

Appendix.

*Quòd verò ad orthographiam attinet, Quæ sint p̄a
vbi sit ponendum daghes, & vbi raphe, etorum Da-
hæ regula seruanda sunt. ghes & Ra-
phe loca.*

I In initio dictionis semper est raphe, præ-
terq

terquam in literis כפת, qua daghes habent, nisi litera precedens fuerit una ex quiescentibus, quae sunt אהוי, quamquam etiam his precedentibus quattuor locis habent daghes. Primum si litera quiescens non quiescat eo loco, ut שפתי תפתח: deinde si habeat accentum distinctivum, ut לבנה לונה כוכב. Tum si dictio, qua incipit ab una ex literis כפת begad chephath, sit monosyllaba, aut habeat accentum in penultima, ut זבחתה פסח sacrificasti Palcha. Postremo si maccaph conjungit ה dictionis monosyllaba cum dictione incipiente ab una ex literis כפת, ut מה בצע quae cupiditas? aut contra, si dictionem hujusmodi monosyllabam precedat dictio desinens in ה cum maccaph, ו יצפה בי sperabit in me.

2 In medio & fine dictionis post longam vocalem semper est raphé, nisi notetur accentu: tunc enim daghes esse potest, ut מה! cur: ex quo apparet sciurec interdum prae parua vocali haberi, quum admittat posse

se daghes, ut חובה.

3 *In medio, & fine, post vocalem breuiem semper est daghes, aut sceua silens, nisi notetur accentu: nam in שבת habitare, illud ב propter accentum nō habet daghes, aut nisi sit camets chateph, præsertim deductum ex cholem, ut קרשים.*

4 *In medio, & in fine post sceua mobile, & puncta rapta, semper est raphe, præterquam in hac voce שתי שתים duo.*

5 *In medio, & in fine post sceua quiescens semper est raphe, præterquam in literis כפת בנר quæ habent daghes lene: exceptis paucissimis, ע, עבדי, עבדי, regnum, עבדי, עבדי, serui, & similibus.*

CAP. V.

De literis quiescentibus, & mappic.

 Vattuor literæ, quæ hoc nomine continentur אהוי ehe- Literæ cur dicantur quiescentes. ni, quiescentes dicuntur, quia interdum proprio puncto vocali destitutæ, nullam sonum auribus exhibent,

bent, sed in præcedēti puncto quiescunt: cuius rei ratio est quòd, vt supra diximus, iis utebantur olim Hebræi loco vocalium: nunc autem inventa sunt puncta, quæ earundem vocalium munere commodiùs funguntur. Itaque necessariò literæ istæ, post inventa puncta, interdum sonant, interdum quiescunt: sonant quando funguntur munere suo, id est consonantium: quiescunt quando fungi deberent munere alieno, id est vocalium.

Explicemus de singulis seorsim.

א quibus in locis quiescat.

א quiescit in medio, & in fine post omnes vocales longas, & interdum post segol, & patach, vt אָרְבֵּי *juncus*, & אֲדֹנָי & *dominus*.

ה quando quiescit.

ה quiescit solùm in fine post camets, tsere, cholem, longas vocales, & post segol, & patac, breues, vt הָאֵרֶץ *os*, הָאֵרֶץ *quis*: post alias vocales longas non facilè reperitur litera ה: tamen, si

inuer

inueniretur, sine dubio etiam in illis quiesceret.

Exceptio de Mappic.

Est autem obseruandum, interdum η in fine post longam vocalem non quiescere.

η Quando in fine dictio- nis nō quiescit.

Ad quod significandū scribitur tunc punctum quoddam in medio ejus hoc modo, η , vel sub illa, hoc modo, η : quod quidem punctum non est daghes, quia non duplicat, nec roborat literam, sed est מַפִּיק mappic, id est eductor, quia educit sonum, dum facit ut litera sonet, quæ alioquin quiescisset.

Mappic quidnam sit.

Solet verò mappic potissimum adhiberi in pronomine affixo generis fœminini, ut בְּנֵהָ filius ejus: præterea in nomine Dei אֱלֹהֵינוּ in quattuor verbis, admirari, superbire, amare, splendere.

תָּמָה

נָבָה

כָּמָה

נָמָה

quiescit in medio, & in fine post fere, segol, & chiric: aliàs sonat ut j, consonans. Porro in fine post camez, patach, cholem, & sciurec coalescit cum præcedente, ut vocalis in

quando quiescit,

diphthongum, vt אֲדֹנָי *adonai*, *Domini*, trisyllabum : דְּבָרַי *devarai*, *verba mea*, similiter trisyllabum : גּוֹי *goi* monosyllabum, *gens* בְּנָוִי *banui*, *edificatus*, duarum syllabarum. Interdum etiam recipit mappic, vt in dictione מַלְכוּת *regna*, & ראשית *principia*.

? quando admittit Mappic.

? quando quiescit,

ו quiescit in medio, & in fine sub cholem & in sciurec: aliàs sonat vt v, consonans, & in fine post camets, & patach, tseré, & chiric, coalescit in diphthōgum, etiamsi intercedat jod quiescens, vt דְּבָרָיו *devarau*, *verba ejus*, קו *kau*, *linea*, שָׁלוֹ *schaleu*, *quietus*, פִּי *piu*, *os ejus*.

Appendix.

Literæ quiescentes sunt necessariæ.

I Notandum verò est, quiescentem litteram necessariam esse ad longarum vocalium prolationem, & ideo semper eis veactu, vel potestate adesse: idcirco enim in illa sententia, לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל non facies tibi sculptile, illud פ non habet daghes lene, quia præcedit ה, virtute

contentum in camets dictionis 77.

2 Præter hæc puncta jam explicata, quacumque aliæ lineolæ, notulæ, apices, quacumque forma, vel situ occurrant, accentus habendi sunt, excepto signo, vel circulo כתיב, id est scriptiois, de quo in capite sequenti, appendice secunda.

CAPVT V.

De Accentibus.

Accentus Hebræis triplex est, Rhetoricus, Grammaticus, Musicus: Rhetoricus retinet syllabam, vel coniungit cum alia, ornatus gratia: Grammaticus attollit syllabam, vt accentus acutus Græcorum, & præterea distinguit orationem, vt apud Latinos puncta & virgulæ: Musicus designat tonum, quo syllaba cani debet.

Accentus
RhetoricusAccentus
GrammaticusAccentus
Musicus.

2 Porro Rhetorici accentus quatuor sunt. Primus dicitur Metheg, id est, frenum, cuius officium est retine-

Metheg:

re syllabam quem afficit, ne lingua, nimis celeriter pronuntiando, hæreat, & scribitur sub litera hoc mo-

Mazze. do, ז . Secundus dicitur Mazze, cujus idem est officium, & scribitur supra literam hoc modo. ז Tertius

Gahaja. dicitur Gahaja, & est retinaculum solum puncti sceua, quum methegh & mazze aliis punctis adjungantur: scribitur autem sic, ז . Quartus dicitur

Maccaph Maccaph, cujus officium est conjungere unam dictionem cum alia, ut instar unius vocis pronuncientur, & scribitur inter duas dictiones hoc modo, $\text{ויגול} \text{ל} \text{גוי} \text{כל}$ *col goi, omnis gens.*

Grammatici 3 Grammatici accentus numerantur triginta & unus, nimirum viginti reges, & undecim ministri, qui omnes acuunt syllabam quam afficiunt, & præterea distinguunt orationem: quamquam, quod attinet ad distinctionem, ex tanto numero, solum quatuor sunt propriè Gram-

matici : reliqui enim magis Musicae, quam Grammaticae deseruiunt.

4 Primus dicitur Soph pasuk siue Siluc, cuius officium est acuere syllabam, & distinguere priodos : scribitur autem sub litera hoc modo, $\aleph$,

ita vt figura non distinguatur à Metheg. Facile tamen vnum ab alio internosces, si animaduertas è duobus

accentibus in eadem dictione positus, priorem esse Rhetoricum, posteriorem Grammaticum : vel si vnus tantum sit, eum necessariò esse Grammaticum : nulla enim est dictio sine accentu Grammatico, nisi ea quae per maccaph cum alia jungitur.

5 Secundus est Athnac, qui, præterquam quòd syllabam attollit more aliorum, distinguit medias periodos, seu membra orationis, & hoc modo sub litera pingitur, $\aleph$: hunc tamen usum non semper habet in libro Iob, Psalterio, & Prouerbiis.

Quatuor priores sùt accenti Grammatici. Soph pasuk.

Nota.

Grammaticus accētus quādo abest à dictione. Athnach.

6 Tertius est Zakeph caton, qui & syllabam acuit, vt cæteri, & incisa distinguit : scribitur vt Sceua , sed hoc modo supra literam notatur, ז̄.

7 Quartus est Reuia, qui minimis distinctionibus seruit , & hoc modo supra literam scribitur in medio , ז̄, vel ad latus dextrum ז̄, vt differat à puncto cholem. Cæterorum nomina, & figuras , quamuis ij negligi potuissent, hîc breuiter subjiciemus , ne quid vel à curiosis desideretur.

Accentus Regij.

לְגַרְמָח	כ	11	בּוּ סוּף פֶּסוּק	1
גֶּרֶשׁ	כ	12	בְּ אֶתְנַח	2
גֶּרְשִׁים	כ	13	בְּ זֶקֶף קָטוֹן	3
יְתִיב	כ	14	בְּ זֶקֶף גָּדוֹל	4
זֶרְקָא	כ	15	בְּ רִבּוּעַ	5
פֶּזֶר גָּדוֹל	כ	16	בְּ תַבִּיר	6
פֶּזֶר קָטוֹן	כ	17	בְּ טַרְחָא	7
קֶרְנֵי פֶרֶה	כ	18	בְּ סִגּוּלָא	8
שְׁלֵשֶׁלֶת	כ	19	בְּ פֶשְׁטָא	9
תְּלוּשָׁא גָדוֹלָח	כ	20	בְּ פֶסִיק	10

Accentus ministri.

ב	6	מִירְכָא פְּשׁוּטָה
ב	7	מִירְכָא כְּפֹלֶחַ
ב	8	קִרְמָא
ב	9	תְּרִסָא
ב	10	דְּרִנָא
ב	11	יֶרַח בֶּן יוֹמָי
ב		מוֹנַח
ב		עֲלוּי
ב		מְכַרְבֵּל
ב		מְהַפֵּךְ
ב		מְאִילָא

Appendix prima.

Quod autem ad sedem attinet accentuum, hæc regulæ tradi possunt. Accentus grammaticus in penultima syllaba collocatur.

*Accētuum
sedes.*

I Primùm quidam in omnibus nominibus, & verbis, quæ habent segol in vltima, vt בְּגֵד beged, vestis קֹדֶשׁ kodesc, sanctitas, סֵפֶר sepher, liber, מוֹת maueth, mors, לֶחֶת lecheth, ambulare: & idem dicendum est de iis, quæ habent patach in vltima loco segol, quando nimirum vltima, vel penultima est ח, vel ע, vt דַּעַת danghath, scientia, פֶּסַח pesach, Pascha. Hæc tamen regula locum non habet, quando vltima thematis est ה: dicimus enim

משה Mosce, Moses, בונה bone, ædificans, nisi forte sequatur dictio monosyllaba, aut millel.

2 Deinde verò in omnibus nominibus, quæ habent camets, vel patach, ante jod mobile, ut מצרים mitfraim, Ægyptus, בית baith, domus: ad quam regulam pertinent omnia dualia.

3 In iis nominibus, quæ desinunt in jod precedente chiric, si punctum penultimum fuerit cholem, vel segol, ut קושי kosci, duritia, חולי choli, infirmitas, שבי scievi, captiuitas.

4 In iis, quæ terminantur in sciurec precedente ה, ut בהו bohu, vacuitas, תהו tohu, desolatio, פקדוהו pekadah, visitauit eum.

5 In præteriti secunda persona singularis numeri, masculini generis, & prima persona communis generis, vtriusque numeri, ut למדת lamadta, didicisti, למדתי lamadti, didici, למדנו lamadnu, didicimus: nisi forte adsit vau versuum: tunc

enim

enim aliquādo accentus ponitur in vltima.

6 In præteriti tertia persona plurali, quando propter pausam vertitur sceua in vinctum longum, vt למָדוּ lamadu, didicerunt, pro למֶדוּ lamedu. חָפְצוּ chaphetsu, voluerūt, pro חֶפְצוּ chaphetsu. יָכוּלוּ jacolu, potuerunt, pro יֶכוּלוּ jacelu. Idem dicendum est de tertia singulari fœminini generis, vt לָמְדָה lameda, didicit, pro לֶמְדָה lameda.

7 In præteriti tertia plurali, & tertia singulari fœminini generis, verborum quiescentium, vel duplicantium Nghajin, vt בָּנּוּ banu, intellexerunt, בָּנָה bana, intellexit, סָבּוּ sabbu, circuierunt, סָבָה sabba, circuiuit.

8 In tertia præteriti, quando sequitur dictio monosyllaba, vel alia habens accentum in prima syllaba, vt בָּנָה עִיר bana nghir, ædificauit ciuitatem, קָרָא לַיְלָה kara lajela, vocauit noctem. Idem seruetur in participiis verborum quiescentium lamed he, vt בּוֹנֵה עִיר bone nghir,

ædificans ciuitatem.

9 In secunda plurali generis fœminini imperatiui , & secunda ac tertia plurali generis fœminini futuri , vt למֹדְנָה lemodna, discite, תִּלְמֹדְנָה tilmodna, disce- tis, vel discent.

10 In cōiugatione Hiphil, in tertia plu- rali , & tertia singulari fœminini gene- ris, vt הפְּקִידוּ hiphkidu , præfecerunt, הפְּקִידָה hiphkida, præfecit.

In reliquis omnibus tum nominibus, tum verbis accentus grammaticus collocatur in vltima. Porrò vocabulum huiusmodi quod habeat accentum in vltima, vbi ferè sæpissi- mè reperitur , vocari solet à Grammaticis *Metra*: quod autem in penultima, dicitur *Millel*. Nulla tamen est vox, quæ gram- matico siue acuto accentu careat , vt supra dictum est, nisi quæ per *Metaccaph* cum se- quenti voce coniungitur.

Appendix secunda.

De Circulo o,

Circulus hic o vocabulis interdum im-
posu

positus, aliam diuersam lectionem indicat. Quae quidem lectio in plerisque Bibliorum exemplaribus in margine adscribitur, cum subiecta litera ק, id est, קרי keri, lectio, nam ita vox illa ad marginem appellatur. Quae autem est in ipso contextu cum hoc circulo ס, vocatur כתיב cethiv, scriptio, quòd scilicet ita ibi scripta quidem sit ea vox, non tamen ita legenda. Verum tamen keri, hoc est vox in margine appositae, pronuncianda iis punctis, quae puncta habet cethiv, hoc est vox textus. Exempli gratia, Gen. 24. ver. 16, cethiv in textu est והנער והנערה vehannanghara: in margine verò keri והנערה והנערה vehannanghara. Ergo ad hoc ex illo cethiv transferenda sunt puncta, ut legatur והנערה והנערה vehannanghara, & puella. Haec autem lectionum varietas adnotata est à Rabbinis in מסרה mesara, vel מסרת masoreth. Ita enim ab ipsis huiusmodi Observationum libri dicuntur.

Appendix textia.

De usu accentuum extra Biblia.

Multiplices illæ accentuum figura in sacris libris duntaxat reperiuntur, sine quibus, præsertim distinguentibus, nullam scripturam Hebræi recipiendam putant: tamen si rationem collocationis, aut ordinis, quem in illis cernimus, se propter peccata ignorare fateantur.

Cæterum in aliis Hebræorum scriptis, epistolis, libris, qui hisce characteribus propriè Hebraicis constant (siue à Christianis, siue à Iudæis edantur) vnum ex his quatuor subiectis modis ferè observari videmus.

Præmissus modus

Nude tantum consonantium figura ponuntur: prætermisissiq; omnino non tantum accentibus omnibus, sed etiam punctis siue vocalibus: additis duntaxat duobus crassioribus punctis ad periodum, siue comprehensionem.

אֵל רַחוּם הַחַמִּירָנִי כַחֲמֵד אֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל

בעיניך בחכמה דרוש אמת ידוע בתם מלוו
לתהלה ולכבוד שמך:

*El rachum hachamideni bachamad
eth ascierjasciar benghenecha bechochma
darosc beemeth jadoang betem milloth
lathehilla ulcavod sciemecha.*

Concede mihi, misericors Deus,
quæ tibi placita sunt ardentè con-
cupiscere, prudenter inuestigare, ve-
raciter agnoscere, perfectè adimple-
re, ad laudem & gloriam nominis
tui.

*Porro puncta illa crassiora sæpè etiam
omittuntur.*

Secundus modus.

*Retinentur omnia puncta vocalia: in-
terdum etiam seruilia, vt daghes, & in
w, &c. omisus tamen omnibus omnino ac-
centibus, præter illa duo puncta in extrema
periodo, hoc modo:*

שְׁלֹשָׁה פָּנִים בְּשֵׁלוֹשׁ הַקְּדוֹשׁ אֵב בְּנִירוֹת
הַקְּדוֹשׁ וְאֱלֹהִים אֶחָד:

Scieloscia panimbescialusc hakjadosc

av ben veruach hakkodesc veloim echad.

Tres personæ sunt in sancta Trinitate, Pater, Filius, & Spiritus sanctus, sed Deus vnus.

Tertius modus.

U'surpantur omnia puncta vocalia, seruilia, &c. & in singulis dictionibus accentus grammaticus in sua syllaba, quam ex regulis sibi vindicat, notatur perpendicularari lineola.

שְׁלוֹם לְךָ מַלְכָּה אֵם חֶסֶד חַיִּים מַתּוֹק
תְּקוּתָנוּ שְׁלוֹם אֵלֶיךָ:

Scialom lac malca, em, chesed, chajim, mathok, vaticvathenu, scialom elaic.

Salve regina, mater, misericordix, vita, dulcedo, & spes nostra salve.

Quartus modus.

Similis tertio, nisi quòd illam lineolam perpendiculararem non vbique seruet: sea suis in locis, ad orationem distinguendam soph pasuk, atnach, zakeph caton: præter ea metheg rhetoricum adhibeat, & maacaph.

נִפְשׁוֹת הַקְּדוֹשִׁים שְׂמֵחֹת בְּשָׂמִים אֲשֶׁר
 רָדְפוּ אֶת־עַקְבֵי מִשְׁחָ וְכִי־יִצְקוּ דָּמָם בְּאֵהֶבְתּוֹ
 יַעֲלוּ עִם־מִשְׁחָ בְּלִי סוּף:

*Nephascioth hakkedoscim sciemechoth
 basciamaim ascier radephu eth nghikve
 masciach vechi jatsku daman beahava-
 tho, lachen janghlezu nhim masciach belì
 soph.*

Gaudent in cælis animæ Sancto-
 rum, qui Christi vestigia sunt sequu-
 ti: & quia pro ejus amore sanguinem
 suum fuderunt, ideo cum Christo
 exultant sine fine.

*Ceteri modi ad hos facile reuocabun-
 tur. Porrò ex his quatuor, quo quisque est
 ordine superior, eo etiam lectionem diffici-
 liorem reddit. Quare postremus potissi-
 mum, aut certè tertius videtur vsurpan-
 dus, præsertim si scribatur ijs, qui
 non sint hujus linguæ
 peritissimi.*

PARS SECVNDA, QVÆ EST DE

N O M I N E.

C A P V T I.

De iis, quæ nomini generaliter accidunt.

Xplicuimus ea, quæ pertinent ad rationem legendi, & scribendi verba Hebraica. Nunc de partibus orationis, quæ tres sunt apud Hebræos: Nomen ׀ַשְׁעַם, cum quo Pronomen conjungunt: Verbum לַיְּנָּ פּוֹגַל, cui etiam Participium annectunt: & dictio הַלְּמִּלָּ milla, quæ Prepositiones, Conjunctiones, Adverbia, & Interiectiones complectitur suo ordine differemus.

I Ac primùm de Nomine in vniuersum dicendum est: deinde de singularis

gulis nominum formis, siue specie-
 bus. Nomini in vniuersum accidunt Nomini ac-
 cidunt qua-
 tuor.
 quatuor, genus, numerus, casus, & re-
 gimen genitiui. Genera in Hebraicis Genera tria,
 nominibus tria sunt, masculinum,
 fœmininum, & commune. Neutro
 carent Hebræi, sed pro eo fœmini-
 num vsurpant, vt B. Hieronymus an-
 notauit in Commentario ad finem
 7. cap. Ecclesiastæ: quod etiam inter-
 dum substantiuè videtur vsurpari,
 זֹרֵחַ *zoth*, hoc, istud, pronomen fœmi-
 ninum, טוֹבָה *tova*, bonum, & bonitas.

2 Masculina terminantur quouis Masculino-
 rum termi.
 modo, præterquam in ה, præcedente
 camets, vel in ת, precedente segol,
 chiric, vel sciurec, vt דָּבָר *davar*, verbū,
 אִישׁ *isc*, vir. Excipiuntur numeri cardi-
 nales, de quibus suo loco.

3 Fœminina terminantur in ה, præ-
 cedente camets, & accentu in vlti-
 ma, vt אִשָּׁה *iscia*, mulier, vel in ת, præ-
 cedente segol, & accentu in penulti-
 ma,

ma, vt קשת *kescieth*, arcus, vel præcedēte chiric, aut sciurec, & accentu in ultima, vt גפּרית *gophrith*, sulphur, מלכות *malcuth*, regnum.

Exceptio.

*Sunt tamen præter hæc nonnulla irregularia, quæ sunt fœminina, & tamen non terminantur altero horum modorum, vt רוּחַ *ruach*, ventus, אֶבֶן *even*, lapis: præterea omnia nomina urbium, & regionum, necnon membra, quæ natura sunt gemina, vt עֵינַי *nghain*, oculus, אוּזְן *ozen*, auris, רֶגֶל *regel*, pes, יָד *manus*, & cætera, quocumque terminentur modo, fœminina sunt.*

4 Communia terminantur quolibet modo, more masculinorum, & ferè sunt huius generis nomina animalium, vt בָּקָר *bakar*, bos, חַזִּיר *chazir*, sus, &c.

5 Numeri nominum Hebraicorū sunt tres, singularis, pluralis, dualis. Singularis terminatur variis modis,

vt

vt jam diximus. Pluralis in masculi- Modus for-
 nis fit à singulari addito ים , vt à רָבָרָב mandi plu-
davar, fit רַבִּים *devarim*. In foemini- ralem.
 nis, quæ desinunt in ה, mutatur ipsum
 ה cum puncto camets in ות, vt à טוֹבָה
tova, bona, fit טוֹבוֹת *tovoth*. In iis, quæ de-
 sinunt in ה præcedente segol, addi-
 tur וי, vt à קֶשֶׁת *kescieth*, *arcus*, fit קֶשֶׁתוֹת
kesciathoth. In iis quæ desinunt in ה
 præcedente chiric aut sciurec, muta-
 tur vltima syllaba in יות, vt à גֹּפְרִית *go-*
phrit, sulphur, fit גֹּפְרִיֹת *gophrijot*, à מַלְכוּת
malcuth, regnum, fit מַלְכֵיֹת *malcijoth*.

Appendix.

Observandum autem est interdum no- Nota
 mina, quæ in singulari habent termina-
 tionem masculinam, in plurali habere fœ-
 mininam, & contrà, vt אָב *av, pater*, אֲבוֹת
avot, patres, יוֹנָה *jona, columba*, יוֹנִים
jonim, columbæ.

4 Dualis numerus pro utroq; ge-
 nere non differt à plurali, nisi quòd Dualis quo-
 penultima litera in plurali est jod modo diffe-
rata plurali

quiescens in chiric, vt אלפים *alaphim*,
multa millia: in duali autem est jod
 mobile sub se habēs chiric, præcedē-
 te patach, vt אלפים *alpajim*, *duo millia*.
 Sortiūtur autem dualem numerum
 ea solūm nomina, quæ naturâ sunt
 geminata, vt עינים *nghenajim*, *oculi*,
 אזנים *oznajim*, *aures*, & horum similia.

Appendix.

Nomina
 ugdāvnius
 tantum nu-
 meri.

Porro sunt quedam nomina, quæ so-
 lum habent numerum singularem, vt צֶמֶן
 tson, pecus, זָהָב zahav, aurum: qua-
 dam quæ solum habent pluralem, חַיִּים
 chajim, vitæ, בְּתוּלִים bethulim, virgi-
 nes, נְעוּרִים nenghurim, pueritiæ: qua-
 dam quæ solum habent dualem, מַיִם
 maim, aquæ, שְׁמַיִם sciamaim, cæli,
 רְחַיִּים rechaim, molæ.

Nomina He-
 bræa casus
 habent.

5 Casus Hebræi nullos habēt, sed
 eos tamen interdum per articulos
 designant, qui sunt hi. Genitiuus הַ
ha, vel שֶׁל *sciel*. Datiuus לֵ *le*. Accusati-
 uus אֶת *eth*. Vocatiuus הַ *ha*. Ablatiuus

מן. Nominatiuus articulo caret: interdum tamen recipit etiam ה *ha* demonstratiuum. Exempli gratia, דָּבָר *davar*, verbum, הַדָּבָר *haddavar*, siue שֵׁל דָּבָר *sciel davar*, verbi, לְדָבָר *ledavar*, verbo, אֶת־דָּבָר *eth davar*, verbum, הַדָּבָר *haddavar*, *ô* verbum, מִדָּבָר *middavar*, à verbo.

Appendix prima.

Observandum autem est, nullum horum esse purum articulum: siquidem ה, est etiam aduerbium vocandi: ל, אֶת, מִן sunt prepositiones, vt infra docebimus: שֵׁל ferè non est in usu in diuinis literis, sed solum apud Rabbinos.

Appendix secunda.

Observandum est etiam ה, non solum genitiuo, sed etiam ceteris omnibus casibus jungi posse: pari ratione ל, non solum datiuo, sed etiam genitiuo, & accusatiuo interdum seruire: denique אֶת, non solum accusatiuum, sed etiam nominatiuum, datiuum, & ablatiuum aliquando designare.

Vide plura in fine Grammaticæ, ubi de dictionibus indeclinabilibus agitur.

5 Nomen absolutum vocant Hebræi, quando nullus consequitur genitiuus, siue sit illud nomen solum, vt דָּבָר *davar*, *verbum*, siue cum alia voce conjunctum, vt דָּבָר רָאוּ *davar rau*, *verbum viderunt*, דָּבָר אָבַד *davar a-vad*, *verbum perijt*. Nomen verò dicitur esse in regimine, quum post se genitiuum regit, vt דָּבָר נָבִיא *davar navi*, *verbum propheta*, דִּבְרֵי נְבִיאִים *divre neviim*, *verba prophetarum*. Hic דָּבָר *davar*, & דִּבְרֵי *divre*, sunt in regimine, a deoq; regunt: נָבִיא *navi* autem, & נְבִיאִים *neviim*, genitiui sunt, quamuis articulo careant.

6 Regimen igitur genitiui in masculinis numeri singularis, non mutat ferè nisi puncta longa in brevia, vt שָׂר *sar*, *princeps*, in regimine שָׂר אֶרֶץ *sar erets*, *princeps terræ*. In numero autem plurali aufert literam vltimam,

& mutat chiric in tsere, vt שָׂרִים *sa-*
rim, principes, שָׂרֵי אֶרֶץ *sare erets, princi-*
pes terra. In duali aufert similiter vl-
 timam literam, & chiric: & mutat pa-
 tach in tsere, vt עֵינַיִם *nghenajim, oculi,*
 in regimine עֵינֵי יוֹנִים *nghene jonim, oculi*
columbarum. At in nominibus fœ-
 mininis, quæ terminantur in ה præ-
 cedente camets, mutatur ה in ת, & ca-
 mets in patach, vt מַלְכָּה *Malca, Regi-*
na, מַלְכַּת מִצְרַיִם *Malcath Misraim, Re-*
gina Aegypti: quæ terminantur in ת,
 nihil mutant, & similiter in plurali
 fœminina omnia nihil mutant.

CAP. II.

*De variis nominum formis, & de
 gradibus comparationis.*

N Omina apud Hebræos, vt
 etiam apud alias gentes, alia
 sunt propria, alia appellati-
 ua, in quibus nihil aliud notandum
 occurrit, quàm quod propria nomi-

na carent numero multitudinis, regimine genitiui, ה demonstratiuo, & pronomine affixo, de quo infrà c. 4.

2 Item alia substantiua, alia adiectiua sunt, quæ hoc solùm in hac lingua peculiare habent, quòd ab Hebræis dicitur nomen תּוֹר *toar*, id est Adiectiuũ. formale, siue adiectiuum omne illud, quod mouetur de masculino in fœmininum per additionem literæ ה, vt מֶלֶךְ *Melec, Rex*, מַלְכָּה *Malca, Regina*, טוֹב *tov, bonus*, טוֹבָה *tova, bona*: itaque multa vocant ipsi adiectiua, quæ nos substantiua nominamus. Porro fœminina à masculinis in י recipere videntur interdum etiam ה, vt à masculino עִבְרִי *nghivri, Hebræus*, עִבְרִיָּה *nghivriya, & nghivrit, Hebræa*. Quamquam in ה ferè aduerbialiter vsurpatur, vt יְהוּדִית *Iehudith, Iudaicè*, atque alia id genus.

3 Comparatiua & Superlatiua nō habent, sed circūloquuntur per duas

Comparatiuis & Superlatiuis carēt Hebræi.

par-

particulas מן *min* & מאד *meod*, hoc modo מין טובים דודיק *tovim dodecha mijain*, i. *boni amores tui prae vino*, Cant. i. quod nos diceremus, *meliores vino amores tui*. והנה טוב מאד *vehinne tov meod*. id est, & *ecce bonum valde*. Gen. i. quod nos diceremus, & *ecce erat optimum*. Interdum etiam exprimunt comparativum particula יותר *jother*, *magis*, vt חזק יותר *chazak jother chazak*, *magis fortis*. Frequentiùs tamen littera מ, quæ propriè significat à, vel ex, & ablativo inseruit, vt supra dictum est.

Superlativus quoque, geminato positivo nonnunquam significatur, vt רע רע *rangh rangh*, *malus malus*, hoc est *peffimus*.

4 Sunt alia nomina primitiva, alia derivatiua. Primitiva dicuntur, quæ non deriuantur aliunde, sed ex ipsis deriuantur alia: talia sunt quæ ipsam radicem continent: vocatur autem

radix illa dictio, siue sit verbum, siue nomen, quæ in dictionario maiusculis literis notatur, quæq; plerumque tribus tantum literis constat, & ex qua per aliquam mutationem deducuntur multæ aliæ dictiones, quæ deriuatiuæ dicuntur, quòd à primitiua deriuentur, vt דֶּגֶל *deghel*, id est, *vexillum*, nomen est primitiuum: inde enim fit דָּגַל *daghal*, id est *erigere vexillum*, דָּגוּל *dagul*, id est, *insignis*, siue *præclarus*, נִדְגָלוֹת *nidgalot*, id est, *castracum vexillis*.

§ Alia perfecta dicuntur, alia imperfecta.

Perfecta tres literas radicales expressas habent, siue illa primitiua sint, vt אוֹזֶן *ozen*, *auris*: siue deriuatiua, vt, דָּבָר *davar*, *verbum*, siue etiam aliæ literæ præter radicales accesserint, vt קֶטוֹרֶת *ketoreth*, *incensum*, תִּפְאָרֶת *thiphereth*, *decor*.

Imperfecta sunt, quæ vel vnam ra-
dic

licalem supprimunt, מטע *mattangh*,
lanta, à נטע *natangh*, plantare: vel duas,
 ונתת *mattath*, donū, à נתן *natan*, dare.

6 Alia denique simplicis, alia com-
 positæ figuræ. Ex compositis quam-
 plurima sunt propria, vt אבשלום *Av-*
cialom, *Absalom*, ex אב *pater*, & שלום
cialom, *pax*, עמנואל *Nghimmanuel*, *Em-*
manuel, ex עמנו *nghimmanu*, *nobiscum*, &
 אלה *el*, *Deus*.

Appellatiua cōposita pauca sunt,
 vt צלמות *tsalmaveth*, *umbra mortis*, è צל
tsel, *umbra*, & מות *maveth*, *mors*, חלכאים
chelcaim, *turba*, vel *exercitus pauperum*,
 seu *afflictorum*, ex חיל *chail*, *exercitus*, &
 חלכאים *caim*, à verbo כאה *caa*,
dolere.

Appendix.

Deriuatiua, quæ descendunt à radice,
 siue primaria illa dictione, possunt fieri
 quatuor modis. Primùm per additionem.
 Secundò per detractionem. Tertiò per v-
 trumque simul. Quartò, sine additione, vel
 de-

detractiōe , per solam mutationem pun-
ctorum. De singulis modis seorsum, & or-
dine explicemus. Per additionem forman-
tur nomina derivatiua , quum ad radicem
additur vna ex his literis , הַמְּנְתִי hee-

Per additio-
nem.

Heemantica.

Et quidem הַמְּנְתִי format nomi-
na, quando additur in fine, si tamen accen-
tus ponatur in penultima , vt לַיְלָה laila,
nox. Si enim accentus ponatur in vltima,
tunc litera הַמְּנְתִי non est formatiua nominis,
sed signum generis fœminini, vt צְדָקָה tse-
daka, etiam in imperfectis nominibus , vt
הַצְּלָה hatfala, defensio, à radice נָצַל na-
fal, euasit. Addunt quidam הַמְּנְתִי, formati-
uum interdum præponi, vt in voce הַשְּׂמַעוּת
hascmanghuth, auditus, sed fortasse
falluntur: illud enim הַמְּנְתִי, demonstratiuum
esse videtur. Vide infra par. 4. cap. 2. de li-
teris serui. litera הַמְּנְתִי. Potest etiam esse para-
gogicum in fine, vt infra dicitur par. 3. ca. 7.

¶ format nomina quando præponitur,
& sub se habet patach, aut segol, vt אַצְבַּע

etsb

tsbangh, digitus, אַשְׁמורה ascmura, custodia. *Vix in Hebraica lingua dictioem claudit*, חֹגָגָה chogga, pauor, *Esa. 9.* *In Chaldaica sapissime*, כִּיפָא Cephaetrus, מַלְכָא Malca, Rex, עֲבָדָא nghavla, seruus.

מַּ preponitur, & sub se chiric, aut patach, aut segol requirit, מִזְמוֹר Mizmor, Psalmus, מֵאֵכֹל maachol, cibus, מֵרַכָב mercav, ephippium, stratum: *interdum, sed raro, postponitur*, וְטַל שֶׁלִּשְׂוִים scilsciom, audius tertius.

נַּ preponitur, quum format nomina propria, וְטַל נִמְרוֹד Nimrod, נַפְתָּלִי Naphthali: *postponitur autem quum format cetera, & interdum est simul nota diminutionis*, וְטַל שַׁבָּתוֹן sciabbathon, sabbatulum, אִישׁוֹן isciun, paruus vir. *Sic autem dicitur pupilla.*

חַּ preponitur interdum, & sub se habet chiric, aut patach, וְטַל תְּדִהָר thidhar, cedrus, תַּלְמִיד talmid, discipulus: *sepius postponitur*, וְטַל גֹּפְרִית gophrith, sulphur,

phur, מַלְכוּת malcuth, regnum: *interdum præponitur, & postponitur, ut תפארת* thiphereth, gloria: *interdum etiam habet sceua, ut תהלה* theilla, laus.

י *sæpe præponitur quum format nomina propria, ut יעקוב* Ianghakov, Iacob, יצחק Iitschak, Isaac: *& hinc apparet nomen illud יהוה* Iehova, *esse proprium nomen Dei: rarò enim appellatiuis præponitur, ut ילקוט* jalkut, pera, sacculus, ינשוף jansciuph, vlula, יצהר itschar, oleum. *Postponitur autem potissimum, quum format nomina gentilia, vel patronymica, vel numeralia ordinalia, ut עברי* Nghivri, Hebræus, יבני Ievani, Græcus, רומי Romji, Romanus, איטלקי Italki, Italus, (*Rabbinorũ vox à Latinis desumpta*), ספרדי Sepharadi, Hispanus, אשכנזי Asccenazi, Germanus, צרפתי Tzarparti, Gallus. *Sic משחי* Mescichi, Christianus, *à משח* Masciach, Christus: *quamquam à Iudæis Christum Dominum perfide negantibus, Christus ferè appella-*

tur נוצרי Notseri, Nazarenus, à ciuitate Galilea נצרת Natserath : שני scieni, secundus, שלישי scelisci, tertius.

Per detractionem formantur nomina ab illis radicibus, quarum prima litera est Nun, vel Iod, וט שיא si, sublimitas, à verbo נשא nasa, leuare, & צא tse, sordes, à verbo יצא jatfa, exiuit. Item ab illis, quarum secunda litera est uau, וט גר gher, peregrinus, à גר ghur, peregrinari, צר tsar, hostis, à צור tsur, obsidere. Item ab illis, quarum tertia est ה, וט בן, ben, filius, à בנה bana, ædificare, אב av, pater, ab אבה ава, voluit : denique ab illis, quarum secunda & tertia sunt similes, וט חץ chets, sagitta, à חצץ chatfats, sagittare, נוז nghoz, fortitudo, à נוז nghazaz, fortificare.

Per additionem & detractionem simul formantur illa nomina, quæ deriuantur à radicibus proximè notatis, & simul asciscunt vnã ex literis heemanticis, id est ex illis sex האמנתי heemanti. Quæ enim

nim fiunt à radice, cuius prima litera est *nun*, asciscunt plerumque *mem* in principio cum *patach*, vt *מַטֵּעַ* *matangh*, plantatio, à verbo *נָטַע* *natangh*, plantare: & quæ fiunt à radice, cuius prima litera est *jod*, asciscunt *mem*, vel *tau* in principio cum *cholem*, vt *מוֹשֵׁב* *mosciav*, cathedra, à verbo *יָשַׁב* *jalsciav*, sedere, *תּוֹדָה* *toda*. cōfessio, à *יָדָה* *jada*, confiteri.

Quæ fiunt à radice, cuius secunda litera est *vau*, asciscunt *mem* in principio cum *camets*, vt *מָקוֹם* *makom*, locus, à verbo *קָם* *kum* surgere: asciscunt etiam & alias literas, vt *tau* initio vel in fine: *ה* & *י*, in fine: sed hæc omnia vsus melius docebit.

Quæ fiunt à radice, cuius tertia est *he*, asciscunt ferè *mem* in capite cum *patach*, aut *chiric*, vt *מִרְאָה* *maree*, visio, à *רָאָה* *raa*, videre, *מִקְנָה* *mikne*, possessio, à *קָנָה* *kana*, possidere.

Quæ denique fiunt à radice, cuius secunda, & tertia sunt similes, asciscunt initio

no mem cum camets, aut efere, ut מסך
 masac, aulæum, à סכך sacac, tegere,
 מסע meleu, circuitus, à סבב savav, cir-
 cuire.

Per solam mutationem pñctorum, que
 deriuantur nomina à suis radicibus, facil-
 lima sunt, ut מלך Melec, Rex, à מלך ma-
 lac, regnare, דרך derec, via, à דרך da-
 rac, tendere : siquidem æque citò repe-
 riuntur, atque ipsæ radices.

CAP. III.

De nominibus numeralibus.

Omnia numeralia cardina-
 lia, tria quædam apud He-
 bræos habent propria: V-
 num, quòd masculina à tribus ad
 decem habent terminationem fœ-
 mininorum, & cõtrà fœminina ma-
 sculinorum, paucis exceptis. Alte-
 rum, quòd nomina ista numeralia
 numeri singularis junguntur substã
 tiuis numeri pluralis, & contrà: dici-
 mus

mus enim חַמֵּשׁ שָׁנִים *chamesc scianim*,
quinque anni, חַמִּישִׁים שָׁנָה *chamiscim scia-*
na, quinquaginta annus. Tertiū, quod
 numeri minores præponuntur ma-
 joribus, in compositione præcipuè,
 vt perspicuū est ex illis verbis Gen.
 5. Et vixit Seth postquam genuit E-
 nos שִׁבְעַ שָׁנִים וְשְׁמוֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה *scie-*
vangh scianim vsciemone meoth sciana,
septem annos & octingentos annos. Por-
 rō, ad maiorem commoditatem stu-
 diosorum, tabulam omnium nume-
 rorum subijciemus.

Numeri cardinales.

Generis masculini   Generis fœminini
Regim. Absolut.   *Regim. Absolut.*

אֶחָד	אַחַת	אֶחָד	אַחַת	<i>Unus</i>
שְׁתֵּי	שְׁתַּיִם	שְׁנַיִם	שְׁנַיִם	<i>Duo</i>
שְׁלֹשָׁה	שְׁלוֹשׁ	שְׁלוֹשָׁה	שְׁלוֹשָׁה	<i>Tres</i>
אַרְבַּע	אַרְבַּעַת	אַרְבַּעַת	אַרְבַּעַת	<i>Quatuor</i>
חֲמִישׁ	חֲמִישׁת	חֲמִישׁת	חֲמִישׁת	<i>Quinque</i>
שֵׁשׁ	שֵׁשׁת	שֵׁשׁת	שֵׁשׁת	<i>Sex</i>
שִׁבְעַ	שִׁבְעַת	שִׁבְעַת	שִׁבְעַת	<i>Septem</i>

שְׁמוֹנֶה	שְׁמוֹנֶה	שְׁמוֹנֶה	שְׁמוֹנֶה	Octo
תִּשְׁעָה	תִּשְׁעָה	תִּשְׁעָה	תִּשְׁעָה	Nouem
עֶשְׂרִים	עֶשְׂרִים	עֶשְׂרִים	עֶשְׂרִים	Decem
עֶשְׂרִים	אֶחָד	עֶשְׂרִים	אֶחָד	Undecim
עֶשְׂרִים	שְׁתֵּים	עֶשְׂרִים	שְׁתֵּים	Duodecim
עֶשְׂרִים	שְׁלֹשָׁה	עֶשְׂרִים	שְׁלֹשָׁה	Tredecim
אַרְבַּעַת עֶשְׂרִים	אַרְבַּעַת עֶשְׂרִים	אַרְבַּעַת עֶשְׂרִים	אַרְבַּעַת עֶשְׂרִים	Quatuordec.
עֶשְׂרִים	חֲמִישָׁה	עֶשְׂרִים	חֲמִישָׁה	Quindecim
עֶשְׂרִים	שֵׁשׁ	עֶשְׂרִים	שֵׁשׁ	Sexdecim
עֶשְׂרִים	שִׁבְעָה	עֶשְׂרִים	שִׁבְעָה	Septēdecim
עֶשְׂרִים	שְׁמוֹנֶה	עֶשְׂרִים	שְׁמוֹנֶה	Octodecim
עֶשְׂרִים	תִּשְׁעָה	עֶשְׂרִים	תִּשְׁעָה	Nouēdecim

Scholia.

Duo illi שְׁתֵּים שְׁנַיִם scietaim, scienaim, *compositi cum alijs numeris, mutant secundum, ac tertium punctum in unum* tsere, שְׁתֵּים שְׁנַיִם scietem scienem: *cum alijs nominibus aut perdūt* שְׁנַיִם אֲנָשִׁים ׀, sciene anascim, *duo viri, aut nihil mutant,* שְׁנַיִם אֲנָשִׁים ׀, scienaim anascim.

Deinceps communis sunt generis vsque in infinitum.

Quinquaginta. Quadraginta. Triginta. Viginti.

חמשים ארבעים שלשים עשרים

Nonaginta. Octoginta. Septuaginta. Sexaginta.

תשעים שמונים שבעים ששים

Mille. Pluries centum. Bis centum. Centum.

אלף מאות מאתים מאה

Decem millia. Pluries mille. Bis mille.

רבוע רבוא אלפים אלפים

Pluries decem millia. Bis decem millia.

רבבות vel רבבות רבבות

Numerus ordinalis.

Generis fœminini

Secunda. Prima.

ראשונה שנית

Quarta. Tertia.

שלושית רביעית

Sexta. Quinta.

חמשית ששית

Octava. Septima.

שביעית שמינית

Decima. Nona.

תשועית עשירית

Generis masculini

Secundus. Primus.

ראשון שני

Quartus. Tertius.

שלישון רביעון

Sextus. Quintus.

חמשי ששי

Octavus. Septimus.

שביעון שמונ

Decimus. Nonus.

תשיעון עשיר

Deinceps vtuntur Hebræi solo numero cardinali.

CAP. IIII.

De Pronomine.

Quatuor sunt Hebræis Pronomina, Primitivum, Derivatium, seu Possessivum, Demonstrativum, & Relativum. Pronomina
Hebr. qua-
tuor.

Inflexio Pronominis Primitivi singularis.

Nomi. sing.	Genitivus.	Dativus.	Accusativus.	Ablativus.
ego com. gen.	mei com. gen.	michi com. ge.	me com. gen.	à me. com. g.
אֲנִי	שְׁלִי	לִי	אוֹתִי	מִמֶּנִּי
tu masc. gen.	tui mas. gen.	tibi mas. gen.	te masc. gen.	à te mas. ge.
אַתָּה	שְׁלֶךָ	לְךָ	אוֹתְךָ	מִמֶּךָ
tu fem. gen.	tui fem. gen.	tibi fem. gen.	te fem. gen.	à te fem. ge.
אַתְּ	שְׁלֶךָ	לְךָ	אוֹתְךָ	מִמֶּךָ
ille masc. gen.	illius mas. g.	illi masc. gen.	illum mas. g.	ab illo m. g.
הוא	שְׁלֹו	לוֹ	אוֹתוֹ	מִמֶּנּוּ
illa fem. gen.	illius fem. g.	illi fem. gen.	illam fem. g.	ab illa fe. g.
היא	שְׁלָהּ	לָהּ	אוֹתָהּ	מִמֶּנָּהּ

*Inflexio Pronominis Primitiui
pluralis.*

<i>Nomin. plur.</i>	<i>Genitiuus.</i>	<i>Datiuus.</i>	<i>Accusatiuus.</i>	<i>Ablatiuus.</i>
<i>nos com. gen.</i>	<i>nostrum com. gen.</i>	<i>nobis com. ge.</i>	<i>nos com. gen.</i>	<i>à nobis com. gen.</i>
אֲנַחְנוּ	שֵׁלֵנוּ	לָנוּ	אֹתָנוּ	מִמֵּנוּ
<i>vos mascul. gen.</i>	<i>vestrum maf. gen.</i>	<i>vobis mascul. gen.</i>	<i>vos mascul. gen.</i>	<i>à vobis masc. gen.</i>
אַתֶּם	שֵׁלְכֶם	לָכֶם	אֹתְכֶם	מִמֶּכֶם
<i>vos fœm. gen.</i>	<i>vestrum fœm. gen.</i>	<i>vobis fœmin. gen.</i>	<i>vos fœm. gen.</i>	<i>à vobis fœm. gen.</i>
אַתֶּן	שֵׁלְבֶן	לָבֶן	אֹתְבֶן	מִמֶּבֶן
<i>ille masc. gen.</i>	<i>illorū maf. ge.</i>	<i>illismasc. gen.</i>	<i>illos maf. gen.</i>	<i>ab illis m. ge.</i>
הֵם	שֵׁלֵהֶם	לֵהֶם	אֹתָם	מֵהֶם
<i>ille fœm. gen.</i>	<i>illarum fœm. gen.</i>	<i>illis fœm. gen.</i>	<i>illas fœm. ge.</i>	<i>ab illis fœm. gen.</i>
הֵן	שֵׁלֵהֶן	לֵהֶן	אֹתָן	מֵהֶן

2 Est autem hoc loco obseruan-
dum, Pronomen ipsum integrum
esse illud, quod habetur in nomina-
tiuo, quo etiam vtimur pro vocati-
uo. Pro casibus reliquis fit quædam
compositio ex articulis, & vltimis li-
teris Pronominis, vt ex præmissa ta-
bella

bella intelligi potest.

3 Iam verò Pronomen Possessiuū Pronomen possessiuum. fit ex vltimis literis Pronominis Primitiui, adjunctis cuicunq; nomini, eo modo quo ad junguntur, articulis: quæ propterea à Grammaticis dicuntur affixa *הַבְּנוּיִם* *haccinnuim*. In quibus quoque, vt in primitiuis, prima persona semper est communis.

Appendix.

1 Quamquam casus huiusmodi, qui per *v* formantur, genitiui propriè non videntur, sed periphrases ad possessionem significandam: quæ tamen per affixa, seu possessiva Pronomina, de quibus in sequenti tabella, frequentius exprimuntur. Nam *יָדִי* *adi*, dicimus *potius*, manus mea, quàm *יָדִי* *jad* scielli, manus quæ mihi.

2 Vocatiuus in Pronominibus prima & tertia personæ non reperitur, in secunda semper est idem ac nominatiuus.

3 Usurpantur interdum quidam huius pronominis primitiui casus alijs literis, pū-

Et si ve insigniti. Nam in prima persona le-
 gimus quoque אני אני, & אנכי anochi, e-
 go. Posterius modo מילא, modo מילל.
 Item in ablatiuo מני מני, & מני מני
 ni, à me. In plurali נחנו nachnu, nos,
 pro quo אננו אננו, quibusdam non placet.
 In secunda persona masculina אתה אתה, vel
 אתה אתה, tu. Utrumque מילל. In datiuo,
 qui habet soph pasuc, dicimus לך lac, at-
 que ita differt à fœminino. Præterea reci-
 pit לכה leca, tibi, ut ejuſdem accusati-
 uis אותה otheca, te, pro quo interdum
 אותה othac. In ablatiuo plurali מכם
 miccem. In fœminino מכן miccen, à
 vobis. In nominatiuo plurali generis fœ-
 minini ejuſdem personæ, אתנה attena,
 vos, & in datiuo לכנה lachena, pro
 לכן lachen, vobis. In tertiæ personæ ablati-
 uo masculino inuenitur etiam מנהו min-
 nehu, & מנהו minhu, ab eo. In plurali
 המה hemma, illi, & הנה henna, illæ.
 In datiuo generis masculini למו lamo, &
 להמה lahenna, illis. In ablatiuo uem ma-

sculino מהמה mehemma, & fœminino מהנה mehenna, ab illis.

Paradigma Masculinum Pronominis Possessivi.

Prima persona comm. generis.	Secunda persona mascul. generis.	Secunda persona fœminini generis.	Tertia persona mascul. generis.	Tertia persona fœminini generis.
verbum suum.	verbum tuum.	verbum tuum.	verbum eius.	verbum eius.
דברו	דברך	דברך	דברו	דברה
verbum nostrum.	verbum vestrum.	verbum vestrum.	verbum eorum.	verbum earum.
דברנו	דברכם	דברכן	דברם	דברן
verba mea.	verba tua.	verba tua.	verba eius.	verba eius.
דברי	דבריך	דבריך	דבריו	דבריה
verba nostra.	verba vestra.	verba vestra.	verba eorum.	verba earum.
דברינו	דבריכם	דבריכן	דבריהם	דבריהן

Paradigma Fœmininum Pronominis Possessivi singulare תורה lex.

Prima pers. comm. gen.	Secunda pers. masc. gen.	Secunda pers. fœm. gen.	Tertia pers. masc. gen.	Tertia pers. fœm. gen.
lex mea.	lex tua.	lex tua.	lex eius.	lex eius.
תוּתִי	תורתך	תורתך	תורתו	תורתה
lex nostra.	lex vestra.	lex vestra.	lex eorum.	lex earum.
תורתנו	תורתכם	תורתכן	תורתם	תורתן

F 5 Plus

Plurale תורות leges.

Prima persona commun. generis.	Secunda persona mas. generis.	Secunda persona feminini gen.	Tertia persona masc. generis.	Tertia persona feminini generis.
leges mea.	leges tua.	leges tua.	leges eius.	leges eius.
תורותי	תורותיך	תורותיך	תורותיו	תורותיה
leges nostra.	leges vestra.	leges vestra.	leges eorum.	leges earum.
תורותינו	תורותיכם	תורותיכן	תורותיהם	תורותיהן

Admonitio.

In his duobus Paradigmatibus describen-
dis, & ediscendis, hujus linguae studiosus
initio se diligenter exercebit, ut rationem
punctorum, significationem, & naturam
affixorum perdiscat: quae in omnibus ora-
tionis partibus latissime patent.

Demonstratiuum.

Pronomen
demonstra-
tiuum.

4 Demonstratiuum pronomen nu-
meri singularis masculini generis est
הוּ זה, hic, iste: feminini generis, היא זו, ה
זוה. הני זוה, haec, ista: communis ge-
neris, הוּ זה, hic & haec. In numero au-
tem plurali utriusque generis, הוּ אלו
& הן אלו elle, isti, & istae.

Relatiuum.

Relatiuum.

5 Relatiuum pronomen extra in-
terrog

terrogationem, est **אִשְׁכֵּי** *ascier*, vtriusque generis, & numeri: significat enim, qui, quæ, quos, quas, cuius, cui, quorum, quarum, quibus, &c. & loco hujus sæpe ponitur sola litera **שׁ**, vt infra dicetur fusiùs 4. par. cap. 2. num. 8.

Interrogatiuum.

6 Interrogatiua sunt **מַה מִּי** *me, ma, ma, mi*: quorum primum dicitur solùm de homine, vt **מִי אַתָּה בְּנֵי** *mi atta beni, quis tu fili mi?* Gen. 17. Reliqua tria dicuntur de omnibus rebus excepto homine, vt **מַה מִּשְׁפַּט הָאִישׁ** *me mispat haisc, quod iudicium, siue quis habitus illius viri?* 2. Reg. 1.

7 Est autem obseruandum, quãdo post **מִי** *mi*, vel **מַה** *ma*, sequitur aliud relatiuum, tunc ipsum **מִי** *mi*, vel **מַה** *ma*, non sonare quis vel quid, sed is, vel id, vt **מַה שְׁחָהָה** *ma sciehaja, id quod fuit.* Eccles. 1.

Appendix.

1 *Demonstratiua, Relatiuum, & Interrogatiua, Articulos, more Nominum, admittunt.* לזה laze, huic, זה את eth ze, hunc, מזה mizze, ab hoc. *Atque ita tria fœminina singularia* לאלה leelle, his, את-אלה eth elle, hos, has, מאלה meelle, ab his. *Sic* לאשר laascier, cui, quibus, את-אשר eth ascier, quẽ, quam, quos, quas, quod, quæ. מאשר meascier, à quo, à qua, à quibus. *Sic* למי lemi, cuius? cui? quorum? quarum? quibus? את-מי eth mi, quem? quã? quos? quas? ממי mimmi, à quo? à qua? à quibus? *Eodemq̄ modo cetera interrogatiua.*

2 *Quando post* מי mi, מה ma, &c. *sequitur relatiuum* אשר ascier, *vel* ש scie, *illud* מי mi, *vel* מה ma, *non censetur esse interrogatiuum, sed relatiuum, ut Eccles. i.* מה שיהי ma sciehaja, *id quod fuit. Quamquam hoc quoque vulgatus Interpres vertit, Quid est quod fuit? & Septuaginta,* τί ἐ γέγονός;

3 *Etsi reciprocis Hebraei carere videntur, eorum tamen loco utuntur affixis tertiae personae in verbis, nominibus, & alijs rationis partibus, quae affixa recipiunt. In ceteris integra pronomina ejusdem personae adhibent. Ergo וְדָבָרִי de varo, explicatur verbum ejus, & verbum suum: וְדָבָרִי sciemaro, vel וְדָבָרִי sciamarotho, custodiuit eum, vel custodiuit eum: וְדָבָרִי nghalau, super eum, & super eum: Porro, ex orationis contextu vtra significatio sit usurpanda, facile intelligetur.*

Appendix de mutatione punctorum in nominibus.

I *Quinque sunt causa, cur aliquando puncta vocalia mutantur in nominibus.* Puncta in nominibus quinque de causis mutantur.
 Prima est accentus. Secunda, regimen generis. Tertia, numerus multitudinis. Quarta, genus femininum. Quinta, conjunctio cum pronomine possessivo, quod & affixum dici solet.

2 *Accentus duobus modis puncta mutare solet: nam accentus distinguentes, nimirum*

mirum Siluc, Achnach, Zakeph caton,
 & Revia, frequenter mutant vocales bre-
 ues in longas, vt - & in -, & ac in vel -,
 in י, in י. Hinc propter huiusmodi ac-
 centus saepe legimus שִׁמְשִׁי sciamesc, סוֹבִי,
 pro שִׁמְשִׁי sciemesc. אֶרֶץ arets, terra, pro
 אֶרֶץ erets. יִשְׂמְחוּ ismachu, lætabuntur,
 pro יִשְׂמְחוּ ismechu. חָפְצוּ chaphetsu,
 volent, pro חָפְצוּ chaphitsu, & similia:
 contrà verò accentus, qui dicitur maccaph,
 plerumque vocales longas mutat in bre-
 ues: hinc מָה ma, ante maccaph vertitur in
 מַה ma, & כֹּל col, vertitur in כּוֹל col,
 & sic de cæteris.

3 Alia quatuor causæ non mutant o-
 mnia puncta, sed solùm quatuor, videlicet
 - - י, de quorum mutatione antequam
 explicemus, obseruãda sunt duo: vnum est,
 præter illa quatuor puncta, etiam sceua
 interdum mutari: sed ideo non numerari
 inter puncta mutabilia, quòd nec sit pun-
 ctam propriè, sed semipunctum; nec mute-
 tur ob illas causas, ob quas mutantur alia

Sceua non-
 quam mu-
 tatur.

pun-

puncta, sed solum ne duo sceuaim initio concurrant, ut utrumque videatur legendum: tunc enim primum sceua vertitur in chirc, ut verbi gratia dicimus ויחלל לילmod, ad discendum, pro ויחלל לילmod: si autem primum sceua sit compositum, ut sub gutturalibus ferè contingit, aufertur solum ipsum sceua, & remanet purum patach, aut purum segol, ut pro ויחלל nghanve, dicimus ויחלל nghanve, mansueti, & pro ויחלל ngehlo, dicimus ויחלל ngehlo, vitulus ejus. Alterum est, quod observari volumus, nomina omnia aut esse monosyllaba, aut dissyllaba, aut polysyllaba: sed tamen eandem esse rationem hoc loco dissyllaborum, & polysyllaborum: in polysyllabis enim non mutantur nisi duoultima puncta, prioribus immotis permanentibus, nisi forte sceua mutandum sit in chirc, ne duo sceuaim simul legantur, ut in nominibus fœmininis plerumque accidit: discernus ergo ordine, qua ratione mutantur singula puncta, tam in monosyllabis, quam

in vltima, & penultima polysyllaborum.

De . . . in monosyllabis.

4 Monosyllaba, quæ habent puncta miserabilia, illa sunt, quæ fiunt à radicibus incipientibus à nun, vel à jod, vel quæ derivantur à radicibus duplicantibus secundam, vel habentibus literam van in secunda, aut literam he in tertia.

De monosyllabillis ex radice Pe nun.

5 Et quidem primi ordinis unum tantum est monosyllabum, nimirum נרד nerd, nardus, quod in plurali facit נרדים neradim, cum affixo נרדי nirdi.

De monosyllabis ex radice Pe jod.

6 Secundi ordinis duo solum inveniuntur, nimirum נצ tse, egestio, à verbo נצו jatsa, exire, & דע deangh, scientia, à verbo דעו jadangh, scire, quæ punctum tuum nunquam mutant.

De monosyllabis ex radice duplicante secundam.

7 Tertijs ordinis multa sunt monosyllaba, quæ quidem puncta sua non mutant, donec

donec monosyllaba manent: si autem propter affixa pronomina, aut aliam quamlibet causam fiant polysyllaba, mutant longas vocales in breues, camets in patach, tsere in chiric, cholem in kibbutz: quia tunc accedente tertia littera incipit daghes appere, quod latebat in secunda, ut יִנְּחָז, nghaz, fortis, in plurali facit יִנְּחָזִים, nghazim. יִנְּחָזִים, nghazim, capra, in plurali יִנְּחָזִים, nghazim. יִנְּחָזִים, nghazim, fortitudo, in plurali יִנְּחָזִים, nghazim. Sunt etiam quinque huius ordinis, quæ irregulariter mutant patach in chiric, ut יִנְּחָזִים, nghazim, latera, יִנְּחָזִים, nghazim, missim, tributa, יִנְּחָזִים, nghazim, pittim, buccellæ, יִנְּחָזִים, nghazim, sippim, limina, יִנְּחָזִים, nghazim, scicim, laquei. יִנְּחָזִים, nghazim, saph, limen, יִנְּחָזִים, nghazim, sciac, laqueus, יִנְּחָזִים, nghazim, tsad, latus, יִנְּחָזִים, nghazim, mas, tributum, יִנְּחָזִים, nghazim, pat, buccella.

De monosyllabis ex radice

Nghain van.

8 Quarti ordinis monosyllaba sunt etiam per multa, sed quæ ferè puncta vocalia non mutant. Sunt tamen hîc aliquot exceptio-

nes. Prima quarumdam vocum, quæ longas vocales in alias longas irregulariter mutant, nimirum יום jom, dies, ראש rosc, caput, עיר nghir, ciuitas, quæ faciunt in plurali ימים jamim, ראשים rascim, ערים ngharim, טוב tov, bonũ, quod in regimine facit טוט טוב. Secunda est eorum nominum, quæ habet patach sequente jod mobili, זית zaith, oliua, יין jain, vinum, quæ in regimine, cum affixis, & in plurali, mutant patach in tsere, & jod mobile in jod quiescens: dicimus enim זית zaith, oliua, זיתו zetho, oliua eius, זיתים zethim, oliua, זיתתה zeth hassade, oliua campi, similiter בית baith, domus, חיל chail, exercitus, עין nghain, oculus, in regimine singulari faciunt בית chel beth, at in plurali paulò aliter, nimirum בתים battim, חילים chajalim, עינים nghe naim. Idem accidit quibusdam nominibus, quæ vau mobile vertunt in vau quiescens: dicimus enim מות mayeth, mors

מֹתָיו mothau, mors eius. Tertia exceptio est eorum, quæ *vau* quiescens mutant in *vau* mobile, nimirum שׁוֹר scor, bos, שׁוֹך sciok, armus, וֶלֶל platea, דָּוֶד dud, לֶבֶס lebes, quæ in plurali faciunt שׁוֹרִים scievarim, שׁוֹכִים scievakim, דָּוִדִּים devadim.

De monosyllabis ex radice.

Lamed he.

9 Quinti ordinis monosyllaba, quæ plurima sunt, si habeant *camets*, illud sæpè mutant in regimine plurali in *sceua*: aliàs autem nihil mutant, ut יָד iad, manus, in regimine יָדִי jad, cum affixo יָדוֹ jado, in plurali יָדַימ jadaim, in regimine plurali יָדַי jede.

Exceptiones.

Excipiuntur אָב av, pater, & אָח ach, frater, quæ in regimine, & cum affixis recipiunt jod, ut אָבִיו aviu, pater eius, אָחִיךְ achica, frater tuus. Si autem habeant *tsere*, non mutant suum punctum, ut נֶחֱשֶׁת nghets, lignum, נֶחֱשֶׁתִּימ nghetlim, נֶחֱשֶׁת

nghetso. *Excipiuntur* בן ben, filius, & שׂם sciem, nomen, *quæ in regimine singulari mutant isere in segol*, & cum affixis in sceua: in plurali autem בן ben, sequitur regulam masculinorum, שׂם sciem, fœmininorum, hoc modo: בן ben, in regimine בן ben, cum affixo בְּנוּ beno, in plurali בָּנִים banim. שׂם sciem, in regimine שׂם sciem, cum affixo שׂמִי sciemo, in plurali שׂמִיֹּת sciemoth. Sunt etiam duo, *quæ habent segol*, פֶּה pe, os, & שֶׁ se, agnus: quorum prius vertit segol in chiric in regimine, & omnibus affixis, ac numero plurali: dicimus enim פֶּה pe, in regimine פִּי pi, cum affixo פִּיקָּ pica, in plurali פִּים pim. Posterius autem vertit segol in isere in regimine: cum affixis verò loco he, recipit jod mobile, hoc modo שֶׁ se, in regimine שֶׁ se, cum affixo שֶׁיְּהוּ seiehu.

De polysyllabis.

De camets sub penultima.

10 Nunc de polysyllabis explicandum est. Camets igitur sub penultima litera

existens mutatur semper in sceua simplex, nisi litera suprascripta sit gutturalis: tunc enim mutatur in sceua compositum, quaecumque accidat causa mutationis, וי שכן sciacen, vicinus, שכנים sciecenim, vicini, שכניו sciecenno, vicinus eius, שכנה sciecena, vicina.

11 *Excipiuntur illa, quæ derivantur à radice duplicante secundam literam: ea siquidem non mutant unquam suum camets: dicimus enim מגן maghen, clypeus, in regimine מגן maghen, cum affixo מגני maghinni, in plurali מגנים maghinnim.*

12 *Quædam etiam ex iis, quæ derivantur à radice habente ה in tertia, non mutant suum camets, וי שדה fade, ager, quod in regimine quidem facit שדה fede: in plurali verò, & cum affixis, abiicit ה radicale, sed punctum camets non mutat: dicimus enim שדי fadi שדך fadeca, שדים fadim, שדות fadoth.*

De camets sub vltima.

13 *Camets sub vltima mutatur in singulari in patach ob regimen, & cum affixis, כֶּם chem, & כֶּן chen: in plurali verò mutatur in sceua ob regimen, & cum affixis כִּם chem, כִּן chen, הֶם & הֵן hem, & הֵן: aliàs inuariatum permanet, וְדָבָר davar: in plurali דְּבָרִים devarim, in regimine דִּבְרֵי divre, cum affixis. Vide exempla superius pag. 73.*

Exceptiones.

Excipiuntur nomina, quæ habent א in fine: illa enim in regimine singulari nõ mutant camets in patach, sed manet camets, & in eo quiescit litera א, וְצָבָא tšava, exercitus, in regimine צָבָא tševa.

Excipiuntur etiam nomina, quæ derivantur ex radice duplicante secundam: illa enim in plurali, & affixis, mutant camets in patach, ut daghes in secunda litera infixum vim suam exercere possit, ut supra dictum est, quum de monosyllabis a-

geremus.

De tsere sub penultima.

14 Tsere in penultima nunquam mutatur, nisi post se habeat camets, aut segol: tunc autem mutatur in sceua, vel chiric, ne duo sceuaim simul concurrant in principio, ut שְׂכָר שְׂכָר sciecar, sicera, in regimine שְׂכָר שְׂכָר sciecar, cum affixo שְׂכָרו שְׂכָרו sciecaro, in plurali שְׂכָרִים שְׂכָרִים sciecarim, in regimine plurli שְׂכָרֵי שְׂכָרֵי sciecre. Excipiuntur illa, quæ post tsere habent י : illa enim nunquam mutant suum tsere, ut הֵבֵל הֵבֵל hecal, templum, הֵכָלוֹ הֵכָלוֹ hecalo, templum eius.

15 Notandum verò est, nomina, quæ habent sub vna liera, sub altera, quæ dicuntur quinque punctorum, in regimine singulari nihil mutare.

16 Notandum etiam nomina, quæ habent suprà eiusmodi punctum, ח, aut ו, mutare suum non in :, sed in., quando sequuntur affixa, ut ab שְׂבֵב שְׂבֵב nghesev, herba, fit שְׂבוֹב שְׂבוֹב nghisbo, ab שְׂבֵב שְׂבֵב nghe-mek, vallis, fit שְׂבוֹב שְׂבוֹב nghimko. Sapè e-

iam vertitur in compositum, ut $\text{חַ$, vel $\text{חֵ$
nam in singulari cum omnibus affixis, &
in plurali in regimine, & cum affixis, $\text{חֵ$
chen, חֵם chem, חֵן hen, חֵם hem, muta-
tur in $\text{חֵ$, &, ne duo sceuaim concurrant,
ex חֵ tollitur, & remanet purum, in plu-
rali autem status absoluti, & ceteris affi-
xis, vertitur in $\text{חֵ$, exemplum חֵגֵל nghe-
gel, vitulus, cum affixo in singulari חֵגֵלִים
ngheglo, cum affixo in plurali חֵגֵלָו
nghagalau.

De tsere sub vltima.

17 Tsere sub vltima, si in penultima
fuerit, mutatur in patach, vel in sceua,
vel non mutatur ad eum modum prorsus,
quo camets sub vltima: sunt enim omnino
similia nomina, quæ habent duplex camets
& tsere, ut דָּבָר davar, & quæ habent ca-
mets & tsere, ut שִׁכְנִי sciacen, vicinus.
At verò si ante non sit, ipsum in regi-
mine singulari manet immotum, aliàs au-
tem semper in permutatur, quæcumque
acci-

accidat mutationis causa. Exemplum בֹּרֵם
 corem, vinitor, in regimine בֹּרֵם co-
 rem, cum affixo בֹּרְמוֹ cormo, in plurali
 בֹּרְמִים cormim, & sic de aliis.

18 Sunt autem duæ exceptiones obser-
 vandæ: Prima, si accidat propter mutatio-
 nem huius in : , vt duo scenaim in medio
 dictionis videantur legenda, tunc : ex hoc
 descendens vertetur in segol, vt בֹּרְמֵם co-
 remcem, & בֹּרְמֵנָּן coremcen dice-
 mus, pro בֹּרְמֵם cormechem, & בֹּרְמֵנָּן
 cormechen. Secunda, in iis nominibus,
 quæ deriuantur à radice duplicante secun-
 dam, sub vltima non mutatur in : , sed in
 : , vt בֹּרְמֵן maghen, clypeus, in regimine
 בֹּרְמֵן maghen, cum affixo בֹּרְמֵנִי maghin-
 no, in plurali בֹּרְמֵנִים maghinnim.

De segol sub penultima.

Segol sub penultima, quando sequitur
 alterum segol, in regimine singulari nihil
 mutat: aliàs autem, quacumque accidat
 mutationis causa, vertitur in sceua, & ne
 duæ sceuaim initio concurrant, primum ver-

titur in chirc, aut in parach, *וְכַד* beghed, vestis, in regimine *בְּגָד* beghed, cum affixo *בִּגְדוֹ* bigdo, in plurali *בְּגָדִים* begadim item *מֶלֶךְ* Melcc, Rex, in regimine *מֶלֶךְ* Melec, cum affixo *מַלְכוֹ* Malco, in plurali *מַלְכִים* Melacim.

De segol sub vltima.

20 Segol sub vltima, extra regimen singulare, vbi manet, ferè mutatur in sceua, præterquam quòd in plurali, tam status absoluti, quã cū affixis aliis, à *כֶּם* chem, *כֵּן* chen, *הֶם* hem, *הֵן* hen, quibus in locis mutatur in carnets. Exemplum, *וְכַד* melec, cum affixo *מַלְכוֹ* malco, *מַלְכֵי* malci, &c. In plurali *מַלְכִים* melacim cum affixis *מַלְכָּיו* melachau, *מִלְכֵיכֶם* milchechem. Excipiuntur dualia, quæ vbiq̃ue mutant vltimum in ;, vt *אָזְנוֹן* ozen, auris, *אָזְנַיִם* oznaim, *אָזְנוֹ* oznau.

21 Est autem hoc loco obseruandum, si alicuius nominis tertia litera sit *ח* aut *ע*, tunc loco vltimi substitui: quòd si media litera sit *ח*, aut *ע*, tunc pro vtroque duplex

patach constituetur: quæ puncta -- quum locum obtineant, eodem modo mutabuntur, quo ipsum mutari solet. Exempla sunt פסח Pesach, Pascha, non פסח Pe-ech, זרע zeranh, semen, non זרע ze-ench. נחל nachal, torrēs, non נחל ne-ehel. בעל banghal, dominus, non בעל benghel. Fallit tamen in duobus: dicimus enim רחם rechem, matrix, & לחם lechem, panis.

De Cholem sub penultima.

22 Cholem sub penultima non mutatur unquam, nisi post se habeat segol, aut patach, וְחֹדֶס׃ chodesc, mensis, חֹדֶר׃ chodar, forma: aut certè chiric sequente jod in quiescentibus lamed he, וְחֹלִי׃ choli, infirmitas: tunc autem mutatur semper in --, quæcumque accidat causa mutationis, excepto regimine singulari, ubi nulla fit mutatio. Exemplum חֹדֶס׃ chodesc, in regimine חֹדֶס׃ chodesc, cum affixo חֹדֶשׁ׃ chodscio, in plurali חֹדָשִׁים׃ chodascim, in regimine חֹדֶשׁ׃ chodscie, cum affixo,

חֹדַסְיָו chodasciau.

23 Est autem obseruandum, si media litera sit gutturalis, tunc sub prima ponitur camets, sub secunda אֶהֱלֵל ohel, tabernaculum, cum affixo אֶהֱלוּ oholo: præterquam in plurali absoluto, & affixis ei cognatis, id est alijs, præter הֶן hen, הֵם hem, כֵּן chen, כֶּם chem: tunc enim prima litera est cum cholem, vel cum cateph camets, secunda cum camets.

De Cholem sub vltima.

24 Cholem sub vltima semper manet immobile, vt גָּדוֹל gadol, magnus, in regimine גְּדוֹל ghedol, cum affixo גְּדוּלוֹ ghedolo, in plurali גְּדוּלִים ghedolim: & cæteris ad eundem modum.

P A R S T E R T I A , Q V Æ E S T
D E V E R B O .

CAPVT I.

De Verbo in genere.

Verbo in vniuersum acci-^{Verbo quæ} dunt sex: ^{accidunt.} modus, tempus, persona, genus, numerus, coniugatio.

De modis, & temporibus verborum.

2 Modos Hebræi habent tres, im-^{Modi ver-} peratiuum, infinitiuum, & indicati-^{borum tres.} uum: per quos Hebræi eadem effe- runt, quæ Latini per quinque: tem-^{Tempora} pora tria, præteritum, præsens, & fu-^{tria.} turum. Quæ omnia hunc habent ordinem.

Primo loco statuunt *נָחַוַּר* *nghavar*, id est præteritum, tum quòd ordine naturæ præcedat reliqua tempora, tum

Præteritum
variis modis
explicatur.

rum quòd eo contineatur thema, siue radix ipsa, vnde reliqua ferè tempora formantur. Porro hoc vnum præteritum pro loci exigentia explicandum est ita, vt modò perfectum, modò imperfectum, modò plulquã perfectum tempus designet: & idem non modò ad indicatiuum, sed additis præsertim certis particulis, ad optatiuum, & ad coniunctiuum referatur: coniunctiuum tamen per generundia sæpius efferunt.

Benoni.

Secundo loco בִּנּוּנִי *Benoni*, id est intermedium, quod nos vocamus participium actiuum, siue præsens, præsentis temporis, vt לֹמֵד *lomed*, discens. Quinetiam hoc Hebræi verbũ ipsum præsentis temporis, quo carent, & interdum etiam imperfecti, circumloquuntur, tum verò solent cum pronomine jungere, vt אֲנִי בּוֹקֵד *ani poked*, ego visito. Sæpe etiam vsurpatur substantiuè pro nomine verbali,

bali, sine vlla temporis notatione, vt
 שומר *sciomer, custos*, שופט *sciophet, iudex*.
 Semper tamen participium, vt in a-
 liis linguis, ita in hac more nominũ
 flectitur, caretq; idcirco personis.
 Vocatur autem Intermedium, quia
 utimur eo ad significandum præsens
 tempus, quod est medium inter præ-
 teritum, & futurum. Et tunc solent
 præponere pronomen, vt אני פוקד *a-*
m poked, ego visito.

Tertio loco ponunt participium
 passiuum, quod ipsi vocant פועל
 נגהל, quæ vox desumpta est ab anti-
 quo paradigmate, vt si nos partici-
 pium passiuum vocaremus, Amatus.
 Indicat autem rem quæ fiat, vt נגהל
 נגהל, *vapulans*. Latini, quia partici-
 pio passiuo præsentis temporis ca-
 rent, sæpè vna voce hoc reddere ne-
 queunt: interdum tamẽ videtur pa-
 ul habere vim participij præteriti, vt
 שומר *sciannur, custoditus*, seu qui
 custo-

custoditur.

Infinitivus
tur vocetur
ons.

Quarto loco ponunt Infinitivum, quem מקור *makor* appellant, id est fontem, quod videlicet modus significandi ab eo fluat, & in diversa discriminetur tempora. Ex infinitivo, qui nullius est certi generis, numeri, vel personæ Gerundiū formant, auxilio harum quatuor literarū כ ל ם ב *biclam*, ut infra demonstrabimus.

Gerundium.

Imperati-
us.

Quinto loco ponunt Imperativum, quem dicunt ציווי *tsivvi*, qui solum secundam personam utriusque generis, in utroque numero comprehendit.

Postremò addunt Futurum, quod nominant נגהת *ngathid*, id est paratum, quod significat rem futuram iam esse paratam, ut fiat.

Futurum.

Porro hoc etiam tempus modò per indicativum, modò per optativum, modò per subiunctivum, pro loci exigentia, vertendum erit. Est autem

autem hujus temporis vsus & varius
 & frequētissimus: sæpè enim sumi-
 tur pro præterito perfecto, ac potis-
 simùm apud Prophetas: interdum
 pro imperfecto, vt Num. 10, *וַיִּנְחַל*
nghal pi Iehova jachanu, juxta
 præceptum Domini castrametabatur, in-
 terdum etiam pro præsentii, vel pro
 potētiali, quod Græci, & Latini ap-
 pellant: quādo videlicet continua-
 tio quædam actionis indicatur, vt
 Eccl. 1. *Quid habet homo amplius in om-
 ni labore suo*, *וַיִּעֲמֹל* *scie janghamol*, quod
 laborat sub Sole, vel *δύνη λυγῶς*, laborare
 solet. Denique etiam non rarò vsur-
 patur pro imperatiuo, præsertim in
 tertia persona vtriusque numeri, &
 prima pluralis, quibus personis im-
 peratiuus caret apud Hebræos, vt
 Gen. 1. *וַיִּהְיֶה אֵר* *jehi or*, fiat lux.

De personis.

3 Personæ sunt tres, prima, secun-
 da, tertia. Incipiunt autè Hebræi, à

G tertia

Cur à tertiã
incipiãt He-
brai.

tertia, & ab ea per secundam veniunt ad primã: propterea quòd semper verbũ in tertia persona simplicius est, & inde per additionem quarũdam literarum, quæ ferè ex vltimis pronominum syllabis desumuntur, formantur cæteræ voces.

Porro prima persona vtriusque numeri semper est communis generis, vt etiam præteriti tertia pluralis. Reliquis personis propria genera attribuuntur.

De Genere.

Genus in ver-
bis triplex.

4 Genus triplex est in verbis, vt in nominibus, masculinũ, fœmininũ, cõmune: & sæpissimè ex verbo cognoscitur cuius generis sit nomen quod cum eo coniungitur. Ac propterea hoc genus à nonnullis dicitur nominale, vt ab eo differat, quod est magis verborũ propriũ, & verbale appellari solet: quod ferè est quadruplex, Actiuum, Passiuum,

Neut

Neutrum, Commune.

De Numero.

5 Numeri in verbis non sunt nisi Numeri duo
duo, singularis, & pluralis: duali numero verba carent, cujus loco Pluralis vsurpatur.

De Conjugatione.

6 Conjugatio propriè nō est nisi Conjugatio vna proprie
vna: omnia enim verba eodē modo inflectuntur: quia tamen hæc vna conjugatio (quod ad significationem spectat & primas voces) octo modis variatur, eosq; modos conjugationes alij vocāt, loquemur & nos cum multis: & octo esse cō- Conjugationes octo.
jugationes admitemus, nimirū Kal, Niphal, Piel, Pual, Poel, Hiphil, Hophal, Hitpael: quæ omnes ita appellantur ab antiquo paradigmate *הַיָּאֵן פָּאֵן הָאֵן* *panghal, fecit*, vt si Latini primam conjugationem appellarent Amo, fecundam Amor, &c.

Ceterum ex hoc Paradigmatē id

solum vsus loquēdi retinuit, vt prima litera cuiuscunque radicis dicatur *Pe*, secunda *Ng*hain, tertia *Lamed*, eodem scilicet ordine, quo hæ tres literę in hoc verbo collocatę sunt. Quare diligenter erunt notanda, quòd vbique huiusmodi appellationes magno sint vsui.

CAP. II.

De verbo perfecto.

Diximus de verbo in genere, nunc de vtraque verborum forma dicendum est.

Sunt enim verborum Hebraicorū alia perfecta, alia imperfecta. Perfecta dicuntur, quæ solùm tres literas habēt in themate, quæ radicales dicuntur, & ex iis nulla excidit inter conjugandum. Imperfecta dicuntur, quæ vel constant pluribus quàm tribus literis radicalibus, aut ex tribus inter conjugandum aliquam amittunt.

Perfecta verba quænam.

Imperfecta.

2 Et quamquam sunt omnes cōjugationes, tum perfectis, tum imperfectis communes: earum tamen naturam, discrimina, vsum, regulas, in perfectis potissimùm declarabimus: non modò quia de iis priùs agēdum videtur, vt ordo ipse postulat: verum etiam quia illis cognitis, imperfecta faciliùs cognoscentur.

3 Prima igitur cōjugatio *לְקַל* *pa-nghal*, vel vsitatiùs *לְקַל* *kal*, id est leuis, seu expedita vocatur, quòd nullam, initio præteriti, literam, præter tres radicales adsciscat: neq. daghes forti oneretur in secunda radicali.

4 Continet autem verba partim absoluta, vt *עָמַד* *nghamad*, *stetit*, partim trāsitiua, vt *שָׁמַר* *sciamar*, *custodiuit*.

Paradigma verbi perfecti in prima conjugatione Kal.

<i>לָמַד</i>	<i>Didicit m.g.</i>	<i>לָמַד</i>	Indicatiuus.
<i>Didici g.</i>			Præteritum.

<i>לָמַדְתָּ</i>	<i>Didicisti m.g.</i>	<i>עָבַד</i>
	G	3
		<i>Didi</i>

Discite f.g.

למודנה:

Futurum.

עתיד

Discam c. g.

אלמוד

Discet m.g.

ילמוד

Disces m.g.

תלמוד

Discemus c.g.

נלמוד

Discent m.g.

ילמדו

Discetis m.g.

תלמדו

Discet f.g.

תלמוד

Disces f.g.

תלמדו

Discent, & discatis f.g.

תלמודנה

Qui docentur.

למודים

Que docetur.

למודה

Qua docentur.

למודות:

Infinitivus.

מקור

Discere

למוד vel למוד

in discendo

בלמוד

quum discerem, &c. Particip. actiu.

בלמוד

ad discendum

ללמוד

à discendo

מלמוד:

Imperativus.

צווי

Disce m.g.

למוד

Discite m.g.

למדו

Disce f.g.

למדו

Didicerunt c.g.

למדו

Didicistis m.g.

למדתם

Didicimus c.g.

למדנו

Didici f.g.

למדה

Didicisti f.g.

למדת

Didicisti f.g.

למדתך:

Discens m.g.

ביוני

Discens m.g.

לומד

Discentes m.g.

לומדים

Discens f.g.

לומדה vel לומדה

Discentes f.g.

לומדות:

Particip. Passiu.

לומד

Qui docetur.

למוד

לומד

Admonitio.

Tum in hoc Paradigmate, tum in cō-
 sequentibus non modò litera, quæ radica-
 libus aut præponitur, aut additur, siue
 inseruntur, sed etiam puncta singula dili-
 gēter obseruanda. Paradigmata enim in-
 star regularum esse debent. Quare nos ea
 tantùm persequemur, quæ ex paradigma-
 tis cognosci nequeunt, aut à communi nor-
 ma recedunt.

REGVLÆ.

De Præterito.

1 Tertia persona, quæ est ipsa radix, Tres termi-
 nationes ter-
 tiæ personæ,
 Præteriti, vel thema, tres habet pñctorum formas.
 Prima est cum -, vt לָמַד lamad. Quæ
 forma verborum est communis. Secunda
 cum. & -, vt יָפַי zaken, senuit. Ceterũ
 eodem prorsus modo declinatur, quo pri-
 ma. יָפַי zakanta, senuisti, יָפַי za-
 kanti, senui, excepto Benoni, de quo pau-
 lò infrà. Tertia cū. & i, vt יָכֹל jachol,
 potuit: quæ tamen est rarissima, & re-
 tineri suum cholem in Præterito, præters
 G 4 quam

quam in tertia persona fœminini singularis, יכלה, jacela, potuit, & tertia pluralis, יכלו, jacelu, potuerunt.

Exceptiones.

1 Tertia persona singularis fœminini sub vltima radicali ם vel ן, habet patach pro sceua, לקחת, lakachat, accepisti, שימעה, sciamanghat.

2 Secunda radicalis interdum habet segol in secūda persona plurali שאלתם scie eltem, postulastis, à quo etiam שאלתי sciaalti, sicut à ילד, jalad, genuit, ילדתי jalidti, & ירשתם, jerisctem, hæreditatem adiistis, à ירש, jarasc.

De Benoni.

1 Benoni sæpè habet cholem sine vau נחמה, nghomed, stans, למד, lomied, discens. Interdum etiam secundum punctum est chiric gadol, תומך, tomic, sustentās.

2 In verbis secundæ formæ, ubi secundum Præteriti punctum est tsere, Benoni à Præterito non differt, vt זקן, zaken, senuit, & senescens, seu senex: nam sæ-

DE VEBO PERFECTO, IOS

pè benoni tanquam nomen toar videtur
vsurpari.

3 Prior vox fœminina status est abso-
luti, posterior regiminis, & affixorū. Quòd
si vltima radice sit gutturalis, pro duplici
segol ponitur duplex patach, **תּוּמַח** scio-
manghath: quod pro sequentibus etiam
conjugationibus observandum.

De Paul.

Hoc participiū differt à pãrticio con-
jugationis secundæ, quòd hoc significet rem
fieri, dum adhuc fit, quæ adhuc perma-
neat. Interdum pro sciurec inuenitur kib-
buts, vt **לַבַּשׁ** lavusc, indutus. Intransiti-
ua hoc tempore carēt, vt **נָפַל** naphal, ce-
cidit, **עָמַד** nghamad, stetit. Quædam
nomina huic participio similia videntur.
שׂוֹכֵן sciacun, habitator, **עָזָז** ngha-
tsam, fortis.

Appendix.

1 Quædam sunt participio vtriq; com-
munia, id est patach necessitatis, **פּוֹתֵחַ** po-
theach, aperiens, **פּוֹתֻחַ** pathuach, qui

aperitur, יָדַע sciomeangh, audiens, שָׁמַע sciamuangh, qui auditur. *Quin etiam in Benoni retrocedit interdum patach ad secundam, loco tsere, נָטַע notangh, plantans, pro נָטַע noteangh, quæ apud Græcos & Latinos diceretur Syncope.*

2 *In participiis est regimen ut in substantiis. Ergo propterea etiam puncta mutant, פָּעִלֵי אָוֶן ponghale aven, facientes iniquitatem.*

Nonnulla utrumque participium desiderant, קָרַב karav, appropinquavit, רָחַק rachak, elongavit, & alia multa. Ergo in his nomen Toar loco utriusque participij adhibetur, קָרוֹב karov, propinquus, רָחוֹק rachok, longinquus.

De infinitiuo.

Infinitiui formæ tres inveniuntur, לְמֹד lamod, לֵמֹד lemod, לְמַד lemad. Prima (לְמֹד lamod) ferè usus est, ut jungatur alijs modis augendi causa, ut dicitur per. 4. cap. 3. de Syntaxi. Cholem in vlti-

ma hic frequentius habent actiua, quàm patach, etiam illa quorum tertia est gutturalis: *nina* pethoach, aperire, *ויש* sciemoangh, audire. Neutra ferè amāt patach, *שכב* sciechav, dormire.

De Gerundius.

1 Gerundia formantur è secunda, & tertia forma Infinitivi, præpositis literis quæ Literæ quæ formant gerundia. *בב* *בב*, qua receptio more literæ *bichlam*, vel Gerundy appellatur. Porrò ex his prima tres *בב* *bichla*, hoc habent commune cum tribus literis futuri *ית* *itten*, quòd recipiunt *chiric* paruum pro *sceua*, sequente *sceua*, ne duo *sceua* in initio concurrant: *ב* verò habet *chiric* sequente *daghes*, quia non est simplex litera, sed integra præpositio *ב* *min*, quæ abjecta secunda litera, solet ejus loco insingere *daghes*.

2 Si prima radice est gutturalis, quæ requirit *sceua* cōpositum: aut, tunc litera *בב* *bichla*, & litera *ית* *itten*, sub se habebunt punctum affine sequenti, hoc est
- vel

-vel- , *וְ* *בְעִבּוֹר* *banghavor*, in transfundo, *וְ* *בְּעִזּוֹר* *beezor*, in auxiliando, *וְ* *תַּחְבּוֹר* *tanghavor*, transibis. Idem ferè servatur in Imperativo, & Futuro.

3 Quòd si, ut sæpè fit, gutturales simplici scema contentæ sint, tamen literæ serviles, formativæ gerundij, & futuri, suum -vel- retinebunt, ut *וְ* *יַחַפּוֹתִים* *jachphots*, *וּ* *וּלְעִזּוֹר* *langhzor*, ad auxiliãdũ. Porro hæc tertia, & secunda regula Gerundiorum etiã Præterito Niphâl cõmunis est.

Appendix.

1 Quod autem ad *וְ* *סוּמ* *sum*, significatiõnemq. literarum *בְּכֹלָם* *bichlam* attinet in gerundijs: duæ priores *בְּכֹלָם* *bich*, tempus aliquando præsens, & frequentius imperfectum perfectumq. respiciunt: duæ posteriores *לָם* *lam*, ad futurum ferè referuntur. *בְּ* significat *In*, *Inter*, *Quum*, *Quando*, *Posteaquam*. Idem ferè *בְּ*. *לָ* autem significat *ad*, ut. *עַד* *è*, *ex*, *de*, *à*, *ne*.

2 Ex his gerundijs efficitur *וְ* *סוּמ* *sum* *circumlocutio conjunctivi*, ut ex his exemplis

plis

plis patebit: בלמוד נער bilmod nanghar, in discendo puer, id est quum discit puer, quum disceret, postquam didicit, quum didicerit, vel didicisset, &c. Idē ferè significat חלמוד נער chilmod nanghar. Ita etiam ללמוד נער lilmod nanghar, ad discendum puer, id est ut discat: מלמוד נער millemod nanghar, à discendo puer, id est ne discat, &c.

3 *Infinitivus, & Cerundia cum ה paragogico habent plerumque: sub prima radicali, ut למשחה lemosccha, ad vngendum. Interdum idem est punctum sub secunda, לרחקה lerachoka, ad elōgandum: vel sub prima חמצה chumtsa, fermentare. להמלה lechumla, ad parcendum. Quae sequuntur terciã formam (למד lemad) habent chiric sub prima radicali, ut לרבעה lerivngha, ad accumbendum: vel propter gutturalem לאשמה leascma, ad delinquendum. Quòd si secunda thematis sit gutturalis, sub ea erit: לתאבה le-thaa*

De Imperatiuo.

1 Fere imperatiuus sequitur terminacionem Infinitiu: interdum tamen in patach desinit, quum scilicet verbum est neutrum, aut quum secunda thematis est gutturalis, aut tertia est, ה, ו, vel שׁכב, ו, icie cav, jace, גאל, ו, gheal, redime, פתח, ו, patach, aperi.

2 Pluralis fœminina abicit interdum vltimum ה cum precedente camet, interdum retinet camets abjecto ה, ו, שמעו, ו, sciemanghan, audite, pro שמענה, ו, sciemanghena, קראו, ו, Kerena, vocate, pro קראנה, ו, Kerena.

Appendix.

1 Propter ה paragogicum prima radicis habet plerumque camets cacò, ו, זכרה, ו, zocra, memento. Interdum tamē habet camets longum זכרה, ו, sciamera, custodi, vel cholem, ו, זועמה, ו, zonghema, detestare: atq; ad cò chiric, ו, segol, מכרה, ו, michra, vende, ערכה, ו, nghercha, ordina.

dina.

2 *Pluralis masculina habet interdum sub prima radice camets caton, ut* חֲרָבוּ *chorbu, desolamini, מִשְׁכוּ, moscu, trahite.*

3 *Cum accentibus distinguentibus (de quibus par. i. c. 6.) pluralis masculina, à forma שָׁמַר sciemor, facit שְׁמַרוּ sciemoru, custodite, גִּזְרוּ ghezoru, diuidite: à forma שָׁלַח scielach, facit שְׁלַחוּ scielachu: שְׁמַעוּ sciemanghu, audite.*

De Futuro.

1 *Formatur ab imperatiuo additis quatuor literis, videlicet אֵתָן etan, quarum N est signum primæ personæ cōmunitis generis, numeri singularis, ut אֶלְמֹד, elmod, discam. י est signum terciæ personæ, generis masculini utriusque numeri, ut יֶלְמֹד, ilmod, discet, יֶלְמְדוּ, ilmedu, discēt. ת est signum secundæ personæ, generis masculini, utriusque numeri, ut תֶּלְמֹד, tilmod, disces, תֶּלְמְדוּ, tilmedu, discetis, & omniū personarum generis fæminini.*

וְלִמּוֹד tilmod, discet, וְלִמְדֵי tilmē-
 di, disces, וְלִמּוֹדְנָה tilmodna, discetis,
 & discant. 1 est signum primæ personæ
 communis generis, numeri pluralis, ut
 וְלִמּוֹד nilmod, discemus.

2 Ultimum pūctum non solum est cho-
 lem, ut וְלִמּוֹד ilmod: sed etiam patach,
 in ijs præsertim, quæ vel neutra sunt, ut
 וְיִשְׁכַּב isccav, dormiet: vel secūdam, ter-
 tiāmve gutturalem habent, ut וְיִגְאֵל ighe-
 al, redimet, וְיִפְתַּח iphtach, aperiet. Sūt
 quæ utroque modo efferuntur, ut וְיִשְׁבוֹת
 iscboth, vel וְיִשְׁבַּת iscbath, desinet.

Appendix.

1 Plurale fæmininum interdum abijcit
 ה ultimum, ut וְלִבְשָׁן tilbascna, indue-
 tis f.

2 In voce וְעִמּוֹדְנָה ianghamodna, sta-
 bunt, ponitur jod loco ת, ut in וְשִׁפּוּטוֹ isc-
 phutu, judicabūt, וְעֵבֹרִי tanghavu-
 ri, transibis, sciurec pro cholem.

3 Cholem primæ personæ futuri propter
 ה paragogicum transit in scenā, ut וְשִׁמְרָה
 escm

escmera, custodiam: *rariùs incamers*
caton, vt **עִשְׂמֵרָה** *esckota*, quiescam.
 Quòd si persona fiat *Milel*, manet *cholem*
עִשְׂמֵרָה *escmora*, custodiam.

4 Observandum est tertiam personam
 fœminini generis, numeri singularis, & se-
 cundam masculinam ejusdem numeri, sē-
 per esse, tum in perfectis, tum in imperfe-
 ctis verbis, eandem, vt nihil vnquam neq;
 punctis inter se, neque literis differant.

Conjugatio secunda Niphal.

נִפְעַל *niphngal*. Litera Nun præpo-
 sita initio, est character hujus conju-
 gationis. In qua verbum passiuam
 habet significationem, si in prima
 habuerit actiuam, vt **מָסַר** *masar*, tra-
 didit, **נִמְסַר** *nimsar*, traditus est. Alioquin
 hîc habebit actiuam, more deponē-
 tium apud Latinos, vt **נִשְׁבַּע** *niscbangh*,
juravit, **נִלְחַם** *nilcham*, *pugnauit*. Est e-
 nim generalis regula, vt ea verba,
 quæ in Kal non sunt vsitata, cujuscū-
 que conjugationis sint, explicen-

tur juxta significationem verborum in Kal. Interdum etiã Niphal habet reciprocam significationem, vt Hitpaël נשמר *niscmar, custodivit se.*

Indicativus.

Præteritum.

	הלמדו	נלמדוהו	נלמד
	הלמדנה:	נלמדת	נלמדת
Futurum.		נלמדוהו:	נלמדתי
	אלמד	Infinitivus.	נלמדו
	ילמד	הלמד	נלמדתו
	תלמד	בהלמד	נלמדנו
	נלמד	בהלמד	נלמדה
	ילמדו	להלמד	נלמדת
	תלמדו	מהלמד:	נלמדתן:
	תלמד	Imperativus. Benoni.	
	תלמדו	הלמד	נלמד
	תלמדנה:	הלמדו	נלמדום

Regula conjugationis Niphal.

De Præterito.

1 Litera Nun characteristicam habet chiric, sequente sceua muto.

2 Quod

2 Quòd si prima radicalis fuerit gutturalis, Nun habebit segol, vel patach pro chiric, eodem modo, quò dictum est suprà in secunda, & tertia regula Gerundiorum, vt נַעַרְךָ *nangharac*, ordinatus est, נַעַבְרָךְ *nenghcar*, turbatus est:

Appendix.

1 Reperitur tamen etiam prima radicalis cum segol, נֶהֱפְכוּ *nehephcu*, versi sunt, נֶחֱרְבוּ *necherbu*, occisi sunt.

2 Tertia masculina interdum desinit in cholem, נַחְתוּם *nachtom*, signatum est, נַעֲתוּר *nanghtor*, execrabilis fuit.

De Benoni.

1 Benoni habet vltimum punctū camets, vt differat à præterito, quòd habet patach.

2 Paul participio passiuo carent quatuor conjugationes, Niphal, Pual, Hophal. & Hitpael.

Appendix.

Fœminina vox posterior ob gutturalem

tertiam recipit duplex *parach*, נִשְׁלַחַת *ni-sclachath*, missa est, vt *suprà dictum est*.

*De Infinitiuo, Imperatiuo,
& Futuro.*

1 Hæc tria carent litera figuratiua ך, & ideo loco ejus infigitur daghes in prima thematis: atque vt id senti-ri possit, additur ad Infinitiuum, & Imperatiuum litera ה, quod non fuit necesse in futuro, quum idem præstare possent literæ איתן *etan*.

2 Si prima thematis sit gutturalis, aut ך, quæ nõ recipiunt daghes, mutatur punctum breue literæ præcedētis in longum ך, id est chiric vel se-gol in tsere, vt pro הֶעָבֵר *hinghaver*, di-cimus הֶעָבֵר *henghaver*, & pro אֶעָבֵר *enghaver*, אֶעָבֵר *enghaver*.

3 In Infinitiuo cum literis בְּכֵלִים *bi-chlam* interdū omittitur illud ה addi-tiuum, licèt non semper, vt בְּעֵטָף *be- nghateph*, quum deficeret, Thren. 2. legi-mus pro בְּהֵעָטָף *behenghateph*. Reperi-

tur

tur etiam, licet rarissimè, & pro ה, nec non ipsum ך, seruatum in Infinitiuo, & Imperatiuo. Item chiric sub ך in Futuro, loco segol.

4 In Infinitiuo, Imperatiuo, & Futuro, vltimum punctum fere est tse-re, sed illud mutatur interdum in segol, quando videlicet accentus retrahitur ad penultimam, vt חִשְׁמֵר *hifsciamer*, *custodiri* vel *custodire*: interdum in patach, quando scilicet vltima litera est ה, vel ו, quod fit gratia breuitatis, vt חִשְׁמֵו *hifsciamangh*, *audiri*, vel *audire*, pro חִשְׁמֵי *hifsciameangh*.

5 Infinitiuus, & Imperatiuus interdum perfectus vsurpatur, hoc est cū litera ך figuratiua, מִשְׁלַח *niscloach*, *mittere*, & מִלְחָמָה *nilchem*, *pugna*, & *pugnare*.

Conjugatio tertia Piel.

פִּיגְחֵל *pinghel*. Character huius conjugationis est daghes impressum secundæ literæ radicali, præcedente

chiric paruo, לָמַד *limmed*, *diligenter didicit*. Ac primùm quidem actiua hîc vehementiorem habet significati-
 nem, vt שָׁבַר *sciavar*, *fregit* in Kal, in Piel שָׁבַר *scibber*, *confregit*. מָסַר *masar*, *tradidit*, מִסַּר *missar*, *diligenter tradidit*.
 Deinde quæ in Kal erant neutra, hîc sunt actiua, הָלַךְ *halac*, *ambulauit*, הִלֵּךְ *hillec*, *ambulare fecit*, *deduxit*: qua in re cum Hiphil conuenit. Tertio sunt hîc verba contrariæ significationis, vt שָׂרַשׁ *sciorefc* in Poel *radices egit*, שָׂרַשׁ *sciorefc*, *radicitus euellit*. Denique repe-
 riuntur hîc verba, quæ in Kal non sunt vsitata, vt הִלֵּל *hilled*, *laudauit*, אִזְזַן *izzen*, *auscultauit*: vel quæ utrobique idem significant, vt גָּרַשׁ *garasc*, & גָּרַשׁ *gherefc*, *ejecit*.

Indicatiuus.

Præteritum.

לְמַדָּה	לְמַדְוּ	<small>diligenter didicit.</small>	לְמַדָּה
לְמַדְתָּ	לְמַדְתֶּם		לְמַדְתָּ
לְמַדְתִּי	לְמַדְתֶּיכוֹ		לְמַדְתִּי
			Ben

Benoni. מלמדות למדנה:

Futurum. Infinitivus. מלמד

מלמדים למד אלמד

מלמדה בלמד ילמד

מלמדת בלמד תלמד

מלמדות: ללמד נלמד

מלמד ילמד Paul.

Imperativus. מלמד תלמד

מלמדים למד תלמד

מלמדה למדו תלמדו

מלמדת למדו תלמדנה:

Regulae conjugationis Piel.

1 Secundum punctum interdum est patach, שבש scibbar, contriuit, praesertim si vltima radicalis sit ח aut ע. שלח scillach, dimisit, בלע billangh, perdidit.

2 Tere ob maccaph mutatur in segol, בקש-לך bikkeslets, quaesivit illusor. Idem accidit sine maccaph, דבר dibber, locutus est, כבד chibber, expiauit.

Haec duae regulae etiam in Futuro, Imperatiuo & Infinitiuo locum ha-

bent, יגלח, *jegallach*, *radet*, שלח, *sciallach*,
dimitt e, & *dimittere*.

De Participiis, & Infinitiuo.

Participia hujus cōjugationis, at-
 que adeò Hiphil & Hitpael, initio
 asciscunt מ: & quod punctum habet
 hęc litera, idem quoque habent lite-
 ræ מתן *eran* in his tribus conjugatio-
 nibus.

2 Infinitiuui vltimum punctum est
 etiam cholem יסור *jassor*, *corrigere*.

Regula generalis hujus conjugationis.

Quando secunda radicalis est gut-
 turalis, aut ר, quæ daghes nō admit-
 tunt, ad illud supplendum puncta
 breuia sub prima radicali per omnes
 modos mutantur in longa, scilicet
 chiric in tsere, patach in camets, kib-
 buts in cholem, vt ברך *berech*, *benedi-*
xit, מברך *mebarech*, *benedicens*, מבורך
meborach, *benedictus*, יברך *jebarech*, *be-*
nedicet, ברך *barech*, *benedicere* & *bene-*
dic.

Adnotatio.

Sapè tamē non suppletur punctum daghes, וַיְנַחֵם nicham, consolatus est, מֵרַחֵף mepached, expauescens, מֵרַחֵף merachepheth, cubans, יֵנַהֵג jenaheg. ducet, מַהֵר maher, festina, לֵבָעַר lebāgher, ad succendendum. Idq̄, præsertim quum secunda est ו, ח, aut ה, וַיְנַחֵם, ut in his exemplis apparet.

Conjugatio quarta Pual.

לְפָחַל punghal. Characteris loco habet in prima radicali kibbutz sequēte daghes forti, לִמַּד lummad. Est autem passiva superioris actiuæ: rariùs tamen vsurpatur, caretq̄; Imperatiuo & Gerundiis.

לְפָחַל Præteritū.

לִמַּד Infinitiuus.

לִמְדֶנּוּ Futurum. Benoni.

לִמְדֶנּוּ Futurum. Benoni.

לִמְדֶנּוּ Futurum. Benoni.

לִמְדֶנּוּ Futurum. Benoni.

לִמְדֶנּוּ Futurum. Benoni.

לִמְדֶנּוּ Futurum. Benoni.

לִמְדֶנּוּ Futurum. Benoni.

תלמדו	תלמדו	תלמד
תלמדנה	תלמד	תלמדו

Observationes.

1 Pro kibbutz interdum reperitur *camets sceua*, ut *שדר scioddad*, *vastatus est*, & *sciurec* abjecto *dages*, ut *יולר julad*, *natus est*. Quædam tamē exempla habent *יולר jullad*.

2 Quando secunda est gutturalis, aut *resc*, prima habet *cholem*, ut *דעך donghach*, *extinctus est*, *טורף toraph*, *raptus est*. Sic futurum *יבורך jeborac*, *benedicetur*. ח tamen ante se recipit *kibbutz*, ut *רחץ ruchats*, *lotus est*.

Conjugatio quinta Poel.

פועל ponghel. Cujus figuratiua est *vau* quiescens in *cholem* post primam thematis, ut *שומר sciomer*. Dicitur *בנין מרבע binjan merubbangh*, conjugatio quadrata, propter quatuor literas quibus constat: etsi *vau* puncti potius quàm literæ munus obit. Significationem habet communē,
hoc

hoc est modò actiuam, modò passiuam, vt apud Latinos dimetior, amplector.

Præteritum.

לומר	מלומרות	לומר
לומרי	Paul.	לומרת
לומרנה:	מלומר	לומרתי
Futurum.	מלומרים	לומר
אלומר	מלומרה	לומרתם
ילומר	מלומרות:	לומרנו
תלומר	Infinitiuus.	לומרה
נלומר	לומר	לומרת
ולומר	בלומר	ומרתני:
תלומר	כלומר	Benoni.
תלומר	מלומר	מלומר
תלומרי	מלומרי:	מלומרים
תלומרנה:	Imperatiu.	מלומרה
	לומר	vel מלומרת

Observationes.

1 Hæc conjugatio non differt, quod ad inflexionem, à Piel, nisi in prima radicali, quæ semper habet *vau* quiescens in *cholem*,

2 Interdum terminatur verba hujus conjugationis in parach, vel camers, quum potissimum sumuntur in passiva significatione.

Adnotatio.

Verba perfecta rarò admodum in hac conjugatione usurpantur, sed per eam potius inflectuntur, quorum secunda vau, vel jod quiescit, ut בִּין bin, intelligere, כּוּן cun, parare. Item nonnunquam defectiva נְהַיִן, ut גּוֹלֵל golel, voluere. De quibus suo loco.

Conjugatio sexta Hiphil.

Pro caractere habet ה in initio, & jod ante ultimam, ut הִלְמִיד hilmid. Significat propriè alicujus actionis esse auctorem, suasorem, impulsorem, ut שִׁיחַב sciachav, jacuit, in Kal, in Hiphil הִשְׁכִּיב hiscchiv, fecit jacere, hoc est prostravit, aut aliquid hujusmodi. Ergo quæ in Kal sunt Neutra, hîc sunt Activa: & quæ ibi simplicem actionem significabant, hîc duplicem

indic

indicant: vt שמע sciamangh, *audiuit*,
 השמיע hiscmiangh, *fecit audire, auditum*
restituit. Quædam tamen hîc simpli-
 cem tantum actionem habent: ve-
 rùm ea erunt in Kal ferè inusitata, vt
 השליך hisclîc, *projecit*.

	הַלְמִירוֹ	מַלְמִירוֹת:	Præteritum.	
	הַלְמִירֵי	Paul.	fecit di- scere.	הַלְמִיר
	הַלְמִרְנָה:	מַלְמֵד		הַלְמִרְתָּ
Futurum.		מַלְמִדִּים		הַלְמִרְתִּי
	אֲלִמִּיר	מַלְמִדָּה		הַלְמִירוֹ
	יִלְמִיר	מַלְמִרוֹת:		הַלְמִירְתֶּם
	תִּלְמִיר	Infinitiuus.		הַלְמִירְנוּ
	נִלְמִיר	הַלְמִיר	vel	הַלְמִירָה
	יִלְמִירוֹ	הַלְמֵד		הַלְמִרְתָּ
	תִּלְמִירוֹ	בְּהַלְמִיר		הַלְמִירְתָּן:
	תִּלְמִיר	בְּהַלְמִיר		Benoni.
	תִּלְמִירֵי	לְהַלְמִיר		מַלְמִיר
	תִּלְמִרְנָה:	מִהַלְמִיר:		מַלְמִירִים
		Imperatiu.		מַלְמִירָה
		הַלְמֵד	vel	מַלְמִרְתָּ

Observationes Conjugationis
Hiphil.

De

De Præterito.

1 Si prima sit gutturalis, quæ plerumque habet sceua compositum, figuratiua ה habebit segol, vt העמיד *henghemid*, constituit: vel patach, si vau copulatiua præfigatur, והעבדת *vehanghavadta*, & seruire fecisti: interdum תסרה, העבדת *henghanarta*, transire fecisti. Segol etiam, sed rarissimè. הכלמנו *hechlamnu*, erubescere fecimus.

De Participiis.

1 In vtroque participio abjicitur litera ה, & punctum ejus trahitur ad literam מ euphoniæ gratia: dicitur enim מלמיד *malmid*, pro מהלמיד *mehalmid*. quod idem seruatur in futuro sub literis איתן *etan*, vt אלמיד *almid*, pro אהלמיד *ahalmid*. Aliquando tamen præter regulam in futuro reperitur ה *he* simul cum literis איתן *etan*, vt יהושיע *jehosciangh*, saluabit, pro יושיע *josciangh*.

2 Benoni sub מ detinet patach etiam

tiam ante gutturales, vt מעמיד *manghamid*, *constituens*. In plurali reperitur nonnunquam sceua pro jod, vt מחלמים *machlemim*, *somniantes*.

3 Paul sub מ habet interdum camets sceua, vt מִשָּׂוֹר *moszar*, *duplicatus est*, & chiric, מִשְׁחָת *miscchat*, *corruptus*.

4 Prima radice, si fuerit gutturalis, requirit camets sceua, & camets sub מ, vt מעמד *manghomad*, *statuus*. Quod idem in toto Hophal quoq; seruetur, vt sint puncta similia.

De Infinitiuo, Imperatiuo, &

Futuro.

1 Horū triū vltima syllabarecipit sæpè tsere pro chiric, vt הַשְׁלֵךְ *hasclech*, *projice*: etiam jod quiescente interdum adscripto, vt יַמְסִיר *jamser*, *tradere faciet*. Verūm tsere ob maccaph, transit in segol, vt הַשְׁלֵךְ־נָא *hasclena*, *projice queso*.

2 Eadem vltima reperitur etiam cum patach, vt הַנְּחֹת *hanchath*, *descendere*

dere, fac, præsertim propter guttural-
les ה, ע, ר, vt יבטח *javiach*, *faciet fidere*,
השמע *hascmangh*, *fac audire*, הפצר *ha-*
phisar, *fac transgredi*.

3 In futuro plurali secunda radi-
calis inuenitur cum sceua, vt ידרכו *jadrechu*, *tendent*, pro ידרכו *jadrichu*.

4 Gerundij litera ל formatiua, in-
terdum abjicit ה, ejusq; punctum
ponit sub litera formatiua, vt לשבית *laschubh*, *ad cessare faciendum*, pro להשבית *lehaschubh*.

Appendix.

1 Iod vltima sæpè desideratur, manente
solum chirc paruo sub secunda radicali,
vt לשמע *lascmiangh*, *ad faciendū au-*
dire, השמד *hascmidam*, *disperdere*
eos.

2 Infinitiuus sub ה interdum habet chi-
ric, ita vt voce à præterito non differat, vt
השמד *hiscmid*, *disperdere*: interdum
segol propter primã gutturalem, vt החזיקי *hecheziki*, *apprehendere me*.

3 Aleph

3 Aleph reperitur pro אשכים, ut אשכים אשכים, manè surgere, אבירך, avrec, genuflecte. Hoc enim per Imperatiuum plerique explicant.

Conjugatio septima Hophal.

הפעל hophghal. Characteristicam habet literam ה cum camets cateph. Continet Passiva respondentia Actiuis in Hiphil, ut הלמד holmad, factus est discere, hoc est alterius auctoritate didicit, &c. caret non modo Paul Participio, sed etiam Imperatiuo, & Gerundiis.

Gerundiis, & Im Benoni. Præteritum.

Imperatiuo caret	הלמד	הלמד
hæc conjugatio.	הלמדים	הלמדת
Futurum.	הלמדה	הלמדתי
אלמד	vel הלמדת	הלמדו
ולמד	הלמדו:	הלמדתם
תלמד	Infinitiuus.	הלמדנו
נלמד	הלמד:	הלמדה
ילמדו	Participio,	הלמדת
תלמדו	Præterito, Ge	הלמדתן:
		תלמדה

תִּלְמַר תִּלְמַרִי תִלְמַדְנָה:

Observationes conjugationis Hophal.

1 Sub He, & literis futuri interdū loco chatephcamets inuenitur kibbutz, vt השלכה *hushlecha*, projecta est, vel הוחל *huchal*, coeptum est.

2 Si prima thematis fuerit gutturalis, sub illa erit camets sceua, & sub ה camets in tota conjugatione, vt העבר *hanghobar*, trajectus est:

Appendix.

*Conjugationes merè passiuæ, vt Pual, & Hophal, magna ex parte sunt mutilæ, & olim Præteritum, & Futurum habebant. Porro in his nomen agentis non exprimitur: ideo carent Imperatiuo. Niphâl tamen quum est reciprocum, habet Imperatiuum, vt השמר *hischamer*, custodite, caue. aliàs ferè illo caret.*

Conjugatio octaua Hithpaël.

התפעל *hithpanghel*. Formatur ab Imperatiuo piel, cui characteris loco ת syllaba præfigitur, vt à תִּלְמַר *lamm*

DE VERBO PERFECTO. יִזְי
lammed, sic הִתְלַמַּד *hithlammed*. Est au-
 tem actiua, & passiua simul. Signifi-
 cat actionem eiusdem in seipsum, ac
 propterea nulla est passiua, quæ illi
 respondeat. Interdum tamen est si-
 gnificationis Kal, vt הִתְהַלֵּךְ *hithhallec*,
ambulauit. Quedam etiam hîc simu-
 lationem declarant, vt הִתְעַשָּׂר *hith-*
nghascier, *simulauit se diuitē*, הִתְחַל *hith-*
chal, *simulauit se agrotum*: quod Itali di-
 cerent, *Fece dell' ammalato, Si fece ricco*.

Præteritum.

Imperatiu.	מְתַלְמָדִים	הִתְלַמַּד
	מְתַלְמָדָה	הִתְלַמַּדְתְּ
	מְתַלְמָדִת	הִתְלַמַּדְתִּי
	מְתַלְמָדוֹת:	הִתְלַמַּדוּ
	הִתְלַמַּדְנָה:	הִתְלַמַּדְתֶּם
Futurum.	Infinitiuus:	הִתְלַמַּדְנָו
אֲתַלְמַד	הִתְלַמַּד	הִתְלַמַּדָה
יִתְלַמַּד	בְּהִתְלַמַּד	הִתְלַמַּדְתְּ
תִּתְלַמַּד	בְּהִתְלַמַּד	הִתְלַמַּדְתִּי:
נִתְלַמַּד	לְהִתְלַמַּד	Benoni.
יִתְלַמַּדוּ	מִהִתְלַמַּד:	מְתַלְמַד
	I	תְּתַלְמַד
	2	

תתלמדנה:

התלמדו

תתלמדו

תתלמד

*Observationes Conjugationis
Hithpael.*

1 Secunda radicalis habet daghes, vt in Piel. Ideo, si illa fuerit א, y, aut ר, præcedens habebit camets pro patach, vt התפאר *hithpaer, gloriatus est.*

2 Tere ultimæ syllabæ mutatur in segol, si sequatur maccaph, vt התהלך *hithhallec Noach, ambulauit Noë.*

3 Ultima admittit etiam patach, vt התחזק *hithchazzak.*

4 Interdum sub litera ה ponitur camets sceua, vel kibbutz, loco chiric, vt התפקד *hothpakked.*

5 Interdum ה excidit, & loco ejus ponitur daghes in prima thematis: quod ferè vsu venit, quando prima thematis est ה, vel ו, vel ר, ne duæ literæ ejusdem soni concurrant, vt התטהר *hitaber, mundauit se, pro התטהר*

hite

hihhaber. In aliis rariùs id contingit.

Appendix.

1 Syllaba הָת semper preponitur Imperatiuo Piel, exceptis verbis, quæ primam radicalem habent vnã ex his quatuor, ט, צ, ס, ו, quæ enim inchoantur à ס, vel ט, non ponunt ת illius syllabæ characteristica ante primam radicalem, sed post, vt הִשְׁתַּחֲמַר hischhammer, custodiuit se, non הִתְשַׁחֲמַר hithsciammer, à שְׁחַר sciamar, הִשְׁתַּחֲבַל histhabbel, onerauit se, נֹסֶה הִתְחַבַּל hithfabbel, à סָבַל saual. Quæ à צ, non modò postponunt ת, sed etiam mutant in ט, vt הִצְטַדֵּק hitstaddek, iustificauit se, non הִצְתַּדֵּק hitstaddek, à צַדִּיק tsadak. Quæ à ו, postpositum illud ת vertunt in ר, vt הִזְדַּמֵּן hizdammen, constituit se, non הִזְתַּמֵּן hizthammen, à זָמַן zaman. Fit autem huiusmodi in his omnibus immutatio ad cacophoniam evitandam.

2 Nonnunquam loco ה prime huius conjugationis literæ reperitur א, vt אֶתְחַבֵּר

3 Ea verba, quæ habent Poel, (de quibus supra, (mutant etiam Hithpael in Hithpoel, quod eodem modo flectitur, quo Poel,

Exemplum omnium conjugatio.

8	7	6	5
התפעל	הפעל	הפעיל	פועל
התפקד	הפקד	הפקיד	פוקד
visitavit seipsum.	praefectus est ad visitandum.	praefecit ad visitandum.	visitavit, v. visitatus est.
מתפקד	הפקד	מפקיד	מפוקד
visitans seipsum.	praefectus ad visitandum.	præficiens ad visitandum.	visitans, vel visitatus.
		מפקד	מפוקד
		praefectus ad visitandum.	visitans, vel qui visitavit.
התפקד	הפקד	הפקיד	פוקד
visitare seipsum.	præfici ad visitandum.	præficere ad visitandum.	visitare, vel visitari.
התפקד		הפקיד	פוקד
visita seipsum.		præfice ad visitandum.	visita, vel visitare.
אתפקד	אפקד	אפקיד	אפוקד
visitabo me ipsum.	præficiar ad visitandum.	præficiar ad visitationem.	visitabo vel visitabor.

prop

prepositis literis duabus characteristicis
 חה. Atque hæc de verbis perfectis dicta
 sint.

num, temporum, ac modorum Verbi.

4	3	2	1	
פעל	פעל	נפעל	קל	
פקד	פקד	נפקד	פקד	עבד Præteritum.
diligenter vi- sitatus est.	diligenter vi- sitavit.	visitatus est.	visitavit.	
פקד	מפקד	נמפקד	פוקד	ביןוני participium præsens seu actiuum.
diligenter vi- sitatus.	diligenter vi- sitans.	visitans.	visitans.	
caret.	מפקד	נמפקד	פוקד	פעול participium præteritum seu passiuum
	diligenter vi- sitatus.	caret.	visitatus.	
פקוד	פקד	הפקד	פקוד	מקוד infinitiuus.
diligenter vi- sitari.	diligenter vi- sitare.	visitari.	visitare.	
caret.	פקד	הפקד	פקוד	צווי imperatiuus.
	diligenter vi- sita.	visitare.	visita.	
אפקד	אפקד	אפקד	אפקוד	עתיד futurum.
diligenter vi- sitabor.	diligenter vi- sitabo.	visitabor.	visitabo.	

De Verbis defectivis.

Verba imperfecta ad quatuor classes reuocari possunt: quædam enim sunt defectiua, quæ videlicet inter conjugandum aliquam literam perdunt, & eius loco substituunt daghes:

Verba defectiua.

Quædam sunt quiescentia, ea nimirum, quæ literam aliquam inter conjugandum amittunt, & eius absentiam longa motione compensant.

Quiescentia.

2 Alia dicuntur composita, quod ex defectiuis, & quiescentibus, vel ex vario genere quiescentium consistunt.

Composita.

3 Alia denique quatuor, vel quinque literarum verba nominantur, quibus anomala quædam addi possunt. Atque ut à defectiuis incipiamus:

Verba 4. vel 5. literarum.

4 Verba defectiua tribus generibus continentur: Primum enim defectiua sunt, quorum prima radicalis est נ , ut נָאָר nāgasc, appropinquauit, & quorum prima radicalis est ס , faquente ס , que ferme sunt.

Minorū genera.

2

sunt.

sunt sex, יצַו jatsav, stetit, יצַג jatsag, po-
 fuit, יצַח jatsangh, strauit, יצַק jatsak,
 fudit, יצַר jatsar, formauit, יצַח jatsath,
 combussit. Excipitur יצַא jatsa, exiuit,
 quod est ex quiescentibus compositis. Po-
 stremò quæ tertiam thematis habent simi-
 lem secundæ, vt לָלַג galal, voluit.

5 Porro hæc omnia tria genera etsi de-
 fectiua dicuntur, non tamen propterea v-
 bique deficiunt. Omnia enim in certis qui-
 busdam conjugationibus, aut modis, aut
 temporibus leges Perfectorum sequuntur.
 Multa verò per omnes fermè conjugatio-
 nes perfecta sunt, neque vllum vsquam de-
 fectum patiuntur, ea præsertim quæ in-
 choantur à נ, & secundam radicis quie-
 scentem, aut gutturalem habent, vt נָנַח
 nuv, crescere, נָנַח nuach, quiescere,
 quæ daghes non admittunt, quo absentia
 נ literæ demonstratur. Sed hæc vsu faci-
 liùs cognoscentur.

6 Nunc singulorum generum exempla
 subiiciemus: atque, vt consulatur breuitati,

ea ferè referentur in tabulas, quæ discrepant à perfectis. In extremum tamen librum paradigmata eadem integra conijcientur, ne quis fortè illa desideret.

Conjugationes defectiuorum Pe

Nun, & Pe lod.

Niphal. Imperatiu. Verbū Kal.

Præteritum. ^{accede.} נָשׁ ^{vel} נָשׁ ^{appropinquauit.} נָשׁ

נָשׁ נָשׁ נָשׁ

נָשׁ נָשׁ Benoni.

נָשׁ נָשׁ ^{appropinquans.} נָשׁ

נָשׁ נָשׁ Benoni. Futurum. נָשׁ

נָשׁ ^{accedam.} נָשׁ Paul.

נָשׁ נָשׁ נָשׁ

Hiphil. נָשׁ נָשׁ

Præteritum. נָשׁ Infinitiuus.

נָשׁ ^{appropinquare} נָשׁ

נָשׁ נָשׁ נָשׁ

Benoni. נָשׁ נָשׁ

נָשׁ נָשׁ נָשׁ

נָשׁ נָשׁ נָשׁ

Paul.

נָשׁ

נָשׁ

הַנְּשִׁים   וַיִּבֹשׂ   מִנְּשִׁים

Infinitivus.   תִּבְּשֵׁ   &c. Infinitivus.

הַנְּשִׁים   Hophal.   הַנְּשִׁים

Futurum. Præteritum.   כִּתְּבֵנִי

אֲנִי   הַנְּשִׁים Imperatiu.

וַיִּבֹשׂ   הַנְּשִׁים   הַנְּשִׁים

וַיִּבֹשׂ   Benoni.   הַנְּשִׁים

הַנְּשִׁים Futurum.

אֲנִי

Regula.

Kal. לָקַח *lakach*, cepit.

Præteritum, Benoni, & Paul de more perfecta sunt, nisi quòd pro לָקַח lakach, semel invenitur קָח kach, & cum affixo קָח Kacham, cepit eos.

וַיִּקַּח   קָח Infinitivus.

תִּקַּח   קָחָה ^{capere.} vel   לָקַח

תִּקַּח   Futurum.   קָחָה

תִּקַּח ^{capiam.}   אָקַח Imperatiu.

תִּקַּחְהָ   יָקַח ^{cape.}   לָקַח vel

תִּקַּח   קָח

נִקַּח   קָחוּ

In reliquis perfectorum more flectitur.

Inuenitur tamen נִקַּח jukkach, capie-
tur, *ex futuro Hophal pro* נִקְּחַ יolkach

1 Eadem ratione inflectuntur
verba, quæ inchoantur per nun, &
quæ per iod, sequente y, vt נִצַּח jatſav
stare, excepto verbo נִצַּח jatſa, *exire*,
quod non ex defectiuus, sed ex quies-
centibus est.

2 Ad hanc eandem formam per-
tinent quatuor alia verba, נִלַּח lakach,
accepit, נִלַּח lathangh, *eradicauit*, נִנַּח ja-
nach, *reliquit*, & נִקַּח jakaph, *circumuit*. Ve-
rum tamen tum hæc, tum cætera de-
fectiua. Pe Nun, & Pe Iod in Præteri-
to, & in Participiis Kal, & in Infiniti-
uo, Imperatiuo, & Futuro Niphal,
& in toto Piel, Pual, & Hithpacl, ni-
hil differunt à perfectis. Ex his qua-
tuor, quia primum est vsitatissimū,
libuit ejus inflexionem, qua defe-
ctiuum est, adscribere.

3 In futuro Kal, & Hiphil, si secun-
da thematis non sit capax daghes,
debet

debet sub literis יָרַד *etan* constitui
 fere, vel certè more perfectorum in-
 flectendum ejusmodi futurum non
 abjecto nun, vt יָרַד *jechath*, *descendet*,
 pro יָרַד *ichath*: יָרַד *ineaph*, *adulterium*
committet, pro יָרַד *iaph*. Quamquam
 multa reperiuntur, quæ possent da-
 ghes suscipere, & tamen more per-
 fectorum inflectuntur.

4 Imperatiuus Kal in his omnibus
 interdum pro patach habet cho-
 lem, vt יָרַד *gosc*, *accede*, & *isere*, quod
 propter maccaph migrat in segol,
 יָרַד *ghesc halea*, *accede huc*.

5 Infinitiuus Kal abjecta prima ra-
 dicali, adiungit tertiæ literæ n. Quòd
 si tertia sit gutturalis, capit geminum
 patach pro duplici segol, vt à יָרַד *na-*
angh, *terigit*, יָרַד *ganghath*.

6 Futurum horum verborum in-
 interdum terminatur in cholem more
 perfectorum, vt יָרַד *ippol*, *cadet*, pro
 יָרַד *ippal*.

7 Interdum excidit daghes ob euphoniā, & nullo modo absentia ejus suppletur, vt וַיִּסְעוּ *vajisenghu*, & *profecti sunt*.

8 Præteritum Niphal siquidem habeat secundam gutturalem, & à perfectis desciscat, habebit quoque tsere sub Nun, vt נִאֲרָה *ne arta*, *projecisti à corde*, נִאֲרָה *near*, *projecit à corde*. Verùm si secunda fuerit n, nulla fit compensatio, vt נִחַם *nicham*, *pœnitentia ductus est*. Quædam habent cholem, vt נִמְּוֹל *nimmol*, *circumcissus est*. Legitur etiã נִגְּוֹף *niggoph*, *percuti*, pro הִנְּוֹף *hinmagheph*.

9 Futurum Hiphil in quibusdam daghes longa vocali compensat, vt וַיִּבֹּל *vannavel*, & *cecidimus*, וַיִּזֶּד *vayazed*, & *pulmentum coxit*, וַיִּזְזַר *vayazar*, & *secuit*. At לְנִפְּוֹל *lanphil*, *ad deturbandum*, pro לְהִנְּוֹל *lehanphil*.

Conjugationes defectiuorum duplicantium secundam.

Hæc verba sæpè perfectorum mo-

re flectuntur. In tribus certè conjugationibus, Piel, Pual, & Hithpael, non inueniuntur, nisi perfecta. In reliquis tamen sæpius abijciunt secundam radicis, & ejus loco infigunt daghes in tertia: si quidem alia sequatur litera: nam daghes forte alioquin sentiri non posset. Nec rarò euphoniæ causa inflectuntur per Poel, vt גולל *golel*, *voluit*, &c. atque inde formatur Hithpoel, vt הִתְגֹּלֵל *hithgolel*, *voluit* &c.

Kal.

Infinitiuus. Benoni. Præteritum.

סֹב	סָב	<small>circuiuit.</small>	סָב
בִּסּוֹב	סָבִים		סָבוֹת
בִּסּוֹב	סָבָה		סָבוֹתֵי
לִסּוֹב	סָבוֹתֵי		סָבוּ
מִסּוֹבֵי	Paul.		סָבוֹתֵם

Imperatiu.

סֹב	סָבוּב	סָבוּנוּ
סֹב	סָמְבוּים	סָבָה
סֹבוּ	סָבוּבָה	סָבוֹת
סֹבוּ	סָבוּבוֹתֵי	סָבוֹתֵינוּ
		סָבוּ

	תִּסְבַּח	Benoni.	תִּסְבַּח
	תִּסְבַּח		Futurum.
	תִּסְבַּח:	נִסְבַּח	אִסְבַּח
		נִסְבַּח	יִסְבַּח
Hiphil.		נִסְבַּח:	תִּסְבַּח
Præteritum.			נִסְבַּח
	תִּסְבַּח vel תִּסְבַּח		יִסְבַּח
	תִּסְבַּח	בְּתִסְבַּח	תִּסְבַּח
	תִּסְבַּח	כְּתִסְבַּח	תִּסְבַּח
	תִּסְבַּח	לְתִסְבַּח	תִּסְבַּח
	תִּסְבַּח:	מִתִּסְבַּח:	תִּסְבַּח:
	תִּסְבַּח Imperatiu.		
	תִּסְבַּח vel תִּסְבַּח		Niphal.
	תִּסְבַּח	תִּסְבַּח	Præteritum.
	תִּסְבַּח:	תִּסְבַּח	נִסְבַּח
Benoni.		תִּסְבַּח:	נִסְבַּח
	תִּסְבַּח		נִסְבַּח
	תִּסְבַּח	אִסְבַּח	נִסְבַּח
	תִּסְבַּח	יִסְבַּח	נִסְבַּח
	תִּסְבַּח:	תִּסְבַּח	נִסְבַּח
Paul.		נִסְבַּח	נִסְבַּח
	תִּסְבַּח	יִסְבַּח	נִסְבַּח
	תִּסְבַּח	תִּסְבַּח	נִסְבַּח:
			תִּסְבַּח

הוֹסִיב	נָסַב	מוֹסִיבָה
הוֹסִיבוֹת	וֹסִיבוּ	מוֹסִיבוֹת:
הוֹסִיבוֹתָ:	תִּסְבּוּ	Infinitiuus.
Infinitiuus.	תִּסְבּוּ	הִסְבּוּ
הוֹסִיב	תִּסְבּוּ	בְּהִסְבּוּ
Futurum.	תִּסְבִּינָה:	כִּהִסְבּוּ
אוֹסִיב		Imperatiu.
יוֹסִיב	Hophal.	וְהִסְבּוּ
תוֹסִיב	Præteritum.	וְהִסְבּוּ
נוֹסִיב	הוֹסִיב	תִּסְבּוּ
יוֹסִיבוּ	הוֹסִיבוֹת	הִסְבִּינָה:
תוֹסִיבוּ	הוֹסִיבוֹתִי	Futurum.
תוֹסִיב	הוֹסִיבוּ	אִסְבּוּ
תוֹסִיבִי	הוֹסִיבוֹתֶם	יִסְבּוּ
תוֹסִיבְנָה:	הוֹסִיבוּנוּ	תִּסְבּוּ

Observationes geminantium secundam primæ conjugationis Kal.

i Præteriti prima syllaba habebit camets, si tertia radice respuat daghes, ut אָרוֹתִי *aroti, maledixi*, אָרָר *arar*: ob ה tamen nihil mutatur, ut שְׁחֹתִי *sciachoti, humiliavi me*, אֶשְׁחַח *scia-*

K cach

chach: legitur quoque בָּזְזוּ *bazeu*, diripuerunt, pro בָּזְזוּ *bazezu*, & תָּמְנוּ *tamnu*, consummarunt, pro תָּמְמוּ *tamemu*.

2 Benoni Kal interdum reperitur cum cholé loco camets, vt תֹּם *tom*, perficiens, pro תָּם *tam*, quod ob mac-caph transit in camets caton, vt תֹּם-דֶּרֶךְ *tom derec*, perfectus via, id est, viuendi ratione. Quamquam haec veriùs nomina censentur. Horum enim Participium potiùs perfectum est, vt גּוֹלֵל *golel*, voluens, סוֹבֵב *sovev*, circuiens.

3 Infinitiuus non semper habet cholem, sed aliquando sciurec, aliquando patach: aliquãdo etiam additur tau cum cholem, vt בּוֹר *bur*, eligere, רָד *rad*, expandere, שִׁימּוֹת *sciammoth*, desolare, à verbis בָּרַר *barar*, רָדָה *radah*, שִׁימָה *sciamam*.

4 Imperatiuus habet etiã camets loco patach, & daghes, vt קָבָה *kava*, maledic, אָרָה *ara*, idem. Nonnunquam sciur

sciurec, vt *נגחזזא nghuzza*, *robora*. His tribus paragogica quoq; addita. Reliquæ voces reperiuntur interdum cum *camets* *caton* loco *cholem*, vt *רנוו ronnu*, *canite*, *תמנה tommena*, *consummamini*, vel cum *kibbutz*, vt *תמנה tummena*, *idem*.

5 In futuro *cholē* aliquando mutatur in *sciurec*, vt *ישוד jasciud*, *diripiet*. Quando accedit *vau* conuersiuum, & accentus ponitur in penultima, vertitur in *camets chatuph*, vel in *kibbutz*, sed rariùs, vt *ויהם vayahom*, & *conteret*, *וירם vajarom*, & *exaltabit*, *וירם vajarum*, & *produxit vermes*. Interdum præter omnem regulam inuenitur *daghes* in prima *thematis*, quod erat futurum in secunda, vt *אקוב ekkov*, *maledicam*. Num. 23.

Observationes eorundem in Niphal.

1 Præteriti tertia plerunque habet *camets*: interdum tamen etiam *chiric*, præsertim in iis, quorum prima

radicalis est ח, vt נחַת *nichath*, *contritus est*. Interdum cum tsere, vt נחַנת *nichantha*, *venusta fuisti*. Sub prima radicali reperitur etiã camets, vt נחַל *nichal*, *pollutus est*, aut tsere, vt נמס *names*, *dissolutus est*, aut cholem, vt נגוז *nagoz*, *tonsus est*: idq; in plurali potissimum, vt נגוזו *nagozzu*. Tertia fœminina in quibusdam verbis sine daghes, vt נבקה *naveka*, *euacuata est*, pro נבקה *navekka*, & cum daghes, vt נסבה *nasebha*, *versa est*. In plurali Kibbutz pro i, vt נסבנו *nesciaddunu*, *vastati sumus*.

2 Benoni sub prima radicali admittit & tsere, vt לב־נמס *lev names*, *cor liquefactum*, נסבה *nesibba*, *causata*, legitur pro נסבה *nesabba*.

3 Imperatiuus, si tertia respuat daghes in plurali sic scribitur, הִבְרוּ *hibbaru*, *mundamini*. Eandem ob causam sub ה ponitur tsere, vt הִחַל *hechal*, *polluere*, seu *pollui*.

4 Futurum terminatur etiam in
cho.

cholem, vt יִשְׂיִי *issciom*, *deuastabitur*,
 quod in ceteris quoq; vocibus ma-
 net, יִשְׂיִימוּ *issciommu*, *deuastabuntur*, &c.
 Item in Kibbuts, vt יִתְּמוּ *ittum*, *cōsum-*
metur. Nonnunquam daghes & pū-
 ctum breue mutantur in tsere (præ-
 fertim si radicalis non admittat da-
 ghes) vt יִמַּר *iemar*, *amarus erit*, אֶקַּל
ekal, *despiciam*, יִחַל *iechal*, *polluetur*, אִיתָם
etham, *perficiam*: vbi jod præter nor-
 mam additur. יִדְּמוּ *iddemu*, *similes e-*
runt, יִתְּמוּ *ittemu*, *perficientur*, atque alia
 reperies generis ejusdem, pro יִדְּמוּ
iddammu, & יִתְּמוּ *ittammu*.

Observationes eorumdem in Hiphil.

1 Præteritū in tertia persona sin-
 gulari masc. sub ה habet tsere: in re-
 liquis cateph patach, aut solum pa-
 tach ante gutturalem, vt הִחִלְתָּ *ha-*
chillota, *cæpisti*. Tsere vltimæ in cate-
 ris etiã tertiis seruatur cum daghes,
 vel sine eo, vt הִעֲזָה *hëgheza*, *obfirmavit*.

2 Vltima recipit quoque patach

tum in præterito, tum in Benoni, vt
 הִדַּק *hedak*, *comminuit*, מִדַּק *medak*, *com-*
minuens.

3 Futuri literæ sortiuntur etiã pa-
 tach cū daghes, vt יִסַּב *iassev*, *diuertere*
faciet: & sine daghes, aliãve compen-
 satione in voce, vt אָחֵל *achel*, *polluam*,
 vt differat ab אַחֵל *achel*, *incipiam*: vbi
 tamen pro camets etiam scribitur
 אֶחֶרֶ, vt תֵּחֵל *techel*, *incipies*. Præterea
 tertia futuri habet chiric, vt יִשֵּׁם *ias-*
sim, *desolari faciet*.

4 Cæterum, accedente vau versiuo,
 mutatur tserere futuri in segol, vt
 וַיִּדַּק *vayadek*, & *comminuit*. Neque
 tunc futura hujus conjugationis di-
 stinguuntur à futuris Hiphil quie-
 scentium Vau vel Iod.

Observationes eorundem in Hophal.

1 Præteritum ita etiam reperitur,
 vt חִמְּכוּ *hummechu*, *atenuati sunt*, pro
 חִמְּכוּ *humaccu*.

2 Futuri literæ frequentius habent
 Kibb

Kibbutz sequente daghes, vt יבב juc-
cath, contunderur: & sine daghes, ob
gutturalem, vt יבב iuchan, venustus erit,
יבב juchaku, sculpentur, sine daghes,
pro יבב jucchaku, יבב jussiad, destrue-
tur, cum daghes præter normam.

Appendix.

Verba, quorum tertia radicalis est נ,
vel ט, certis, iisdemq̄ per paucis locis, eam
literam, euphonia causa, abijciunt. Quæ
idcirco sub finem defectiuorum paucis per
stringenda putauimus.

1 Desinentia igitur in נ, vt שכן scican,
habitare, בן bin, intelligere בן cun,
præparare, לון lun, pernoctare, חן
chanan, misertus est, &c. sum illud
nun radicale abijciunt, abiectumq̄ per da-
ghes compēsant: quotiescumque inter cor-
rigēdum sceua mutum ipsi subscribendum
esset, sequente proximè alio nun seruili, vt
fit tribus in locis. Primum quidem in pri-
ma persona præteriti pluralis, vt שכנו scia-
cannu, habitauimus, pro שכנו scia-

canenu. Deinde in secunda persona fœ-
min. imperatiui pluralis, וַיִּשְׁכַּחנָה scie-
conna, habitate, pro וַיִּשְׁכַּחנָה sciecone-
na. Tertio in secundis, & tertius personis
fœmininis futuri pluralis, וַיִּשְׁכַּחנָה תִּשְׁכַּחנָה
conna, pro וַיִּשְׁכַּחנָה תִּשְׁכַּחנָה. Verùm
hoc non semper obseruatur: nam inter-
dum tum radicale, tum seruille nun regu-
lariter manet.

2 Desinentia in ת, וַיִּכְרַח carat, pepi-
git, וַיִּכְרַח chara h, sculpsit, מוֹת מוּחַ muth,
mori, וַיִּשְׁוּת sciuth, ponere, וַיִּשְׁוּת sith, in-
citare, &c. accedentibus seruilibus ת, ת, ת,
ת, ת, ת, suum ת radicale item abijciunt,
& per daghes supplent, וַיִּכְרַח carat.

כַּרְתִּי כַרְתֵּם כַּרְתֶּם כַּרְתֵּן
cheratten carat cherattem caratti caratta
כַּרְתֵּת כַּרְתֵּתִי כַּרְתֵּתֶם כַּרְתֵּתֵן
cheratete caratt cheratete carateti carateta

Hæc in Kal posita sint, exempli gratia:
idem tamen in cæteris conjugationibus in-
telligendum. Nonnulli defectiuam lamed
gan, vel lamed nun appellant.

CAP. IV.

De Verbis quiescentibus.

Quiescentia Pe Aleph.

האכל	תאכל	Kal.
האכלי	נאכל	Futurum.
תאכלנה	יאכלו	comeda
	תאכלו	יאכל

Quiescentia Pe Iod.

Imperatiu.	נשב	Kal.
הושב	ישבו	Infinitivus.
Futurum	תשבו	sedere. שבת
אושב	תשב	בשבת
וושב	תשבו	בשבת
Hiphil.	תשבנה	Imperatiu.
Præteritum.	Niphal.	שב
הושב	Præteritum.	שבו
Benoni.	נושב	שבי
מושיב	Benoni.	שבנה
Paul.	נושב	Futurum.
מושב	Infinitivus.	אשב
Infinitivus.	הושב	ישב
הושב	בהושב	תשב
	K	שב

Futurum. Hophal. Imperatiu.

אוֹשֵׁב Præteritum. הוֹשֵׁב

וּשֵׁב הוֹשֵׁב Futurum.

&c. Infinitiuus. אוֹשִׁיב

אוֹשֵׁב

Observationes.

Quiescentiū
sex formæ.

1 Quiescētium verborum sex omnino reperiuntur formæ: quædam enim habent in prima thematis Aleph, vt אָמַר *amar, dixit*: quædam Iod, vt יָשַׁב *lasciav, sedit*: quædam habent in secunda themaris vau, vt שָׁוַב *sciv, redijt*: quædam Iod, vt בִּין *bin, intelligere*: quædam habent in tertia thematis Aleph, vt מָצָא *matfa, quædam He, vt גָּלָה *gala, migravit.**

2 Ac prima quidem nulla re differunt à perfectis, præterquam quòd in prima persona Futuri Kal amittunt Aleph radicale, ne duo Aleph concurrant: & præterea quòd Aleph non patitur sub se sceua simplex, & ideo in Præterito, & Paul Kal, & in

Ben

Benoni, Infinitiuo, Imperatiuo, & Futuro Hiphil recipit patach sceua: in Hiphil, Pual, & toto Hophal recipit camets caton: in aliis omnibus locis segol sceua.

3 Notandū est, propter vau conuersiuum & accētum in penultima existentem, mutari patach in segol, in tertia persona futuri vtriusq; generis. Dicimus enim, וַיֹּמַר *vayomer*, & dixit, & וַתֹּמַר *vattomer*, & dixit, pro וַיֹּמַר *vayomar*, & וַתֹּמַר *vattomar*.

4 Quiescentia verò Pe Iod in præterito, & participiis Kal, & in toto Piel, Pual, & Hithpacl perfecta sunt: in toto autē Niphil, Hiphil, & Hophal, mutant suum Iod in vau, aut mobile, aut quiescens, ac de cætero formam perfectorum sequuntur.

Appendix prima.

In verba quiescentia Pe Aleph.

1 Futurum quædam habent integrum, ut וַיִּסַּף *eesoph*, וַיִּסַּף *ieesoph*, ab וַיִּסַּף *asaph*,

afaph, collegit.

2 Verbum אָהַב ahav, dilexit, habet quidem integrè תִּעְהָב teehav, יִעְהָב yeehav, sed in prima persona dicitur אֶהְיֶה ehav, & אֶהְיֶה ehav, diligam. Sic אֶזְעַל ezal, proficiscar, vnde תִּזְלִי tezli, proficisceris. In אֲנוּשָׁה anuschia, dolebo, נִיחַב niyahav, habet sciurec pro cholem, & additur הַּ pa-
ragogicum.

3 In futuro patach propter pausam trā-
sit in tsere, vt תִּפְרֹץ toved, peribit.

2 Legitur etiam תֹּמְרוּ thomeru, di-
cetis, יֹכְלוּ jochelu, comedetis sine א.

Miphaf.

1 Legitur in praterito נִחְזוּ nochazu,
possederunt, pro נִחְזוּ neechazu.

2 Infinitivus exit interdum in cholem,
vt הִאָּכַל heacol, comedi.

Pief.

1 Excidit nonnunquam א, vt מֵלֵךְ mal-
leph, docens, pro מֵאֵלֶךְ mealleph. Sic
אָזְנִי azzen, auscultando, pro אֲזַזְנִי aaz-
zen, & תִּזְזֵר tazzer, accinges, pro תִּזְזֵר

teaz

teazzer.

2 In voce תאדם theoddam, rubefactus, ponitur camets caton, pro kibbutz. Est enim Paul ex Piel.

Pual, Hophal, Hitpacl, in omnibus perfecta sunt.

Siphit.

1 Aleph occultatur interdum in tsere, ut מִזִּין mezin, auscultans, pro מֵזִין maazin: & in camets, ut אִזִּין azin, auscultabo, pro אֵזִין aazin. Item in patach, ut יֵהֵל jahel, tentoria figet, ab אֵהֵל splendebit, verbi הֵלֵל halal.

2 In voce וַיֵּאָצֵּל vaijatsel, & seposuit, & quiescit in camets expresse: occultè verò in וַיֵּאָרֶב vaijarev, insidiari fecit, pro וַיֵּאָצֵּל jaatsel, יֵאָרֶב jarev.

3 אֵוִיד ovid, perdam, venit more quiescentium Pe lod: nam regulare esset אֵאָוִיד aavid.

4 Imperativus הֵאָזְנָה haazanna, auscultate, legitur pro הֵאָזְנָה haazenena.

Ita

Ita infinitivus להכיל lehachil, ad cibandum, pro להאכיל lehaachil.

Appendix secunda.

De quiescentibus Pe lod.

1 *Duo habent prateritum irregulare, ורד rad, descendit, pro ירד jarad, & יצקו tsakun, effuderunt, cum נ paragogico, pro יצקון jatsekun.*

2 *Infinitivus geminum habet patach, si tertia sit gutturalis, ut דעה danghath, scire. Idem nonnunquam perfectus est: praesertim quando alteri verbo jungitur, ut ירוד jarod, descendendo, ירדנו jara-dnu, descendimus.*

3 *Tunc autem accedentibus literis בכל becol, efficit chiri longum, ut ביכוש bivosc, quum aruerit, ליסוד lissod, ad fundandum, ubi etiam daghes euphoniae causa.*

4 *Quaedam abijciunt lod sine additione literae ת, ut כול col, posse, דעה dangha, scire, cum paragogico ה.*

5 Denique alia partim perfectorum, partim imperfectorum formam recipiunt, ut יכולת jecoleth, posse, יבושת jevo-scicth, arescere, exsiccari, pro בלת che-leth. בשת vescieth. Quamquam illa quibusdam quaedam esse videntur nomina, sicut קטורה ketoreth, incensum.

6 Imperatiuus interdum habet patach, praesertim in ijs, quorum tertia est gutturalis, ut ידע jadangh, nouit, dicimus דע dangh, scito, דעו denghu, scitote, דעי denghi, scias, דענה danghna, scitote.

7 ה paragodicum, si secum accentum habeat, mutat isere, & patach in sceua, ut רדה reda, descende, שבה scieua, habita. In maioribus tamen distinctionibus accentus manet in priore syllaba, ut רדה re-da, descende, שבה scieua, habita.

A verbo יהב jahav, dedit, formatur imperatiuus, ut הב hav, & הבה hava, da, הבו havu, & הבו hevu, date, הבוי havi, da, f.g. Porro עזו nghutlu, consilium

lium date , ponitur pro יוצו

Nam cholem etiam hîc reperitur.

8 Futuri litera saepe habent etiam Iod radicale expressum in chiric, *ut* יִרְשׁוּ jirasc, possidebit, יִינַקּ uinak, sugam. Rarius jod supprimitur in chiric, *ut* יַחַם jchā, calefiet, pro יִיחַם jicham. Iod interdum adscribitur precedente isere, *ut* אֵרַע erangh, malus ero, pro אַרַע erangh. In יַחֲמוּ jechemu, incallescunt: Iod est cum segol, quia הּ habet ם, verbum יָבֹל jacol, potuit, mutat jod radicale in ן *ut* אֹכַל uchal, potero, יֹכַל juchal, poterit.

9 Fit & hîc frequens resolutio vocalis longae in breuem sequente daghes, *ut* אֶסֹר essor, castigabo, pro אֶסֶר eser.

10 Ultima futuri nonnumquam effertur etiam per parach, *ut* יִיטַב jitav, bonus erit, יִיחַם icham, calefcet, יֵרַע jerangh, malus erit, יִרְשׁוּ jirasc, possidebit. Et per cholem, *ut* יֵבוֹשׁ jevosc, erubescet, יֵאוֹת jeoth, acquiescet, יֵאוֹת neoth, acquiescemus, à verbo יָאֵת jaath.

ath. Sic ab eodem imperatiuus **וְהָיָה אִתְּךָ** oth,
 acquiesce. Ceterum tsere vltima syllaba
 propter maccaph, & propter van versuum
 mutatur in segol, vt **וַיֵּלֶךְ** ielecna, ve-
 niat quæso, **וַיֵּשֶׁב** vajesciev, & habita-
 uit. In pausa tamen loco segol habet pa-
 tach, vt **וַיֵּלֶךְ** vajelac, & abiit.

Miphat.

1 Quædam inueniuntur cum tsere, vt
וַיִּחַם necham, calefecit se.

2 Legitur etiam sciurec loco cholem, vt
וַיִּלְדוּ nulledu, nati sunt, vbi daghes, ob
 euphoniã **וַיִּיחַל** vajivachel, & expe-
 ctauit, perfectum est: tamen si etiam pos-
 sit esse ex hithpael pro **וַיִּיחַל** vajithja-
 chel.

Liphil.

1 Quæ in Kal hujus ordinis jod radica-
 le seruant in futuro, id etiam hîc seruant
 interdum adscriptum, interdum latens in
 tsere: idque non modò in futuro, sed etiam
 in tota cõjugatione, excepto Paul, vt **וַיִּטֵּב**
 metiv, vel **וַיִּטֵּב** metiv, benefaciens,

יֵטִיב jetiv, vel יֵטִיב jetiv, benefaciet, & verbo יָטֵב jatav, bonus fuit.

2 Imperatiuus interdum habet jod, vel van mobile, vt הוֹשֵׁר havesciar, dirige. Huc spectat הוֹצֵא hajetsa, & הוֹצֵא ha-uetfa, fac exire. Illud יוֹדַעְתִּי jodanghti, notum feci, ex Poel venit.

3 Futuri accentus, propter van versivum in priore syllaba positus mutat tsere, vel chiric in segol, vt וַיֵּשֶׁב vaijosciev, & habitare fecit. Et cū accentibus distinguen-ribus, mutat in patach, vt תוֹסֵף tosfaph, addes, & semel תוֹסֵף tosfaph pro eodem. Exprimitur nonnunquam ה conjugationis symbolum, vt יִהְיֶה jehosciangh, servabit, יִהְיֶה לִּי jehelilu, ululare faciēt. Legitur & יִדַּע vejedangh, & notum faciet, וַיֵּטִיב vejetiv, & benefaciet.

Hophal.

1 Loco sciurcc semel van cholem reperi-
tus, vt הוֹדַעְתִּי hodangh, notum fuit.

Hitpael.

1 Led saepe in aliis vertitur in van mo-
bile,

ale, vt אָתוּדע ethvaddangh, me ipse
nihi indicabo.

Quiescentia Nghajin, van, vel jod.

תְּבוֹן בּוֹנָה *Raf.*

תְּבוֹנִי בּוֹנוֹת: Præteritum.

תְּבוֹנָנִי Infinitiuus. *intellexit.* בָּן

בּוֹן בְּנָה

בְּבוֹן בְּנָתִי

בְּבוֹנוֹתָם בְּנוֹ

לְבוֹן בְּנָתָם

מְבוֹן: בְּנוֹ *vel*

נְבוֹנוֹתִי Imperatiu. בְּנוֹ

בּוֹן בְּנָה

בּוֹנוֹ בְּנָתִי

בּוֹנוֹנוֹ בְּנָתָן

בּוֹנָה: בְּנוֹנִי *Benoni.*

נְבוֹנוֹת Futurum. בָּן

אֲבוֹן בְּנוֹם

יְבוֹן בְּנָה

תְּבוֹן בְּנוֹת:

נְבוֹנוֹם *Paul.*

יְבוֹנוֹ בָּן

תְּבוֹנוֹ בְּנוֹם

Totum per- Infinitivus.

Benoni. factum est. הָבֹן

Præteritum. מהבון פֶּהָבֹן

הבון להבון לְהָבֹן

מבנות: מהבון: מִפְּהָבֹן

Paul. הבנתי Imperatiu. הַבְּנֵה

מובן הבונו הָבוּנוּ

מובנים הבנתם הִבַּנְתֶּם

מובנה הבנוי הַבְּנוּי

מובנות הבוננה: הַבּוֹנָנָה

Infinitivus. הבנת Futurum. הַבְּנֵה

הבנתו: הַבְּנֵהוּ

vel הבין Præteritum. הִבִּין

הבין Præteritum. הִבִּין

aliquid. אַלִּיּוּד

הבין להבין הַבְּנֵה לְהָבֹן

הבנות: הַבְּנֵה מִפְּהָבֹן

Imperatiu. הבנו הַבְּנֵה

הבנתם הִבַּנְתֶּם

הבנונו הִבַּנְנוּ

הבני הבונה הַבְּנֵה

הבננה: הַבּוֹנָנָה

Fuc

נובן הובנת Futurum.

יובנו הובנתי אבין

תובנו הובננו יבין

תובן הובנתם תבין

תובני הובננו נבין

תובננה הובנה יבינו

תובנת הובנתי תבינו

תובנת הובנתם תבין

תובני הובננו תביני

Totum perfectū, sicut אובן תבננה:

יובן הובנתי

בובן תובנתם

הובן

Observationes

i Quiescentia Nghajin, in Præterito, & Benoni Kal, triplicem habent formam. Quædam enim habent camets loco vau, vt in paradi-gmate בן ban. Quædã habēt tsere, vt מת meth, mortuus est, & hoc modo flectuntur, מת מתתי מתו מתם מתנו מתה מתתן מתתן matten mat metha mathuu ma.atters methu matti matta meth

Quædam habent cholem, vt אור or,

illuminavit, & sic flectuntur, אור אורה
 אורתיו אורו אורתם אורנו אורה אורת אורתן;
 or, orta, orti, oru, ortem, orni, ora, ort,
 orten.

2 In futuro autem exeunt plerum-
 que in sciurec, tamen in pausa illud
 mutatur in cholem:& cum vau ver-
 siuo, & accentu in penultima, in ca-
 mez chatuph, vel in patach, si vltima
 sit gutturalis, aut ך, vt וַיִּסַּר vajasar, &
 removit. Hesth. 8. v. 2.

3 In Niphal aliquando primum
 nun inuenitur cum tsere, vt נִיָּחַר ne-
 nghor, suscitatus est.

Observandum autem est in his
 omnibus conjugationibus sepe mu-
 tari mediū vau in jod, & jod in vau.

Appendix textia.

De quiescentibus Nghajin vau,
 vel jod.

1 Non omnia verba, quorum secunda
 radicalis est vau, vel jod, huc reuocantur.
 Quaedam enim habent secundam vau mo-
 bile,

hile, ut גַּוַּגֶּה gavangh, expiravit, רָוַח ravach, respirare. Quaedam habent præterea tertiam radicalem הַ quiescentem, ut אָוָּה ava, concupiuit. Illa perfecta sunt: hæc suum, ac proprium ordinem constituunt.

2 Eodem modo neque omnia secundam habentia jod huc spectant, ut אָיָּב ajav, odit, ubi jod est mobile.

3 Porro, quoniam quiescentia nghain van, vel jod eandem omnino flectendi formam nacta sunt: idcirco vnum est breuitatis causa paradigma utrisque attributum.

Rat.

1 Inuenitur interdum in Præterito Aleph quiescens post camets, ut קָמַם kam, surrexit: & mobile, ut רָאָמָה raama, alta est, וָשָׂוּ sciattu, posuerunt, ubi resoluitur camets in patach, & daghes. In פִּשְׁתִּים piscthem, creuistis, chiric pro patach positum est.

2 Benoni præter terminationes præteri-

si habet interdum *vau*, & *kibbutz*, vt *סור* *for*, declinans, *חשים* *chuscim*, festinantes, nisi nomen esse dicas à *חוש* *chusc*.

3 Paul reperitur cum *i*, vt *לוט* *lot*, *o-* *pertus*. Item *fœmininum* cum *segol* loco *camez*, vt *זורה* *zure*, pro *זורה* *zura*.

4 Infinitiuus, & Imperatiuus habet etiam *cholem*, vt *מול* *mol*, circumcide, *קום* *kom*, surgere.

5 Litera Gerundij gaudent sequente *sciurec*, vt *לקום* *lakum*, ad surgendum, *בקום* *bekum*, in surgendo. Sape utrique additur *ה* *paragogicum*, vt *קומה* *kuma*, surge, *שוכה* *sciuva*, reuertere. Infinitiuus, vt *ארוש* *arusc*, triturare, *preposito* *א*.

6 Futurum desinit etiam in *cholem*, *presertim* cum *accentus* *distinguente*, vt *וימות* *vajamoth*, & *mortuus* *est*, *ויצום* *vaijatlom*, & *jejunauit*. Extra *accen-* *tum* *distinguentem* si *accedat* *vau* *versi-* *uum*, & *retrahatur* *accentus* *in* *penulti-* *mam*, aut *sequatur* *maccaph*, *mutatur* *cho-* *lem*, & *sciurec* *in* *camez* *cateph*, vt *ויבץ*

וַיֵּיבֶשׁ vaijarots hangheved, & cucur-
 rit feruus, וַיָּשֶׁב-נָא jasciojna, reuerta-
 tur obsecro. Hoc tamen ipso in loco, vbi
 scilicet est vau versiuum & accentus re-
 tractus, quædam habent parach, vt וַיֵּיבֶשׁ va-
 janghaph, & defatigatus est, וַיֵּיבֶשׁ vai-
 jasar, & declinavit: quædam camez, vt
 וַיֵּיבֶשׁ vajjacham, & pepercit. Illud וַיֵּיבֶשׁ
 vattachasc, & properauit, nonnullis vi-
 detur esse ex quiescentibus lamed he.

Alphas.

1 Præteritum etiam reperitur cum tse-
 re, vt וַיִּצְוֶה nenghor, excitatus est. Quæ-
 dam pro sciurec in secunda syllaba habent
 cholem, vt וַיִּצְוֶהם nephotsotem, di-
 spersi estis.

2 Benoni mutat camez in sceua propter
 regimen, vt וַיִּבְנוּ מִלְחָמָה nevon milcha-
 ma, peritus belli. Ponitur etiam sciurec
 pro cholem, vt וַיִּבְנוּ navuc, perplexus:
 hinc וַיִּבְנוּ nevuchim, perplexi. Nam
 vau & kibbutz facile inter se commutan-
 tur.

3 *Ultima infiniti interdum est cum sciurec, ut כהרוש chehiddusc, sicut trituratur.*

4 *Literæ Gerundij habent tsere, abjecto ה, si prima radicalis respuat daghes, ut לאור leor, ad illuminandum. Idemq; tsere sortiuntur literæ futuri, & figuratiua ה, ut אעור enghor, excitabor, האור heor, illuminator, & illuminari.*

Poel.

Loco Piel habent hæc verba Poel. Quæ conjugatio illorum est propria. Formari autem potest hoc Poel ex Imperativo Kal, mutato sciurec in cholem, & iterata tertia radicali, ut à שום scium, fit שום sciomem. Sunt tamen nonnulla ex his, quæ malunt inflecti per Piel, quàm per Poel, ut טוב tov, bonus fuit, טיב tijev, benefecit, דור dor, habitavit, דיר dijer, habitare fecit.

Hiphil.

1 *Præteriti forma posterior sub figurativo ה prima & secunda personæ, habet etiam*

etiam cateph segol, ut הקצותי hekitfoti, cui-
gilauui, vel patach, si prima sit gutturalis,
ut הרעותי harenghoti, malefeci.

2 Porro Præteriti vltima tertia perso-
na in vtraque forma, præter chiric effe-
tur etiam cum patach ob gutturalem, aut
ר, ut הרע herangh, malefecit, הצר he-
tsar, obsedit. Tunc autem tertia plura-
lis, ac tertia singularis fœminina, recipiunt
tsere, ut הרעו herenghu, malefecerunt,
הרעה herengha, malefecit f.

3 Ab המית hemith, interfecit, legi-
tur המיתי hamitti, המיתם hamitem,
המיתן hamitem, pro המיתותי hamitho-
ti, המיתותם hamithotem, המיתותן ha-
mithoten. Ita המיתה hefatta, incitauit
(scilicet Iezabel) ponitur pro המיתה hesi-
tha. Sic המיזלו hizzilu, spreuerunt, pro
המזלו hezilu, Amissio figuratiui ה hîc ra-
rior est, ut המיבות rivota, litigasti, דינו di-
nu, piscati sunt, pro המיבות harivota,
הדינו hadinu.

4 Benoni habet etiam tsere, vel patach,
sicut

sicut prateritum, ut מפר mephet, dissoluens, מרע merangh, malefaciens, מצר metfar, obsidens. In מלין mallin fit resolutio, puncti tsere in patach, & daghes, quum praesertim significat susurrare.

5 *Infinitiuus, & Imperatiuus habent in ultima tsere, vel chiric, aut etiam patach, praesertim ob gutturalem, aut ob השים hasim, constituere, & constitue, השע hasciangh, claudere, & claude השב hasciav, conuertere, & conuerte.*

5 *Præterea Imperatiuus, & Gerundia saepe usurpantur sine ה characteristico, ut שים sim, pone, לין lin, pernoctata, לריב lariv, ad disceptandum, pro הלין halio, שים hasim, להריב lehariv. Illud להנפה lehanapha, ad cribrandum, est pro להניף lahaniph, cum paragogica, & carnez pro chiric in penultima.*

6 *Futurum in ultima idem admittit tsere, ut יגל jaghel, exultabit. Quando verò fit millel, aut habet וau versiuum, postulat segol, ut יגל jaghel, יגל ויגל vajaghel,*

vel

vel patach ob tertiam gutturalem, aut ר ,
 vt dictum est supra obseruat. 2. וַתָּרַע vat-
 tarangh, & malè fecisti, וַיַּיַּסַּר vajjasar,
 & amouit. Legitur tamen תָּלַן talan,
 commorabitur, pro תָּלִין talin.

7 Tertia pluralis futuri fœminina est
 etiam cum chiric, vt תִּקְיִמְנָה takimena,
 statuetis: vel potius mutat camets in sce-
 ua, vt תִּקְיִמְנָה tekimena. In יִנְאֵץ janets,
 florebit, Aleph quiescit pro Iod.

Hithpaef.

Hæc conjugatio fit ex Poel, addita syl-
 laba הח hich, vt בִּנְנָן conen, parauit,
 vel paratus est, הִתְבִּנְנָן hichconen, pa-
 rauit se ipsum. Effertur interdum vltima
 præteriti per patach, vt $\text{הִתְבוֹשַׁשׁ$ hichbo-
 bosciafc, erubuit. Cæterum Iosue 9. in-
 uenitur forma Chaldaica apud Rabbinos
 vsitata, vt הִתְסַיֵּד hitstajed, legatum se
 fecit, à nomine צִיד tsid, legatus. Ita הִחִיב
 hichjev, condemnauit se, à חֹב chov,
 debitor. Hebræus dixisset הִתְחֹבֵב hich-
 choyev, הִתְסַדֵּד hitstadded.

*Quiescentia Lamed Aleph.*המצאת *piel.* *Deal.*

Infinitiuus. Infinitiuus.

Hophal. מצא *inuenire.* מצא

Infinitiuus. מצאת מצא

המצא *puat.* מצאת

המצאת Infinitiuus.

מצא *Niphal.**Hithpael.* מצאתInfinitiuus. *Hiphil.* Infinitiuus.

התמצא Infinitiuus. התמצא

התמצאת התמצא

Observationes.

1 Quiescentia Lamed Aleph nihil differunt à perfectis nisi in infinitiuo, & idcirco solum infinitiuum retulimus in tabulas.

2 Est autem obseruandum, sæpe mutari in his verbis Aleph in He, quum sint hæ literæ cognatæ, & inter se mutabiles.

3 In præterito, imperatiuo, & futuro, sub secūda radicali est camets,

non patach, quia litera Aleph, quæ proximè sequitur, pūctum longum requirit, in quo quiescat.

4 Interdum, quamuis rarò, excidit litera Aleph, eo modo quo excidit he in verbis quiescentibus Lamed he, de quibus mox dicemus. Quod autem Exod. 2. legimus קִרְעָן *kireen*, vocare, à קָרָא *kara*, irregulare est. Dicendum enim fuit קִרְעָנָה *kerena*.

Appendix quarta.

De quiescentibus Lamed Aleph.

Illud in vniuersum diligenter obseruandum, ut literæ Aleph, & He inter se facile commutantur, ut dictum est obseru. 2. ita hanc & sequentem formam quiescentium Lamed He crebrò confundi.

1 *Aleph interdum penitus exulat, ut מַצִּיָּא *matziati*, inueni, מַלֵּי *maleti*, plenus sum.*

2 *Tertia fœminina reperitur cum tau in fine, ut קָרַחַת *karath*, euenit, חַת *chat**

chatath, peccauit.

3 Tertia pluralis interdum vsurpatur more quiescentium Lamed, he, ut מלוו ma-lu, pleni sunt.

4 Ex eadem permutatione ordinum, Aleph interdum quiescit in chiric, ut בלאתי בלאתי caliti, inhibui, pro בלאתי בלאתי calati.

5 Benoni interdum formam quiescentium lamed he in utroque numero seruat, ut קורה kore, clamans, קורים korim, clamantes. Vox fœminea pro utroque segol ita etiam scribitur, ut מוצאת מוצאת. Quando deriuatur à præterito formæ מלא male, inflectitur, ut זקן zaken.

6 Gerundia frequentius desinunt in תו ot, vox חטו chato, peccare, imitatur quiescentia lamed he.

7 Imperatiuus mutat interdum ה in א, ut רפה repha, sana. Idem accidit futuro nonnunquam, ut ארפה erpa, sanabo.

Miphal.

1 Præteritum nonnunquam abscondit ה, ut נחבתם nachbetem, abscondistis,

à חבא

א חבא chava.

2 Tertia *fœminina* reperitur etiam cum tau, ut נִפְּלֹאת niphloth, mirabilis fuit: & cum signo duplici *fœminino*, ut נִפְּלֹאתָה niphleatha, mirum fuit.

7 Benoni masculinum in plurali sæpius habet sceua, quàm camets, ut נִמְלֵיִם nimleim, impleti.

8 Infinitivus cum nun, & cholem more perfectorum, ut נִקְרָא nikro, eueniendo. Idem interdum profert secundam radicalem, ut הִנְבֵּאוֹת hinnaveoth, vaticinari.

5 In hac coniugatione quædam veniunt more quiescentium lamed he, ut נִרְפָּתָה nirphatha, sanatus est, יִרְפּוּ ieraphu, sanabuntur, לֶהֱחַבֵּה lehechave, ad latitandum.

י Piel.

1 Præteritum quorundam habet camets, ut מִלָּא milla, repleuit, more quiescentium lamed he. Et cum chiric sub secunda radicali, quod sæpe fit in aliis quoque temporibus, ut רִפְּאִתִּי riphiti, sana-

ui, רִיפְּהִינוּ riphinu, sanauimus.

2 *Futurum mutat interdum Aleph in he, ut ימלה iemalle, implebit: immo Aleph penitus interdum excidit morc quiescentium lamed he, ut ירפּוּ ierappu, sanabūt. Excidit etiam saepe daghes, praesertim ex litera sceuata, ut מלאו mileu, impleuerunt, יקנאו iekaneu, inuidebunt.*

שׁוואל.

1 *Vox קורא kora, vocatus est, habet cholem, propter literam ר, quae non admittit daghes.*

שיפחיל.

1 *Præteritum occultat interdum Aleph, ut החטי hecheti, peccare fecit. Et in infinitiuo, ut החטי hachati, facere peccare. Sic החלי hecheli, ægrotare fecit, tanquam à חלא chala, quum tamen radix sit חלה chala, ægrotauit.*

2 *In voce illa החבאתה hechbeatha, abscondit, duplex est signum fæmininum, & ב cum sceua pro chiric.*

3 *Hæc*

3 Hæc coniugatio sæpe confunditur cum Hiphil quiescentium Lamed He.

Quiescentia Lamed.

תגלי גלויות: Kal.

תגלינה: Infinitivus. Præteritum.

גלה. migravit. גלות

Miphal.

גלית בגלות

גליתי בגלות

Præteritum.

גלו לגלות

גליתם מגלו:ות נגלה

גלינו Imperativus. נגלית

גלתה נגליתי גלה

גלית גלו נגלו

גליתן: גלי נגליתם

גליתם גלינה: Benoni.

גולה נגלתה Futurum.

גולים אנלה נגלית

גולה יגלה נגליתן:

Benoni.

גולות: תגלה

גלוי Paul. נגלה נגלה

גלוי יגלו נגלים

גלויים תגלו נגלה

גלויה תגלה נגלות:

M 2 Infinitivus

בגלותו Infinitivus.

Imperatiu. Præteritum.

הגלה
& הגלה
& הגלות
בהגלות
בהגלות
להגלות
מהגלות

גלה
גלו
גלי
גלינה:
גלות
גלותי
גלו

Futurum.

גלותם
גלינו
הגלה
הגלו
הגלי

אגלה
יגלה
תגלה
נגלה
יגלו

Benoni.

Imperatiu.

הגלינה:
מגלה
מגלים
מגלה
מגלות:

תגלו
תגלה
תגלי
תגלינה:

Futurum.

Paul.

אגלה
יגלה
תגלה
נגלה
יגלו
תגלו
תגלה
תגלי
תגלינה:
גלו

βual.

מגלה
מגלים
מגלה
מגלות:

Præteritum.

גלה

Infinitiuus.

גלותי

גלות

Infinitivus. *Siphil.*

בלו

Præteritum. הגלות

בליתם

בחהלות:

הגלה vel

בלינו

Imperativus.

הגלה

בלתה

הגלה

הגלית

בלית

הגלו

הגליתני

בלתון:

הגלו

הגלו

Benoni.

הגלוינה:

הגליתם

בלה

Futurum.

הגלינו

בלים

אגלה

הגלתה

בלה

יגלה

הגלית

בלות:

תגלה

Infinitiuus. הגליתון:

בלות

נגלה

בלות

יגלו

Benoni. Futurum.

תגלו

מגלה

אגלה

תגלה

מגלים

יגלה

תגלי

מגלה

תגלח

תגלוינה:

מגלות:

נגלה

Lophaf.

Paul.

יגלו

Præteritum.

מגלה

תגלו

הגלה

מגלים

תגלה

הגלית

מגלה

תגלי

הגליתני

מגלות:

תגלוינה:

	תגלי Futurum.	הגלי
	תגלינה:	הגליתם
Hitpaes.	יגלה	הגלינו
Præteritum.	תגלה	הגלתה
	התגלה	הגלית
	התגלית	הגליתן:
Totūvt Piel	תגלו Infinitiuus.	
more perfect.	תגלה	הגלות

Observationes.

1 Quiescentia Lamed he in omnibus conjugationibus aut habent He quiescens, aut illud amittunt, aut mutant in Iod, aut in Tau, vt ex tabula proposita perspicuum est.

Exceptio.

Excipiuntur illa, quæ habent mappic, vt נגה, כמה nagah, camah, splendere, cōcupiscere, quæ perfectorum normam sequuntur.

2 In præterito Niphal reperitur quandoque chiric sub nun, sequente litera gutturali, vt ניה nija, factus est, alioquin segol aut patach esse deberet.

beret.

3 Infinitivus Kal quando est sine literis ככלם *biclam*, & tamē habet vim gerundij, ferè in cholem terminari solet, vt ראורי ראו *raoraiti*, videndo *vidi*: גלה יגלה *galo igle*, migrando *migrabit*. in Hiphil autem terminari solet in camets, vt הרבה ארבה *harba arbe*, multiplicando *multiplicabo*.

4 Futurum in omnibus conjugationibus, exceptis Paul, & Hophal, abjicit interdum vltimum he per apocopen, & tunc retrahitur accentus ab vltima in penultimam, præcipuè si præcedat vau versiuum, vt ויבן *vajiven*, & *edificavit*, pro ויבנה *vajivne*. Quòd si prima, aut secunda thematis sit gutturalis, segol, quod erat futurum sub prima thematis, vertitur in patach, vt ויחן *vajichan*, & *castrametatus est*, pro ויחנ *vajichen*.

5 Porrò sub literis איתן *etan*, modò est chiric, modò tsere, modò patach,

præsertim quando ob celeritatem vertitur segol primæ radicalis in sceua, & per apocopen dictio fit monosyllaba, vt וַיִּרְא *vayare*, & vidit, וַיִּרְדּוּ *vayerd*, & *dominatus est*, vt in appendice proxima fusiùs tradetur.

6 Verbum הִיא *haja*, fuit, propria quadam ratione sæpe sic flectitur, הִי *ehi*, *jehi*, *tehi*, pro הִיא *ehi*, *jehi*, *tehi*, הֵי *eje*, *jye*, *tje*: etsi hoc modo etiam vsurpatur.

7 Imperatiuus quoque, licèt rariùs, eandem apocopen patitur in Piel, Hiphil, & Hithpael. vt צַו *tsau*, pro צַוה *tsavve*, *præcipe*: הַרְבֵּה *herev*, pro הַרְבֵּה *harve*, *multiplica*: הִתְחַל *hithchal*, pro הִתְחַל *hithchalle*, *ostende te egrotum*.

Appendix quinta

De quiescentibus Lamed He.

1 Præteriti tertia fœminina singularis, & tertia pluralis sæpe mutant He in Iod mobile, vt חָסוּ חָסוּ *chafaju chafaja*, pro חָסוּ חָסוּ *chafu chafehah*. *Rejecto ה*

fœm

fæminino interdum manet solum ת, *ut* נְחַשָּׁת nghafath, *fecit. Iod loco ה radicalis positum non semper exprimitur, ut* בָּנִיתָ banita, *ædificasti. Inuenitur א pro י in voce* רָצַתִּי ratfiti, *acquieui.*

2 *Benoni in regimine mutat segol in tse-re, ut* פִּלְאָ עֲשֵׂה nghose pele, *faciens mirabile. Interdum ה mutatur in jod quiescens in chirc gadol, ut* פֹּרִי פֹרִי, *fructū ferens: cujus fæmininum פֹּרִיָּה porija (ubi tamen secunda radicalis etiam secunda admittit more perfectorum, ut* עֹשֶׂתִּי nghoteja, *diuertens.) Interdum in ת, ut* פֹּרֶת פֹּרֶת, *fructum ferens.*

3 *Paul interdum degenerat in quiescentia Lamed aleph, ut* תֵּלִוּיִם teluim, *suspensi.*

4 *Infinitivus sub literis בכלם biclam, tantum terminationem ות oth admittit, quæ sine illis rarior est. ה sæpe mutatur in א, ut* רָצַא ratfo, *ambulare: & in ואו cholem, ut* רָאוּ rao, *videre, & addita paragogica חרון charon, excandescere.*

Legitur etiam רָאָה raava, videre, וְ אָהָבָה ahava, amare.

5 *Imperativus sub prima gutturali habet patach sceua, וְ עֲלֵה nghale, ascēde, vel segol sceua, וְ עֲנֵה nghenu, canite. At בְּעֵינַי bengahju, quærite, perfectorum more, וְ שְׁלַחוּ scielachu, licet habeat Iod pro He. Unum est cum segol sub secunda radicali, וְ חַיֵּה vechje, & viue.*

6 *Futurum ob gutturalem hæc puncta habet, וְ יֵחֶזֶק יֵחֶזֶק iecheze echeze. Quando ו prima radicalis est, litera יתן iten, sæpius scribuntur cum patach, וְ אֵשׁ futuri cum segol, וְ אֵעֲלֶה enghele, ascēdam, וְ יַעֲלֶה janghale, ascendet.*

7 *Quædam in plurali mutant ה in Iod mobile, fiuntq̄ perfectis similia, וְ יִכְלִי יִכְלִי ichlaju, deficient, וְ יִחַסֵּי יִחַסֵּי jechsaju, sperabunt, וְ יִשְׁתִּי יִשְׁתִּי isctaju, bibent, וְ יִרְוֶי יִרְוֶי irvejun, irrigabuntur. Sic אֶחֱמָה echemaja, sonitum efficiam, cum ה paragogico, pro אֶחֱמָה echeme. Porrò in futuro frequenter tollitur ה, præsertim si ו au conuersu*

versuum præfigatur. Tunc autem segol secunda retrahitur ad primam radicalem, & literæ איתן etan sortiuntur chiric, vt וַיִּקֶן vajiken, possedit, vel tsere, vt תָּפַן tephén, aspicias, וַאֲפַן vaepheñ, & declinaui. Quòd si radicis prima vel secunda sit gutturalis, loco illius segol retracti ponitur patach, vt וַתַּעַל vattanghal, & ascendit, וַיַּעַן vajjangan, & respondit, וַיַּעַן vajjangan, & fecit, וַתַּחַר vattahar & concepit, וַתַּחַז vattachaz, & aspexit. Atq; hoc ipsum patach sub איתן etan mutatur, ob majorem distinctionem, in camez, vt וַיַּחַל vajjachal, & ægrotauit, וַאֲחַז achaz, videbo.

8 Præterea, majoris celeritatis causa, sceuantur duæ radicis literæ reliquæ, & futurum fit monosyllabum, vt וַתֵּבַע vattevc, & fleuit, וַיִּשַׁב vajisb, & captiuum duxit, וַיִּשַׁע vajiesc, & bibit. Hoc autem fieri solet, quando secunda thematis est vna ex literis בִּגְדֵי כֶּפֶת begad cephat, aut ט, vt וַיִּשַׁט jesc, declinabit.

9 *Simile quoddam habet vox admodum frequens in hac coniugatione, ut וַיֵּרָא vaijare, & vidit, וַיַּחַד vajichad, & lætatus est, אַ חָדָה chada.*

Miphal.

1 *Præteritum habet etiam chiric longum, ut נִכְנִיתִם nikhitem, possessi estis, נִכְנִינוּ nikhinu, possessi sumus. Illud נִחְרוּ nicharu, irati sunt, pro נִחְרוּ necheru.*

2 *Benoni format interdum fœmininum per ת, ut נִבְנִיתִי nivneth, quod ædificatur.*

3 *Infinitivus, & Imperativus inveniuntur cum figurativo נ, ut נִגְלוּ niglo, reuelari & reueletur, נִדְמוּת nidmoth, succidi, & succidatur.*

4 *Futurum reperitur abjecto ה, & servatis iisdem punctis, ut יִקָּן ikkan, possidebitur, יֵרָא jera, videbitur. Quòd si secunda sit ה, pro camets ponitur patach, ut יִמָּח immach delebitur, יִדָּח iddachu, impellentur, תִּגְחַלּוּ tenghalu, &*

pret

præter normam וְעָלוּ tenghalu.

פּיעל.

1 Præteritum ubique etiam Iod quiescens in tsere habere potest, ut בָּסִיתִי cisse-ti, feci operire, קִיַּוְתָּ kivyeta, expecta-
sti.

2 A verbo שָׁפָא sasa, diripuit, legi-
tur שֹׁפֵטִי soseti, diripui, שִׁסִּיתִי sisse-
ti, ubi שׁ ponitur pro ס, cholem pro chiric,
planè anomalū est. Alij ad Poel referunt.

3 Benoni masculinū reperitur interdum
cum tsere, ut מִזְרָה mezare, dispergens.

4 Infinitivus quandoque mutat ה in jod,
ut חָבִיחַ chacce, expectare. Ipsumque ה
quiescit etiam in cholem, ut קָוֶה kavvo, ex-
pectare.

5 Imperativi ultima inuenitur cum se-
gol, ut רַבֵּה rabbe, multiplica. Exciden-
te autem ה remanet prima syllaba, ut נִלְגַל
gal, reuela. Illud דָּלִיּוּ daliu, eleuate, per-
fectum est, habens jod pro ה, ut sæpe iam
dictum est. At עֲנִיחָרֻ ngharu, exinanite,
שָׁח chaschu, tacete, utrumque Millel

præter

præter normam.

6 *Futuri* אֵנִי venit aliquando cum segol
scena, וְעִזְרָא ezara. Illud תְּדַמְיֶנּוּ tedam-
 jun, assimilabitis, *perfectum est*: quia
 jod est loco וְיִחַפֵּא יוּ echappeu, occul-
 tabunt, cum אֵנִי pro הָאֵנִי, à חָפָה chapha, oc-
 cultavit. Vox אֲרִיבֶע arajavec, rigabo
 te, *præter anomala puncta habet litera-
 rum metathesin* à רִיבָה rivva, rigare. Re-
 gulare esset אֲרִיבֶע aravvec. Futurum deni-
 que per apocopen abjecto הָאֵנִי, וְעִזְרָא ez-
 chas, operies, אֲחָשׁ achas, operiam, &
 cum camets, וְיִתָּו vajetau, & designa-
 bat.

suas.

1 *Præteritum inuenitur cum camets ca-*
ton, וְעִזְרָא ezara, finiti sunt: & cum
 cholem, quando secunda respuit daghes, וְעִזְרָא
 hora, cōceptus est, וְעִזְרָא docha,
 expulsus est. In aliis vix semel, וְעִזְרָא
 hoga, remotus est, וְעִזְרָא zunana, forni-
 catus est, prorsus anomalum cēsetur, cum
 habeat sciurec, & daghes accentu conse-
 quen

quente. Rarius hîc reperitur chiric, vt
קננית kunnita.

2 Benoni, vt זורה zore, ventilatus, cum
cholem propter ר.

Hiphil.

1 Præteritum sub figuratiuo ה non tan-
tùm habet chiric, sed etiam segol & pa-
tach, etiam si gutturalis non sequatur, vt
הגלה hegla, migrare fecit, הראיתי ha-
reeti, feci videre. ה habet etiã tsere, præ-
sertim sequente gutturali, vt העלה he-
nghala, fecit ascendere. Secunda radi-
calis etiam recipit chiric, vt הגלית higli-
ta, migrare fecisti. In tertia fœmine a ser-
uile ה transit in ת, vt הרצת hirtfath, pro
הרצתה hirtsetha.

2 Paul inuenitur etiam cum camez ca-
ton, vt מפנה mophne, obuersus, & hu-
jus loco cum cholem, vt מוראה morea,
fœdata.

3 Infinitiuus vsurpatur cum chiric præ-
teriti, vt הקצות hikisoth, abradere. Exit
etiam in camez, vt הרבה harba, multi-
plic

plicare. *Cerundia sine ה conjugationis, ut in aliis ordinibus, ut למרות lamroth, ad irritandum, pro להמרות lehamroth.*

4 *Imperatiuus ob defectum radicalis ה effertur per duplex segol, ut הרף hereph, define, pro הרפה harpe: vel per duplex patach propter primam gutturalem, ut העל hanghal, fac ascendere: vel cum vno segol sub ה formatiuo, propter secundam gutturalem, ut התע hetangh, errare fac.*

5 *Futurum rejecto ה recipit duplex segol, ut ירב ierev, multiplicabit: vel duplex patach, si prima sit gutturalis, ut ויעל vajjanghal, & ascendere fecit, ואעל vaanghal, & ascendere feci.*

6 *Quod si secunda thematis sit radicalis, manebit etiam segol, ut ויתע vajjethangh, & errare fecit, תמח temach, delere facies. A quo etiam תמחי temchi, delere facies f. pro תמחי tamchi.*

7 *Porro futurum illud monosyllabum per apocopen breuitatis causa inuentum, nempe in iis, in quibus secunda est vna ex*

בֶּגַד בֶּפֶת begad chephat, ט vel פ hiche
 bet patach, וַיִּירַד iard, dominare fa-
 ciet, יַפֵּחַ iaphit, dilatabit, יַשֵּׁק iasck, po-
 tabit, יַשֵּׁט iasct, declinare faciet. Sic
 וַיִּוַד vajare, & ostendit. Hoc tamense-
 mel duntaxat in Hiphil reperitur, in Kal
 sepiissime:

Hophal.

1 Prateritum הוֹעִלָּה honghala, ob-
 latus est, scribitur per cholem pro camets
 caton (quod in Hophal ponendum est ob
 primam gutturalem) ut dilatetur הוֹגֵלָה
 hogla, translata est, bis reperitur pro
 הוֹגֵלְתָּה hogletha.

Hithpael.

1 Prateriti secunda persona habet etiã
 chivic, ut התְּקַנִּיתִי hithkannita, possedisti.
 2 Benoni cum tsere reperitur, ut מִשְׁתַּאֲחָה
 mistae, obstupescens, אֲשַׁחֲאִיא sciaa.
 3 Imperativus defectivus, siue cum apo-
 cope, sic formatur, הִתְחַלֵּה hithchal, simu-
 late ægrotum: & cum camez, ut הִתְחַלֵּה
 hithchal. Illud הִצַּצְתָּ חִצְצוּ hizzaccu, mundi
 N est

194 PARS III. CAP. V.
estote, *surpatur pro* הִזְדַּעֲצוּ *hizdaccu, &*
זָכָה *zacha, mundare. (Cur autem hic est*
ר, & quidem transpositum, vide superius.

4 *Fururum inuenitur abjecto* הִתְקַוָּה *itkan,*
possidebit se ipsum, וּתְגַל *itgal,*
reteget se ipsum. Habet etiam in fine
camez, וְתִתְגַּר *thithgar, certabis, וְתִתְחַל*
itchal, simulabit se ægrotum.

CAPVT V.

*De verbis compositis, polysyllabis,
& anomalis.*

 Vinque sunt ordines compositorum verborum. Primus est eorum, quæ componuntur ex defectiuis Pe nun, & quiescentibus Lamed aleph, quæ solum sunt quatuor נָשָׂא & נָשָׂא נָכָה נָשָׂא נָשָׂא *naua, naca, nasa, & nasora, infregit, percussit, tulit, & seduxit.*

2 Secundus eorum, quæ componuntur ex defectiuis Pe nun, & quiescentibus Lamed he, quæ sunt duodecim,

נצה נסה נלה נכה נטה נחה נזה נוה ,
 נקה נסה נשה נסה נסה נסה *naisa, nasa, nala, naca,*
nata, nacha, naza, nana, naha, nada, na-
scia, naka, volauit, tentauit, perfecit, per-
cussit, inclinauit, duxit, aspersit, habitauit,
lamentatus est, elongauit, oblitus fuit, in-
nocens fuit.

3 Tertius eorum quæ constant ex
 Pe jod, & Lamed aleph, quæ solùm
 sunt duo, ירא יצא *jare, jaisa, timere, e-*
gredi.

4 Quartus eorum, quæ constant
 ex Pe jod & Lamed he, quæ sunt sex,
 ירה ינה ינה ינה ינה ינה *jaga, jada, ja-*
na, jangha, japha, & jara, dolore affici,
proiicere, opprimere, remouere, pulchrum
esse, & projicere.

5 Quintus eorum, quæ constant
 ex Pe aleph, & Lamed he, quæ sunt
 septem, אנה אלה אנה אנה אנה אנה &
 אנה *ana, ala, ava, ava, atha, ara, & apha,*
lugere, jurare, cupere, concupiscere, venire,
colligere, & coquere.

6 Hæc omnia, quod attinet ad primam syllabam, sequuntur conjugationes verborum Pe nun, vel Pe jod, vel Pe aleph: quod spectat ad secundam, sequuntur formam quiescentium Lamed aleph, aut Lamed He, eorum videlicet verborum, ex quibus composita sunt.

7 Vnum solum est discrimē, quod hæc composita non patiuntur defectum primæ radicalis in infinitiuo, & imperatiuo, vt ipsa simplicia patiebantur. nec enim dicimus à verbo נָשָׂא *nata*, in infinitiuo נִשְׂא *toth*, sed נִשְׂאָה *netoh*, & sic de cæteris.

Exceptio.

Excipiuntur duo, נָשָׂא & נָצַח nasa, & jatfa, qua infinitiuum, & imperatiuum aliquando habent cum defectu primæ radicalis, hoc modo: Infinitiuus נִשְׂאָה נִשְׂאָה seeth, biseeth, chiseeth: Imperatiuus נִשְׂאָה נִשְׂאָה נִשְׂאָה נִשְׂאָה sa, seu, sei, seena.

8 Verba quatuor, vel quinque literar

terarum, paucissima sunt: fiuntq; fe-
 re omnia ex duplicatione primę syl-
 labæ aliorum verborum, vt שׂוּשׂוּ
 scianghasciang, oblectauit, fit à שׂוּהוּ sci-
 ngha, גִּלְגַּל ghilgal, volvi, fit à גָּלַל galal,
 יִפְיֹפֶה jophjapha, pulcher factus est, fit à
 יָפֵה japha, חָמַרְמַר chamarmar, turbatus
 est, fit à חָמַר chamar.

9 Quæ ex literis dissimilibus con-
 stēt, non sunt fortasse nisi duo, כִּרְסֵם
 chirsem, demolitus est, & כִּרְבֵּל
 chirbel, indutus est, quorum vtrumq; est con-
 jugationis Piel.

10 Verba anomala, quæ sæpe oc-
 currunt, duo sunt, נָתַן natan dedit,
 quod est vtrinque defectiuum, &
 הִשְׁתַּחֲוֶה histachaua, adorauit, quod de-
 ducitur à שְׁתַּחֲוָה sciacha, & solùm in Hi-
 thpael conjugatur. Vtriusque infle-
 xionem ob rudiorum commodita-
 tem hîc subjiciemus. Raf

נָתַנּוּ	נָתַתְּ	Præteritum.	
נָתַתְּ	נָתַתִּי	נָתַן	
	N	3	נָתַנּוּ

Infinitivus. Futurum.

הַנִּתְּנָה
בְּהִנְתָּן
כְּהִנְתָּן
לְהִנְתָּן

אֲתֵּן
יִתֵּן
תִּתֵּן
נִתֵּן

נִתְּנָה
נִתְּנוּ
נִתְּנָה
נִתְּנָה
נִתְּנָה
נִתְּנָה

Imperatiu.

הִנְתָּן

תִּתְּנָה

Benoni.

נִתְּנָה

Futurum.

אֲנִיתָן

תִּתְּנִי

Paul.

נִתְּנִי

יִנְתָּן

Infinitivus.
vel תִּתְּנָה

יִנְתָּן

תִּתְּנָה

תִּתְּנָה

נִנְתָּן

Miphat.

נִתְּנָה

יִנְתְּנוּ

נִתְּנוּ

נִתְּנָה

תִּנְתְּנוּ

נִתְּנָה

נִתְּנָה

הִנְתָּן

נִתְּנָה

נִתְּנָה

תִּנְתְּנוּ

נִתְּנוּ

נִתְּנָה

תִּנְתְּנָה

נִתְּתָם

נִתְּנָה

Lophaf.

נִתְּנָה Imperatiu.

Futurum.

נִתְּנָה vel תִּתְּנָה

אֲתֵּן

נִתְּנָה

נִתְּנָה

Nihil aliud

נִתְּנָה

reperitur hu-
jus verbi.

Benoni.

נִתְּנָה

נִתְּנָה

vel תִּתְּנָה

Sith

vel ישתחוה Benoni. Hithpael.

השתחוה משתחוה ישתחו

vel תשתחוה משתחווים השתחווית

השתחווית תשתחוה Infinitiuus.

השתחוו השתחווות נשתחוה

השתחוויתם Imperatiuus. ישתחו

השתחוונו השתחוה תשתחו

השתחווה השתחוו השתחוה

השתחווית Futurum. תשתחוי

השתחוויתו אשתחוה תשתחוינה

¶ Inueniuntur etiam in scripturis aliquot voces compositæ ex variis cōjugationibus, quæ inter anomala referri possunt, vt Numer. 1. legimus התקד *hothpakked, numeratus est*, quod est compositum ex Hophal, & Hithpael. Item Psal. 7. ירדוף *iraddoph, persequetur*, quod est cōpositum ex Kal, & Piel. Sed hæc omnia ex Thesauris, & ex usu petenda sunt.

CAPVT VI.

De affixis verborum.

N 4 Quem

Quemadmodū nomina recipiunt affixa pronomina, & propterea nonnullam patiuntur punctorum mutationem, ita quoque & verba: ut enim ex דָּבָר dauar, & הָּ ca fit דְּבָרָה devarca, verbum tuum, sic etiam ex פָּקַד pakad, & הָּ fit פְּקַדְּהָ pekadca, visitaui te. Sunt autem obseruanda tria, antequam de singularum personarum, quæ verbis conueniunt, affixis dicamus. Initio sciendum est, solis actiuis verbis affixa propriè conuenire: siquidem affixa omnia verbis adjuncta conueniunt personæ patiēti, quæ sola verba actiua post se habere solent: nec enim dicimus, disco te, sed solum, doceo te. Itaque de passiuis conjugationibus, id est, Niphal, Pual, Hophal, & Hithpaël, nihil hoc loco dicendum erit. Sunt tamen hic duæ exceptiones.

2 Prima, infinitiuorum passiuorū: quæ quoniam interdum funguntur vice nominum, affixa quoque etsi raro, recipiunt, ut בְּיוֹם הַבְּרָאָה bejom hibbaream, in die creari

creari

creari eos, id est, in die creationis eorum.

3 Altera exceptio est neutrorum, quæ interdum habent affixa: sed tunc debet subintelligi commoda aliqua præpositio, ut $\text{יגור} \text{ jegurca}$, non significat habitabit te, sed habitabit tecum, ponitur enim י pro $\text{ימך} \text{ nghimmeca}$.

4 Deinde sciendum est quinque esse affixa, quæ solis verbis Affixa quinque quæ solis verbis junguntur. $\left\{ \begin{array}{l} \text{ני} \text{ nu} \\ \text{נו} \text{ nu} \\ \text{יה} \text{ jah} \\ \text{נה} \text{ nah} \\ \text{ה} \text{ he} \end{array} \right.$ adjunguntur, videlicet: me cum eum eam eam.

pro quibus adjunguntur $\left\{ \begin{array}{l} \text{י} \text{ i} \\ \text{נו} \text{ nu} \\ \text{ו} \text{ vau} \\ \text{ה} \text{ he} \end{array} \right.$ nominibus, ----- me nos eum eam quamquam ה reperitur etiam in nominibus, sed solum in numero multitudinis, ut $\text{הבריה} \text{ deuarcha}$, verba ejus. Præterea quiescentia Lamed he, recipiunt etiam $\text{יהו} \text{ ihu}$, more verborum, ut in Psalm. 5. ver. 5. Non est $\text{בפיהו} \text{ bepihu}$, in ore ejus, pro eorum, rectum, &c. Porro $\text{נו} \text{ nu}$, & $\text{נה} \text{ nah}$ in omnibus modis, & temporibus locum habent præterquam in præterito.

5 Postremò sciendum est ex tribus personis verborum, tertiã recipere omnia af-

N 5 fixa,

fixa, quæ sunt omnino decem. Dicimus enim, visitavit eum, eam, te, m. g. te, f. gen. me, c. g. eos, eas, vos, m. g. vos, f. g. nos, c. gen. Secundam verò non admittere nisi sex. nõ enim recte dicimus, visitasti te, m. g. vel te, f. g. vel vos, m. g. vel vos, f. g. sed solum visitasti eum, eam, eos, eas, me, nos. Primam denique admittere tantum octo: non enim dici potest, visitavi me, vel nos: sed solum, visitavi eum, eam, eos, eas, te, m. g. te, f. g. vos, m. g. vos, f. g. Nunc ad singulas personas veniamus.

De Præterito Kal.

De tertia persona singulari.

6 Tertia persona singularis numeri masculini generis cum omnibus affixis mutat camez primæ literæ in sceua: & patach secundæ literæ in camets, præterquã cum affixis כִּם & כִּן, ubi remanet patach: proximè ante affixa ponuntur eadem pũcta, quæ in nomine דָּבָר davar, exceptis affixis נוּ הוּ, ante quæ ponitur camez, & affixo נוּ ante quod ponitur patach. In verbis quie-

scen-

scēribus Lamed he, quia cum affixis perditur vltimum he, fit punctorum retrogradatio, ita vt camez secunda ponatur sub prima, & sceua prima euanescat: dicimus enim גלהו galahu, non גלההו ghelaha-hu. Ante affixum idem pūctum manet, quod antea erat, vt גלה gala, cum affixo prima persona, fit גלני galani.

De secunda singulari.

7 Secūda persona singularis masculina mutat vbiq̄ue camez prima litera in sceua, & patach secūda litera retinet plerunque, interdum tamen mutat in chiric. Proximè ante affixa ponūtur puncta eadem quæ in tertia persona.

De prima singulari.

8 Prima persona singularis communis generis mutat camez in sceua, & retinet suum patach. Ante affixa proximè vbiq̄ue manet chiric, vt antea.

De tertia persona plurali.

9 Tertia persona pluralis cōmunis, mutat vbiq̄ue camez prima litera in sceua,

Œ sceua secunda in camets, & ante affixa semper habet sciurec.

De secunda plurali.

10 *Secunda pluralis masculina nulla puncta mutat, sed solum abjecto ultimo ם, loco ejus recipit sciurec, proximè ante affixa.*

De prima plurali.

11 *Prima pluralis communis generis mutat ubique camets primæ literæ in sceua, & retinet suum patach secundæ literæ: ante affixa nihil additur, sed manent literæ, & puncta, quæ ante a erant.*

De tertia singulari fœminini generis.

12 *Tertia singularis fœminini generis mutat ubique camets primæ literæ in sceua, & sceua secundæ literæ in camets: interdum etiam, sed rarò, in patach, & more fœmininorum nominum mutat ultimum he in tau: si autem sequatur affixum ן, etiam he affixi veritur in tau, & ne duo tau concurrant, primum abicitur, & ejus*

signum infigitur daghes in sequenti. Proximè antè affixa ponuntur eadem puncta, quæ in nomine fœminino קַדְקָה tſedaka.

De secunda singulari fœm.

13 Secunda singularis fœminini generis mutat ubique camets prima litera in sceua: & retinet suum patach secunda litera, & sub tertia radicali similiter retinet suum sceua quiescens. Proximè autem ante affixa chiric longum adsciscit.

De secunda plurali fœm.

14 Secunda pluralis fœminini generis, eodem prorsus modo se habet, quo secunda pluralis generis masculini.

De Benoni, & Paul.

15 Participia, quemadmodum in inflexione sequuntur regulas nominum, ita etiam in affixis, & punctorum mutatione: & siquidem habent affixa propria verbis, explicantur ut nomina. Exemplum erit פּוֹקְדֵהוּ pokedehu, visitans eum, פּוֹקֵד pokedo, visitator ejus.

De

De Infinitiuo.

16 Infinitiuus forma פָּקוֹד pakod mutat ubique camez in camez chatuph, & cholem in sceua, vt פָּקְדוֹ pokdo, uisitare eum: si tamen sit gutturalis secunda thematis, sub ipsa camez chatuph, & sub prima thematis camez, vt אָהַבּוֹ ahovo, amare eum.

17 Infinitiuus autem forma פֶּקֹד pekod retinet sceua prima litera, & mutat cholem secunda in camez chatuph, vt פֶּקְדוֹן pekodchen, pekodchem, pekodca, nec plura recipit affixa, quàm hæc tria.

18 Infinitiuus forma פֶּטַח petach, seruat sceua prima litera, nisi sequatur alterum sceua: tunc enim mutatur in chiric: patach autem secunda cum affixo ך ver- titur in camers, cum affixis כּ ם & ך ma- net immotum, cum cæteris omnibus mu- tatur in sceua.

19 Denique infinitiuus forma מַעֲשֵׂה melcioach sub prima retinet sceua, sub
sec

secunda vertit *vau* in *camez*, sub *tertia* accipit *camez chatuph*, ut *מִשְׁחָךְ* *mescia-*
choca.

20 Est autem observandum, infinito-
rum affixa, tum actiue, tum passiue expo-
ni posse: siquidem *פָּקַדוּ* *pokdo*, significare
potest, visitatio ejus, siue visitatio refera-
tur ad eum, qui visitat, siue ad eum, qui
visitatur: exceptis tamen *נִי הָ נָהָנוּ הוּ*, quæ
solum patienti conueniunt.

De Imperatiuo.

21 Secunda persona singularis masculi-
na sequitur normã infinitiui formæ *פָּקֹד*,
pakod: cetera personæ nihil mutant.

De Futuro.

22 In toto futuro manent immota pun-
cta sub literis *אֵתָן* *etan*, nisi illud punctum
sit *camez*: tunc enim vertitur in *sceua*. I-
tem immota manet puncta sub prima ra-
dicali. *cholem* autẽ secunda radicalis ver-
titur vbique in *sceua*, præterquam cum
affixis *ךְ*, *כִּם*, *כִּן*, vbi mutatur in *camez*
chatuph: si verò sub secunda radicali non
sit

fit cbolem, sed patach: idem erit iudicium,
quod de infinitivo forma פתח pethach.

De Piel.

23 In conjugatione Piel nihil peculiare
occurrit, nisi quod ubique tsere secūda ra-
dicalis vertitur in sceua, praterquam cum
affixis, כּ, כּם, כּן, ubi vertitur in segol, ut
פּקדוּ pikkedo, visitavit eum, פּקדְךָ pik-
kedca, visitavit te.

De Hiphil.

24 In Hiphil nulla mutatio fit, nisi in
verbis quiescentibus nghajin van, ubi tse-
re litera he vertitur in chateph segol, ut
הִבִּינוּ hevino, & tsere litera ם in Beno-
ni, vertitur in sceua, ut מִבִּינוּ mevino, &
camez literarum איתן etan in futuro ver-
titur similiter in sceua, ut יִבִּינוּ jevino.

25 Paradigma Affixorum.

Præteritum Rat.

פּקְדָה	פּקְדֵנִי	פּקְדֵךְ
פּקְדְךָ	פּקְדֵם	פּקְדוּ
פּקְדוּ	פּקְדְכֶם	פּקְדוּהוּ
פּקְדוּנִי	פּקְדוּנֵי	פּקְדוּהוּ
		פּקְדוּהוּ

פּקַרְתָּ פּקָרוּם פּקַרְנוּבּוּ;

פּקַרְתָּו פּקַרְתְּהוּ פּקַרְתְּהוּ

פּקַרְתְּהוּ פּקַרְתְּהוּ פּקַרְתְּהוּ

פּקַרְתְּנִי פּקַרְתְּנִי פּקַרְתְּנִי

פּקַרְתֶּם פּקַרְתֶּם פּקַרְתֶּם

פּקַרְתְּנוּ פּקַרְתְּנוּ פּקַרְתְּנוּ

פּקַרְתָּה פּקַרְוּכּוּ פּקַרְתָּה

פּקַרְתֶּן פּקַרְתֶּם פּקַרְתֶּן

פּקַרְתִּי פּקַרְתוּהוּ פּקַרְתִּי

פּקַרְתִּי פּקַרְתוּנִי פּקַרְתִּי

פּקַרְתְּהוּ פּקַרְתוּם פּקַרְתְּהוּ

פּקַרְתְּהוּ פּקַרְתוּנִי פּקַרְתְּהוּ

פּקַרְתְּהוּ פּקַרְתוּם פּקַרְתְּהוּ

פּקַרְתְּהוּ פּקַרְתוּם פּקַרְתְּהוּ

פּקַרְתְּכּוּ פּקַרְתוּנּוּ פּקַרְתְּכּוּם

פּקַרְתְּהוּ פּקַרְנוּ פּקַרְתְּהוּ

פּקַרְתְּהוּ פּקַרְנוּהוּ פּקַרְתְּהוּ

פּקַרְתְּהוּ פּקַרְנוּהוּ פּקַרְתְּהוּ

פּקַרְתְּנִי פּקַרְנוּם פּקַרְתְּנִיבּוּ;

פּקַרְתֶּם פּקַרְנוּכּוּם פּקַרְתֶּם

פּקַרְתְּנוּ פּקַרְנוּהוּ פּקַרְתְּנוּ

פּקַרְתֶּם פּקַרְנוּהוּ פּקַרְתֶּם

פּקַרְתְּנוּ פּקַרְנוּהוּ פּקַרְתְּנוּ

פּקַרְתְּנוּ פּקַרְנוּ פּקַרְתְּנוּ

Eadem punctorum ratio, quæ in

פקדתי *pakadti*. At פקדתוהו *pekad-
tuhu, pekadten, &c.* omnia more ma-
sculini פקדתם *pekadtem*.

Zenoni.

פוקרת	פוקרה	פוקד
פוקרתו	vel פוקרה	פוקדו
פוקרתך	פוקרים	vel פוקרהו
פוקרות	& פוקרי	vel פוקרי
&c. פוקרותיו.	פוקריו	פוקרני

Paul.

פקורת	פקורים	פקור
פקורתו	& פקורי	& פקוד
פקורות	פקוריו	פקודו
פקודותיו	פקודה	פקודה

Infinitivus.

פקדכו	פקדם	י
מאוס	פקדכם	פקוד
מאסו	פקדנו	פקדו
מאסה	פקדה	vel פקדהו
מאסי	vel פקדה	vel פקדנו
	vel פקדנה	פקדה
רדוף	פקדה	vel פקדי
רדפה	פקדו	פקדני

פרר

פִּתְחָךְ	מִשְׁחָכֶם	רִדְפְכֶם
פִּתְחָכֶם	מִשְׁחֹכֶן	רִדְפְכֶן
פִּתְחֹכֶן	פִּתַּח	מִשׁוּחַ
	פִּתְחוּ	מִשְׁחָךְ

Imperatiuus.

פִּקְרוּם	שְׁמַעְהוּ	פִּקֹּר
פִּקְרוּנוּ	שְׁמַעֲנִי	פִּקְרוּ
פִּקְרוּהָ	גֵּאל	פִּקְרוּהָ
פִּקְרוּןֶ׃	גֵּאלֶהוּ	פִּקְרוּנוּ
פִּקְרֵי	גֵּאלֵנִי	פִּקְרֵנִי
פִּקְרוּהֶ׃	גֵּאלֶם׃	פִּקְרוּם
פִּקְרֵנִי	אַהֲבֵ	פִּקְרוּנוּ
פִּקְרוּם	אַהֲבֵהוּ	פִּקְרוּהָ
פִּקְרוּנוּ	אַהֲבֵהֶ׃	פִּקְרוּהָ
פִּקְרוּהָ	פִּקְרוּ	פִּקְרוּנָהּ
פִּקְרוּןֶ׃	פִּקְרוּהוּ	פִּקְרוּןֶ׃
	פִּקְרוּנִי	שְׁמַע

פִּקְרוּנָהּ *pekodna* tātūm recipit pro-
omina separata.

Futurum.

יִפְקְרוּם	יִפְקְרוּנִי	יִפְקֹר
יִפְקְרוּכֶם	יִפְקְרוּךְ	יִפְקְרוּ
יִפְקְרוּנֶ׃	יִפְקְרוּנֶ׃	יִפְקְרוּהָ

יִפְקְרוּ	יִשְׁמַע	יִפְקְרָה
יִפְקְרוּךְ	יִשְׁמַעְהוּ	יִפְקְרֶה
יִפְקְרוּכֶם	יִשְׁמַעְךָ	יִפְקְרֶנָּה
יִפְקְרוּךְ	יִגְאֵל	יִפְקְרֶךְ
יִפְקְרוּכֶן	יִגְאֵלְהוּ	יִפְקְרוּן
	יִגְאֵלְךָ	יִפְקְרוּךְ

Cætera omnia huius personæ
 יִפְקְרוּ *ipkedu*, vt imperatiu. פִּקְדוּ *pikdu*.

C A P. V I I.

De literis Paragogicis.

Paragogice
 literę quin-
 que.

D perfectam cognitionem
 nominum, & verborum,
 sciendum est quinque esse
 literas, videlicet אהויון *ehenaion*, quæ
 paragogicæ, siue additivæ nomi-
 nantur, propterea quòd interdum
 tum nominibus, tum verbis, solius
 euphoniæ causa, superadduntur: &
 quidem & inuenitur Ecclesiastæ 11.
 in voce יהוה *iehu*, erit: vbi sciurec est
 loco chiric longi: sic enim esse de-
 buit, יהי *jehi*.

2 He inuenitur frequenter in voce לילה *lajela*, *nox*. Item in infinitiuo, & imperatiuo: sed mutantur tunc puncta eo modo, quo propter affixa, vt לפקדה *lepokda*, *ad visitandum*, זכרה לי *zocra li*, *memento mei*. Denique etiam in futuro, vt אשכנה *escena*, *habitabo*, נשמחה *nismecha*, *letabimur*, יחישה *jachiscia*, *accelerabit*.

3 Iod additur interdum nomini-
bus adiectiuis fœminini generis, vt מלאתי *melaathi*, *plena*, מלאה סק *melea*.
Item Benoni, & Paul, vt יושבי *joscievi*,
pro יושב *josciev*, *sedens*, & גנבתי *ghenuv-
ti*, *furto, ablata*, pro גנבה *ghenuva*. Item
in infinitiuo, vt להושיבי *lehoscivi*, pro
להושיב *lehosciv*, *ad habitare faciendum*.
Denique inuenitur lib. 2. Regum, ca.
13. versu 20. in media voce אמינון *A-
minon*, pro אמנון *Amnon*. Num *Amnon*
frater tuus? &c. Et lib. 1. Esdræ, cap. 10.
versu 16. לדרוש *ledarjosc*, pro לדרוש *li-
drosc*, *ad querendum*: sed priori in lo-

co contēptus gratia additū videtur.

4 Vau redundat in illa voce חיתו *chaito* Genesis i. pro חית *chajath*.

5 Denique nun additum reperitur frequenter tertiæ personæ præteriti pluralis numeri, וַיִּדְרְעוּן *jadenghun*, cognouerunt. Item in infinitiuo, וַיִּבְרְכֵן *beovdan*, in pereūdo: & futuro, וַיִּדְרְעוּן *idrecun*, tendent, וַיִּדְרְעוּן *thidrecun*, tendetis quod etiam accidit si sequantur affixa, vt וַיִּבְרְכֵנִי *jecabbedaneni*, pro וַיִּבְרְכֵנִי *jecabbedani*, honorabu me. Atque hæc de verbis & nominibus.

PARS QVART

TA, QVÆ EST DE

RELIQVIS ORATIO-

nis partibus, & de

Syntaxi.

CAPVT I.

De Aduerbio, Prepositione, Con-
iunct

junctione, & Interiectione.

Estat מלה *milla*, hoc est, di-
ctio, quæ quatuor alias cõ-
plectitur partes orationis,
Aduerbum, Præpositionem, Con-
junctionem, & Interiectionem. Ad-
uerbia tot sunt apud Hebræos, quot
apud alias nationes, quæ hoc ordine
iuxta varias significationes numerari
possunt.

hîc, huc. ibi. illuc. inde. intus

2 Loci, תוך משם שמה שם פה
vbi. foris, foras.

חוץ איה איי איכה איכה איה:
hîc, huc, hinc. illuc, illinc. vnde. quo. quo.

אין אנה מאין כה הלוס:
huc, illuc.

הנה.

hodie, cras, heri,

3 Tēporis. אתמול. תמול. מחרת. מחר. היום.
nocte proxima, mane, vesperi, nudius tertius,

שלשום ערב בוקר אמש
tunc, nunc, quotidie, adhuc, iam, iampridem,

כבר עזר תמיד עתהנא א
vsque, id est, semper, quando, quum, mox, postea,

אחר בתאום כיו מתי עד

antea, antequam.

טָרַם:

non

4 Negandi. בַּלְתִּי בְּלִי בְּלִי אֵין אֵל לֹא

fic

certè, verè,

5. Affirmandi. אֵין אִמְנָה אִמְנָם יֵבן

en.

ecce.

6. Demonstrandi. הֵן הֵנָּה

utinam.

quis dabit, ô si.

7. Optandi. לֹא לִי אֶחָלִי לֹא לִי יֵתֵן

Da. age, obsecro.

8 Hortãdi, & Obsecrandi. אֵנָּה אֵנָּה נָא

nonne

cur?

quomodo?

9 Interrogãdi. אֵיךְ אֵיכָּה מֵדוּעַ לְמַד הֵלֵא

ficut, quasi, tanquam. sic.

10 Similitudinis. כֵּה כֵּן כֵּמוֹ

benè. malè. verè. rectè. & què.

11 Qualitatis. נִכּוֹן יִשְׂרָאֵל רַע יִשְׂרָאֵל טוֹב

festinanter, sapienter. prudenter. legitime.

כַּמְשַׁפֵּט כַּבְּיִנָּה כַּחֲכָמִי כַּמְהֵרָה

multum. parum modicum.

12 Quantitatis. וְעַד מֵעַט הַרְבֵּה רַב

plus, magis

13 Comparandi. יוֹתֵר

valde,

maximè,

14 Vehementiæ. מְאֹד מְאֹד

lentè,

sensim.

15 Remissionis. לֵאט מֵעַט מֵעַט

forfan

forſan. an, ſi, ne forte.

16 Dubitandi. אולי אם פן
ſeorſum, tantummodo, duntaxat.

17 Separandi. לבר
ſimul, vnâ, pariter.

18 Congregandi. יחדו יחדו
Hebraicè. Syriacè. Græcè. Latinè:

19 Gentis רומית יוגית ארמית עברית
& cætera ad eundem modum.

20 Ex his aduerbiis pauca quædam
ſuſcipiunt affixa, hoc modo:

ecce illi. ecce ego. ecce tu. ecce ille. ecce.

הן הני הנך הנני הנם

ſicut. non tu. non ego. non. ecce nos. ecce vos

הנכם הננו אין איני אינך כמו

vbi tu? vbi ſicut illi. ſicut ego. ſicut tu. ſicut ille.

במהו במוך במוני במוהם איה איה

21 Præpoſitiones ordine Alpha-
betico ita numerari poſſunt.

pro. propter. abſque. iuxta. poſt. cum. ad

אלי את אחרי אצל בלא בגלל בעד

ante. extra. vltra. inter. propter.

בלעדו בעבור בין הלאה חוץ בפני

coram. a, ab. præter. propter. ſecundû. contra. è regione

לעמת לפי למען לבר מן נגר

pro, ſub. cum. trans. ſuper. circa. è regione.

נכות סביב עלי עבר עם תחת

22 Ex quibus præpositionib. nullæ sunt , quæ non recipiant affixa more nominum , & verborum , exceptis sex videlicet: בלא הלאה חוץ בלא הלאה חוץ , *belo, halea, chuts, lephi, nocach, nghever.*

Appendix.

Quomodo autem puncta mutantur in præpositionibus ratione affixorum, satis diligenter in dictionariis explicatur. Illud tamen non videtur omittendum, על & אר recipere affixa more pluralium nominum, id est addendo jod post lamed, & præterea אל cum affixis omnibus mutare segol in tsere, præterquam cum affixis הם הן כם כן cum quibus mutat segol in patac sceua, ut אליכם אלו alechem elau. Porro præpositio על cum affixis הם הן כם כן mutat patac in patac sceua, cum aliis autem omnibus in camets, עליו עליכם עליו nghalechem, nghalau.

23 Coniunctiones numerantur omnino septem. Copulatiua ו, & : גם, *etiam*

etiam אף, quoque Disiunctiva או, vel,
aut. Continuatiua אף, veruntamen, ta-
men. Causalis אם, si, לולי lule, nisi. Ratio-
nalis כי, quia: למען lemanghan, ut: עקב
nghakev, יען, propterea, אשר אfcier, quòd,
quia.

24 Interiectiones sunt quinque. Interiectiones quinque

Dolentis, הוה, הוה: אבוי אי הוה, heu:
אהה אה ab. Gaudentis, החה euge. Ex-
clamantis הוה Admirantis, איבה איך
quomodo Blandientis, & Rogantis
נא, אנא, אנא.

CAP. II.

De literis seruilibus.

ADuerbia, & præpositiones
apud Hebræos partim con-
stant ex integris dictioni-
bus, de quibus hæctenus locuti su-
mus, partim ex solis quibusdam lite-
ris, quæ seruiles ea potissimum de
causa dictæ sunt.

Sciendū igitur est ex viginti dua-
bus

Radicales.

bus literis Hebræorum, vndecim esse radicales, & vndecim seruales. Radicales dicuntur illæ, quæ semper sunt pars thematis, nec vllum alium habent usum. Seruales dicuntur eæ, quæ etsi quandoque pertinent ad ipsum thema, sæpius tamen deseruiunt vel loco præpositionum, atque aduerbiorum, vel ad personas, tempora, numeros, genera, aliaq; id genus indicanda. Porrò seruales literæ, his tribus nominibus trium insignium virorum continentur, איתן משה וכלב *etan, moscie, vcale*: reliquæ omnes radicales sunt.

Seruales.

2 Et quoniam de iis literis multa suprâ variis locis dicta sunt, hîc partim per compendium repetemus, quæ alibi dicta sunt, partim etiam addemus, quæ supersunt dicenda.

3 Primum est vna ex literis formativis futuri. Secundum est vna ex
form

formativis nominū verbalium. Tertium est vna ex paragogicis.

4 1 Primum est ex formativis futuri. 2. ex formativis nominum verbalium. 3. ex paragogicis. 4. ex formativis pronominum. 5. est nota numeri multitudinis in nominibus. 6. est characteristica conjugationis Hiphil.

5 n Primum est ex formativis futuri. 2. ex formativis nominum verbalium. 3. est nota generis fœmini in nominibus, quum additur ad finem.

6 3 Primum est ex formativis futuri. 2. est ex formativis nominum verbalium. 3. ex paragogicis. 4. ex formativis pronominum.

7 2 Primū format Benoni in Piel, Hiphil, & Hithpael. 2. est ex formativis nominum verbalium. 3. ex formativis gerundiorum. 4. ex formativis pronominum. 5. ponitur pro

מן *min* præpositione: tunc autem in-
 figit daghes in sequenti ob defectum
 nun. dicimus enim מִשְׁמַיִם *missciamai-*
im, è caelis, pro מִן שְׁמַיִם *min sciamaim*:
 quod si litera sequens non sit capax
 daghes, ponitur tsere sub ם loco chi-
 ric, ut מֵאֶרֶץ *meerets*, è terra, pro מִן אֶרֶץ
min erets. Non desunt tamen aliquæ
 voces, quæ præter regulam, nec re-
 cipiant daghes, nec mutant chiric in
 tsere, ut מִחוּט *michut*, à filo: מִרְדּוֹף
mir-
doph, a persequendo. Sextum deseruit
 comparationi.

8 שׁ Primū ponitur pro אֲשֶׁר *ascier*,
 qui, quæ, quod, quia, ut, aliaq; id ge-
 nus significans. Punctum ejus vsita-
 tum est segol sequente daghes, vel
 sine daghes, si litera sequens non sit
 ejus capax, ut שִׁבְכָה *sciiccaca*, quod sic:
 שִׁיעֲגָלוֹ *scienghalu*, quæ ascenderunt. Præ-
 ter morem tamen inuenitur שׁ cum
 camets, vel patach, vel sceua, ut שְׁהוּא
 quod ipse: שְׁקַמְתָּ *sciakamta*, quod surre-
 xisti,

xisti שאתה *scieatta, quod tu.* Pro quo etiã videtur interdũ vsurpari demõstratiuum, vt זע, זע, ze, vt Psalm. 9. vers. 16. ברשתהו טמנו *berescieth zu tamannu, in laqueo, quem absconderunt:* nisi si dicas desiderari relatiuum, vt sit טמנו *tamannu, pro שטמנו scieramannu, in laqueo hoc, quem absconderunt.* 2. addito Lamed, efficit articulum genitiui ל *sciel.*

9 ה Primum est ex paragogicis. 2 ex formatiuis nominum verbalium secundũm plerosque: tamen Rab. David Kimchi in Ioelem existimat he nunquam formare nomina: & rationem adfert sanè probabilem. Literæ enim nominum formatrices adeò necessariae sunt, vt sine illis nomen nihil omnino significet. Nam si ex מזמור *mizmor, Psalmus,* auferas formatiuum verbalis זמור *zemor, non erit nomen.* At omnia nomina, quæ videntur habere he formatiuum, etiam

tiam sine ipso he integra, & vera nomina sunt, vt לילה & ליל *lail*, & *laila*, *nox*, חדר & חדרה *cheder*, & *chadra*, *cubiculum*, & alia. 3. est nota generis fœminini, & fermè habet ante se camets cum accentu. 4. est signum demonstratiuum, idémque valet apud Hebræos, quod articulus apud Græcos: & ferè tunc sub se requirit patach sequente daghes, vt הבית *habbaith*, *illa domus*. quòd si litera sequens non sit capax daghes, ponitur sub ה camets loco patach, vt העבד *hanghened*, *seruus*, הרועה *haronghe*, *pastor*.

Exceptiones.

1. Excipiuntur litera ה, ו, ח, ante quas ה demonstratiuum retinet suum patach, vt ההיכל *hahechal*, *templum*, החלון *hachallon*, *fenestra*.

2. Excipiuntur etiam literæ gutturales, quæ sub se habent camets in dictionibus non monosyllabis: nam ante eas, ה demonstratiuum plerumque habet segol, vt העשן *hengh*

henghalscian, fumus.

3 Excipiuntur denique litera scevata, ante quas ꝛ retinet suum patach, etiam si illa non sint notata puncto daghes, ut חַיִּהוּךְ hajeor, flumen. 5. preposita hac litera verborum participiis, gerit vicem relativi, ut חַיִּהוּךְ hannirea, qui cernitur. 6. est nota admirationis, & interrogationis: & tunc recipit plerumque sub se patach sceva, ut חַיִּהוּךְ haze, num iste: ante gutturales autem, notatas puncto camets, requirit segol, ut חַיִּהוּךְ hehajetha zoth, num factum est hoc? ante easdem verò non notatas puncto camets requirit patach, ut חַיִּהוּךְ haisc camoni, num vir sicut ego? Septimum, ad finem dictionis hac litera saepenumero servit loco prepositionis ad, vel in, ut חַיִּהוּךְ mitsraima. in Ægyptum, חַיִּהוּךְ jamima, in dies. 8. interdum est adverbium vocandi, sive articulus vocatiuus casus, ut חַיִּהוּךְ hassciamaim, o cali. 9. est figurativa coniugationis Hiphil,

P. Hoph.

Hophal, & Huhpael.

10 1 Primum est ex literis paragogicis. 2. ex formatiuis pronominum. 3. est nota numeri pluralis in verbis. 4. est nota copulatiua significans, & atque, autem, & sæpissimè præponitur ad initia librorum, vel sententiarum, ornatus gratia, vt Exodi 1. vers. 1. וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם *veelle sciemoth,* & *hæc sunt nomina.* Interdum etiam significat quia, vt Genes. 14. vers. 19. *Melchisedech protulit panem, & vinum,* והוא כהן *hehu cohen,* ipse enim sacerdos Et Gen. 30. vers. 27. ait Laban, חַשְׁתִּי וַיְבָרְכֵנִי יְהוָה *nichashti vaievarcheni Iehoua,* *Expertus sum, quòd benedixit mihi Dominus.* Significat quoque sic, ve similiter, in libro Prouerb. frequen- tissimè, item, sed, certe, vtrùm, & hi similia.

ii punctum eius solenne est sceuatamen ante literas labiales, quæ sunt בּוּמַפּ *bumaph,* & ante sceuatas requi-

rit sciurec, quod pro vocali breui in
 ejusmodi locis haberi solet. Si tamen
 litera sceuata sit jod, abjecto sceua,
 ponitur chiric sub litera ו, vt וימין *vi-*
min, & *dextera*, pro וימין *vejemin*: ante
 literas autem gutturales affectas pun-
 cto raptο habet punctum simile, vt
 ואליל *veelil*, & *vanitas*, & per contra-
 ctionem abiicitur sæpe ipsum pun-
 ctum raptum, vt ואדוני *vadonai*, pro
 ואדוני *vaadonai*.

12 Quando etiam ex puncto ra-
 pto sub litera gutturali excidit sce-
 ua, similiter vau præcedēs habet pa-
 tach, vel segol sine sceua, vt ונחשה *va-*
nghase, & *fac*, ונחשה *veechse*, & *sperabo*.
 Excipitur nomen אלהים *elohim*, ante
 quod vau semper habet tsere, abie-
 cto segol, vt ואלהים *veelohim*, & *Deus*.
 Quando verò vau coniungit duo
 nomina, & secundum est monosyl-
 labum, vel habet accentum in penul-
 tima, semper sub se habet camets, vt

וְיָוָה וְיָוָה *iohu vavohu, inanis & vacua.*

13 Quintum, *vau* conuertit significationem præteriti in significationem futuri, & è contrario. Conuertit quidem præteritum in futurum, quando præcessit aliud futurum, vel certè non præcessit præteritum: tunc autem *vau* versusum non distinguitur notatione à *vau* copulatiuo, id est, habet sceua, vel alia puncta, vt *vau* copulatiuū: sed hoc addit, quòd semper accentum reicit in vltimam, vt וְשָׂמַרְתִּי *vesciamari, & custodiam.* Excipiuntur quiescentia Lamed he, quæ retinent accentum in penultima, vt וְגַלְתִּי *vegaliti, & migrabo.*

Futurum autem vertit in præteritum quando habet sub se patach sequente daghes, vt וָיָמָוֹת *vajamot, & mortuus est,* quod tamen daghes excidit ex litera sceuata, euphoniæ causa, וָיָיָחִי *vaiehi, & fuit.* Quòd si litera sequens non sit capax daghes, habet

camers loco patach, & accentum ab
ultima ad penultimam retrahit, וָאָמַר
vaakom, & surrexi.

14 כ Primum quidem est nota si-
militudinis, significans, sic, secun-
dum, iuxta sicut. Deinde verò est
nota coniecturalis, significans circi-
ter, quasi. 3. est ex literis formatri-
cibus pronominum. 4. ex forma-
tricibus gerundiorum. Interdum ad-
sciscit particulã ׀, & efficit integram
dictionem ׀וָאָמַר *camo, sicut, & tunc re-
cipere potest etiam affixa, וְאָמַרְתִּי *camo
ni, sicut ego: וְאָמַרְתָּ *camocha, sicut tu, &c.***

Proprium est hujus literæ, & dua-
rum sequentium, ut non patiantur
post se ׀ demonstrativum, sed eo re-
iecto, assumant punctum ejus, ut
בְּשָׁמַיִם *chassiamaim, sicut celi, pro בְּשָׁמַיִם
chehassiamaim, Puncta hujus literæ,
& duarum sequentium, eadem sunt
quæ vau copulatiui, eo excepto,
quòd propter literas sceuatas non*

mutant sceua in sciurec, sed in chiric,
& ante literas labiales retinent suum
sceua.

15 ל Primum est articulus datiuī,
ac genitiuī casus, & interdum etiam
accusatiuī. 2. est vna ex formatrici-
bus gerundiorum. 3. seruit loco præ-
positionis significans, ad, in, propter,
&c. Recipit quoque affixa, vt supra o-
stensum est in capite de pronomi-
ne.

16 כ Primum est vna ex literis for-
maticibus gerundiorum. 2. seruit
loco præpositionum, in, cum, ab, &c.
3. designare solet ablatiuum instru-
menti vel pretij, vt בכסף קניתי *beche-*
seph kaniti, argento emi, בחכמתך עשיתי
bechochmathechanghasita lecha-
chail, sapientia tua parasti tibi virtutem.
Recipit hæc litera etiam affixa more
nominum, & verborum, vt בן בן בן

בהם בכס' בנו בה' בך בהן בכך

Appendix de permutatio-

ne literarum.

Sapè, vel certè non rarò, literæ in Bibliis permutantur.

1 א Ponitur pro ה, ut גַּבְתָּא gavtha, eleuata est, שָׁנָא sciens, somnus. Et pro Iod, ut רִפְּיָנוּ rippinu, curauimus, pro רִפְּיָנוּ rippinu, & pro litera geminata בָּזְזוּ bazeu, diripuerunt, pro בָּזְזוּ bazezu.

2 ג pro ו, ut יִשְׁתֵּי iste, pro זֶה.

3 ה pro א, ut הוֹצִיָה hotsi, pro אוֹצִיָא oti. educam: בָּה veniens, pro בָּא.

4 כ pro ב, ut כְּרוּחַ סָרִיס cheruach kadim, in vento orientali, כִּדְמֵי chidme, in sanguinibus.

5 מ pro נ, ut תַּנְיִים tannaim, pro תַּנִּין tānin, serpens, וַיִּגְרָשׁוּם vajegarescium, & expulerunt eas, scilicet filias Madiā.

6 נ pro ס, ut מְלַכִּין melachin, Reges, יָמִין iamin, dies. sed hæc redolent Chaldaismum.

7 ס pro ש, ut יָסוּר jasor, dominabitur, pro יִשׁוּר. Huius literæ permutatio frequens

est in Sacris libris.

8 ת pro ה, וְשִׁבְחָהּ! vesciavath, & reuertetur. Hoc in fœmininis frequentissimum est, quum regimen pro absoluto adhibetur. Verùm hæc fusiùs hoc loco persequi non est necesse.

CAPVT III.

De inuestigatione radicis, siue Thematicis, & vsu Dictionarij.

Dictionaria Hebræorum non continent ordine alphabetico nomina, verba, ac cæteras dictiones omnes, sed solum themata, siue radices, quibus subiiciunt eas omnes voces quæ ab illis deriuantur. Vt igitur quocunq; vocabulo oblato radicem ejus inuestigare possimus, primùm mandanda est memoriæ diuisio literarũ in vndecim radicales suis vocibus comprehensas קַסְר זַנְגְּהַפְּ גְּחַי חֶסֶד kaisar zanghap ghet chesed, & vndecim seruiles

משה וכלב איתן *Moscie vechalev etan:*
 quam diuisionem capite superiore
 tradidimus. Deinde sciendum est, ex
 vndecim seruilibus quatuor esse, quæ
 etsi initio dictionis aliquando ser-
 uiant, tamen in medio ac fine, sem-
 per sunt radicales, videlicet, שאלב *el-*
bas. Item alias quatuor in principio,
 & fine dictionis non rarò seruire: in
 medio autem semper ad radicem per-
 tinere, videlicet מנכה *menocho*. Deni-
 que reliquas tres מן *reui*, vbi que radi-
 cales & seruales esse posse.

2 Quibus obseruatis, oblata voce,
 cuius radicem quærimus, initio re-
 mouendæ sunt omnes literæ serui-
 les, & si quidem remanent literæ tres
 radicales, ex sine dubio radicem ef-
 ficiunt. Quòd si seruilibus remotis
 non remanent tres literæ radicales,
 videndū est an è seruilibus ejusdem
 vocis aliquæ sint de numero earum,
 quæ sunt semper de themate. At si-

ne hoc quidē modo inuenietur the-
 ma, expendendum erit, num forte
 reliquæ literæ dictionis eiusdem, quæ
 tum radicales, tum seruales esse pos-
 sunt, in ea dictione sinradicales. Si
 denique constet, eas non esse vllō
 modo radicales, apparebit vocem
 ex imperfectis esse, hoc est ex quie-
 scentibus, vel defectiuis, & idcirco
 præponendum erit initio Nun, aut
 Iod: vel inferendum in medio Vau,
 aut Iod: vel ad finem addendum He
 aut Nun: aut certè secunda litera du-
 plicanda.

CAPVT IIII.

De Syntaxi.

Quoniam ea, quæ ad con-
 structionem pertinent, sũt
 ferè omnia Hebraicæ lin-
 guæ cũ cæteris cõmunia: &
 vsu, ac lectione scripturarum facilè
 percipi possũt: rē totam paucis com-
 ple-

plectemur. Ac primùm explicabimus cōstructionem quidem nominis cum verbo, deinde adjectiui cum substantiuo, tum substantiui cum substantiuo: postremò relatiui cum antecedente.

I Nomen, & verbum in genere, numero, & persona conuenire debent, vt Genesis 1, יהארץ היתה *vehaa-rets hajetha*, terra erat: יהי אור *jehi or*, sit lux. Hoc tamen non vbique serua- tur: sæpe enim nomen generis masculini jungitur verbo generis fœmi- nini, vt lib. 2. Reg. capit. 13. vers. 37. וַתִּכַּל דָּוִד *vattechal David*, & cessauit David: & contrà, vt 1. Reg. c. 25, vers. 7, הֵינִי שִׁפְחָתְךָ *heui sciphcharhecha*, attulit ancilla tua. Sed in his & similibus videtur intelligendum aliquod ver- bum commodum, vt cessauit David, id est, anima Davidis: attulit ancilla tua, id est seruus pramissus nomine tuo, quæ sum ancilla tua: vel cer-
tè

tè scriptura magis ad rem significatam respicit, quàm ad vocem significantem, vt Cant. Cap. 2. vers. 7.

הַשְּׁבַעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם אִם תַּעֲיִרוּ וְאִם תַּעֲזָבוּ
 תַּעֲזָבוּ אֶת-הָאֱהָבָהּ *hiscbaghnti ethchem
 benoth Ieruscialaim im tanghira veim tenghoreru eth haahavah* Adiuro vos filia Ierusalem, si excitetis, & si euigilare faciatis, hoc est ne excitetis, né ve expergisci sinatis dilectam, vbi תַּעֲזָבוּ *tanghiru*, & תַּעֲזָבוּ *tenghoreru*, verba sunt generis masculini, quia filia Ierusalem appellantur ciues vrbium, Ierosolymæ subjectarum. Et Eccles. i. ver. 2. אָמַר קוֹהֵלֶת *amar kopheleth*, dixit concionatrix, hoc est, anima Salomonis, &c.

2 Quod dicimus de genere, etiam de numero dici potest. Inuenitur enim sæpe nomen numeri singularis cum verbo numeri pluralis, vt Hag. c. 2. v. 8. וּבָאוּ חֲמֵדַיִם *uvau chemdaim goim*, & venient desiderium gentium: & contra, vt Gen. i. v. 14. יְהִי עֹרֵךְ *je hu meor*

neoroth, sit luminaria: solet autem hoc fieri prater communē regulam, quālo nomen singularis numeri regit nomen numeri pluralis, vel contra: unc enim verbum conuenit in numero cum posteriore nomine, etiam i in obliquo sit, vt Iob. 15. v. 20. מִסְפָּר שְׁנַיִם נְעָפָן *mispar scianim nispenu*, numerus annorum reconditi sunt: Eccles. c. 10. v. 1 זְעִינָה וְזָבִיחוּת יִבְאֵשׁ יִבְעֵ שָׁמֶן זְעִינָה *zeuue naueth iaveisc jabbiangh sciemen*, misce noris, hoc est mortuæ, perdit suauitatem vnguenti. Ad verbum, facit foetere & exhalare (foetorem) vnguenti.

3 Solet etiam id fieri, quando nomē pluralis numeri distributiue exponi potest, vt Gen. c. 49. ver. 22 בְּנוֹת צִפְרָה *banoth isanghada*, filia discurret, id est vnaquæque filiarum discurret.

4 Interdum quoque id fit, quum nomen plurale singularem significat. vt Exodi c. 21, v. 4 אִם אֶדְוָנוּ יָתֵן, *im adonau iten*, si domini ejus dederit, id est, si

si dominus eius dederit: accipitur enim passim nomē אֲדוֹנִים *adonim* pro אֲדוֹן *adon*.

9 Ad mysterium denique Trinitatis insinuandum, vt Genesis c. 1. v. 1. בָּרָא אֱלֹהִים *bara elohim*, creauit *Dy*, id est Deus in personis trinus creauit.

6 Est etiam animaduertendum, sæpe apud Hebræos desiderari verbi substantiuum, vt Psalm. 34. v. 8. כִּי יָחַד רַחֵם יְהוָה *reu chi tov lehoua*, videre qui bonus (est) *Dominus*.

7 Item non rarò vsurpari tertiam personam verbi actiui in passiuam significatione, vt Genes. 16. לֹא-בָן קָרָא *nghal chen kara livee beer lachai roi*, propterea vocauit puteum *puteum*, id est, vocatus est puteus, ve vocauit quispiam, hoc est cœptum est vocari iam tum puteus *vinemis*, & *videntis*.

2 Adiectiuum, & substantiuum, in genere, numero, & casu plerumqu

consentiunt, vt Cant. cap. 4, vers. 1.
 יפה רעית *japha ranghjat*, *pulchra amica*
mea. Cant. ;. vers. 10. דודי צה *dodi tsach*,
dilectus meus candidus. Interdum ta-
 men, sed raro, inuenitur adiectiuum
 generis masculini cum substantiuo
 generis foemini, vt Exodi 11. ver. 6,
 כמותו כעצמו *tsenghaka camohu*, *sicut ipse*,
 hoc est, *acclamatio sicut ipsa.*

9 Interdum etiam adiectiuum nu-
 meri singularis cum substantiuo nu-
 meri pluralis, vt Esa. cap. 19. vers. 4.
 אדונים קשים *adonim kaschia*, *dominorum du-*
rum, id est, *durorum.*

10 Quando autem adiectiuum cū
 substantiuo non concordat in casu,
 sed adiectiuum in nominatiuo, sub-
 stantiuum in genitiuo est, exponi de-
 bet adiectiuum per superlatiuum,
 vel comparatiuum, vt 1. Reg. cap. 21.
 vers. 7. אביר הרועים *abbir haronghim*, *po-*
ens pastorum, id est *præstantissimus*,
 hoc est *princeps, præfectus.* Isa. cap.

29. ver. 11. חכמי יועצי *chacme jongharse*,
sapientissimi consiliariorum, vel sapientio-
res consiliariorum.

11. Adjectiua quoque, quę apud
 Latinos ablatiuum regunt, apud He-
 bręos regunt genitiuum, vt Ioel. 2.
 ver. 5. צרור מלחמה *ngharoc milchama*, in-
structus pręlij, id est pręlio, vel ad prę-
 lium. Psalm. 24, ver. 4. נקו כפיים ובר לבב
neki cappaim uvarleuav, *mundus ma-*
nuum, & mundus cordis, id est, mundus
 manibus, & corde.

12 Substantiuum quando jungitur
 substantiuo, ferè vnum nominatiui.
 alterum genitiui casus est, vt Eccles
 cap. 1. vers. 1. דברו קוהלת בן דוד *divru*
koheleth ben David. Verba Ecclesiasta
 filij Dauidis.

13 Solet etiam substantiuum ha-
 bere formam regiminis genitiui, e-
 tiam non sequente genitiuo, sed li-
 teris seruilibus שבלם *sciensalem*, vt Ec-
 clesiastę cap. 11. vers. 4. מקום שיפול *me*
kom

ham scieippol, locus quo cadet. 2. Regum
 cap. 1. ver. 21. *הָרֵי גִלְבוֹעַ* *hare bag gilbo-*
angh, montes in Gelboe. Job. cap. 18. vers.
 2. *כִּי־שֶׁלֶט לְמִלִּין* *kinise lemillin, fines sermoni-*
bus. Ezechielis capite 13. vers. 2. *נְבִיאִי*
נְעִיב מִלִּבִּי *nevie millibbam, Prophetæ ex corde*
suo. Idem iudicium de particulis his
 literis significatione respondentibus,
 ut *אֲשֶׁר אֶת* *ascier eth,* & harum simili-
 bus. Porro frequentissimè apud He-
 bræos genitiuus nominis substanti-
 ui fœminini ponitur pro adiectiuo,
 ut Exodi cap. 3, vers. 5. *אֶדְמַת קֹדֶשׁ* *ad-*
math kedesc, terra sanctitatis, id est terra
sancta.

14 Verbalia actionem significan-
 tia nōnunquam casum suorum ver-
 borum admittunt, ut *כִּי־הִפְכָת אֱלֹהִים*
את־סֹדֹם *chemahapecath elohim eth se-*
dom, secundum euerisionem Dei Sodomam,
 &c. id est, sicut euertit Deus Sodo-
 nam. Item *בְּאֵהָבַת יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל*
caahawat lehova eth bene Israel, secur-
Q *dum*

dum amorem Domini filios Israel, id est, sicut Dominus amat filios Israel.

15 Relatiuum, & antecedens apud Hebræos non possunt non conuenire, quum אָשִׁיעַ *ascier*, quod est relatiuum, sit vtriusque generis, & numeri, nec per casus declinetur.

16 Est autem diligenter notandū, relatiuum interdum omitti, ac subintelligi: sicut etiam aliquādo omititur, ac subintelligitur antecedens: interdum autem subiungi relatiuum pronomen, quod apud Græcos, & Latinos, superuacaneum videretur. Exempla, Iob cap. 19. v. 19. וְזֶה אֶהְיֶה בִּי וְזֶה אֶהְיֶה בִּי *veze ahavi nephecu bi*, & *hi* (quos, subintellige) *diligebam*, *versifunt in me.* Genesis cap. 44. vers. 1. וַיֵּצֵא וַיֵּצֵא *vaijetsau eth ascier nghal betho lemor*, & *præcepit* (ei, subintellige) (*qui super domum suam prepositus erat, dicens.* Genesis c. i. v. 11. אֲשֶׁר זָרְנְחוּ בוֹ *ascier zarngho bo*, cuius semen
eius

ejus in ipso sit. Psalm. i. vers. 5. בְּמוֹץ אֶשֶׁר תִּדְפְּנוּ רוּחַ
 cammots ascier tiddephennu
*ruach, sicut gluma, quam projicit eam
 ventus:*

Appendix de Verbi con- structione.

1 Verbum præter normam interdum
 conuenit genere, & numero cum posteriore
 nomine, quod regitur, etiam si sensu cum
 priore cohæreat. Gen. 4. v. 9. קוֹל דְּמֵי אַחִיךָ
 צוֹעֲקִים kol deme achicha tsongha-
 kim, vox sanguinum fratris tui cla-
 mant, pro clamat. 1. Reg 2. vers. 4. קֶשֶׁת
 גִּבּוֹרִים חֲתִים kescieth ghibborim chat-
 tim, arcus fortium fracti, pro חֲתָה chat,
 fractus.

2 Significatio verbi Habeo, effertur per
 verbum substantiuum הָיָה haja, fuit, ut
 apud Latinos, est mihi liber, est mihi pa-
 ter, ut וַיְהִי לוֹ מִקְנֵה צֹאן vajehi lo mikne
 tson, & fuit illi possessio pecoris. Scæ-
 pe tamen hoc verbum omittitur, ut וְלִשְׂרָה
 בֵּן vlesara ven, & Saræ filius, scilicet e-

ויר, לי ספרים רבים, li sepharim rabbim,
mihi multi libri, scilicet sunt.

3 Verbis quæ voluntatem, facultatem-
ve significant, additur Infinitiuus, vel potius
Gerundium cum ל, ut לא חפצתי לקחתה lo-
chaphatsti lekachtaha, non volui
accipere eam: לא יכול יוסף להתאפק lo
iacol Ioseph lehitappek, non potuit
Ioseph continere se. Interdum tamen
ל omittitur.

4 Infinitiuus, augenda significationis
gratia, sui verbi præterito, aut futuro, sæpe
proponitur: Imperatiuo verò postponitur.

וירא רעה ראתי reo raithi, viden-
do vidi, בא יבוא bo ia-
vo, veniendo ve-

niet, שמעו

שמעו

sciamoangh scimnghu, audite
audiendo.

PARS QVINTA, DE POETICA

VNIVERSE,

¶

Sive de Metris, & Canticis recentiorum Hebraeorum.

Vetus quidem Poetica Mosi, & Prophetarum hoc tempore penitus ignoratur. Veruntamen recentiorum Hebraeorum Cantica rhythmicis maxime versibus constant, quales ferme à plerisque proximis hisce sæculis condebantur: quos Leoninos appellant. Quoniam tamen ipsi quoque recentiorum Hebraici versus certo aliquo tum pedum, tum syllabarum numero continentur, primum de syllabis, ac pedibus; deinde etiam de vario carminum, rhythmotumque genere differetur.

CAPVT I.

De Syllabis, ac Pedibus.

Syllabæ aliæ longæ, aliæ breues. Longæ quæ constant vno ex decem punctis vocalibus. Breues, quæ habent sceua mobile, siue simplex, siue compositum, scilicet cateph patach, vel cateph segol, aut sciurec initio dictionis ante literas labiales בומף *bumaph*, & ante alterum sceua, quum ponitur pro i conjunctione.

2 Sceua quiescens, vt in lectione, ita etiam in carmine negligitur, cum syllabarum numerum non augeat, nisi per diæresim pronuncietur, aut per diastolen producat, vt suis locis dicetur.

3 Patach necessitatis literis gutturalibus וּמַח in extremis dictionibus additum, in carmine propriam syllabam facit. Ergo מָשִׁיחַ *Maschiach*, *Christus*, וְשִׁמְעוֹנֶה *sciomeangh*, *audiens*, tri-syllaba

syllaba habentur, quæ alioquin ratione accentus tantum disyllaba cēsentur: Idemq; de aliis eiusmodi dicendum.

4 Pedes, quibus in versibus utuntur Hebræi, duo sunt: alter dicitur תנועה *tenungha*, motio: & constat syllaba longa, ut תם *tam*, *perfectus*, לו *lo ei*. Alter dicitur יתר *jathed*, *clausus*: qui duabus constat syllabis, longa, & brevi, instar iambi, ut לך *lecha*, *tibi*, עמוד *nghamod*, *stare*, אמור *emor*, *dic*, רעה *ree*, *vide*, ופה *vphe*, & os. Porro ex his duobus pedibus, Thenungha, & Iathed variè permixtis fiunt alij quatuor, qui nobis appellantur Spondaeus -- דבר *davar*, *verbum*: Bacchius -- דברים *devarim*, *verba*: Creticus -- כורמים *coremim*, *vinitores*: Mollus -- פרשים *parascim*, *equites*. Per hos quatuor pedes, & Iambum, quippe voce, vsuq; notiores, Hebræorum carmina metiemur.

*De quibusdam versuum appella-
tionibus.*

HEbræi plerique ad finem vs-
que carminis binos versus
coniungunt, vt in nostris e-
legiis, vel distichis fieri solet. Priorem
versum, qui velut Hexametro respon-
det, appellant דלת *daleth*, *ostium*, quòd
per illud fiat ingressus in carmen. Po-
steriorem, qui Pentametri loco est,
vocant סגור *segor*, id est *clausulam*, quia
versum claudit. Vtrumque verò con-
iunctum nominant בית *baijth*, *domum*,
nos distichon possumus appellare.
Debet autem סגור *segor*, vel subscribi
versui דלת *daleth*, vt in Latinis disti-
chis fieri cernimus: vel si in eadem
quoque linea, ob syllabarum pauci-
tatem, scribatur, ita duobus crassiori-
bus punctis distingui, vt per se singu-
la spectari possint hoc modo:

מרים שולדת לנו חן : שירנו אוחד ירנן

*Miriam scie vvaladch lanu chen
Scirenu othac jerannen.*

*Maria, quæ peperisti nobis gratiam, car-
men nostrum te laudabit.*

2 Deniq; carmen continens **סוּמָה**
attim, siue disticha pauciora quàm
decem, dicitur **פּוּסָפּוּסָ** *pasuk*, compre-
hensio, ambitus, Epigramma. Quod
verò decem, vel plura complectitur,
vocatur **שִׁירָה** *scira*, vel **שִׁיר** *scir*, canti-
cum, siue carmen.

3 Tres aliæ versuum appellationes
in proximo capite explicabuntur.

CAPVT III.

De Rhythmo versuum.

H Ebraei recentiores ad sua
carmina condienda rhyth-
mum tamquam salem adhi-
bere solent. Fit autem rhythmus tri-
bus fere modis.

Rhythm
tribus m
dis fit.

1 Ac primus quidem modus est,
quum solæ literæ simplices, nulla ha-

Q 5 bita

bita punctorum ratione conueniunt
 vt דָּבָר דָּבָר *dever, davar, pestis, verbum.*
 כּוֹס כּוֹס *cos.mas, calix, tributum.* Porro
 hic rhythmus dicitur יוֹבֵר *nghover*
transiens, seu vulgaris: quòd ita transf-
 eat aures, vt vix agnoscatur. Rarò in-
 uenitur, eo quòd nihil ferme, artis ha-
 bere videatur.

2 Secundus modus est ornatior:
 quum in integra extrema syllaba, tum
 literæ, tum puncta conueniunt, vt
 בֵּרֶךְ בֵּרֶךְ *berec, derec, genu, via.* Atque hic
 appellatur רָאוי *raui, conspicuus.*

3 Tertius demum est ornatissimus:
 quum duæ extremæ, vel plures sylla-
 bæ literis, aut certè vocalibus simili-
 ter cadunt. Atq; hic rhythmus pro-
 pterea vocatur מֵשִׁיֻּצָּת *mesciuccat*, id est
excellens, qui Hebræis est admodum
 familiaris.

4 Porro in his tribus rhythmorum
 generibus ex literis, & vocalibus,
 quæ pronunciantur, aut sono inter
 fe

æ sunt affines, vna pro alia non raro
furparur, Ergo hæ syllabæ:

אה עה : בא וא פא : צא צה :

רא רה רי : רון רון :

hymnum efficiunt etiam in Can-
ticis Eliæ, qui in hac facultate vide-
tur facile princeps. Literæ autem affi-
nes, similisve soni, sunt hæ:

סש : צו : כק : בו פ : רטת : אה :

Et si quæ sunt aliæ.

CAPVT IIII.

De locis Rhythmi.

Sed jam videndum est, qui-
bus locis rhythmus adhi-
beatur. Ac primùm quidem
egor vnus Baith, seu distichi, & Se-
gor alterius eundem rhythmum per
totum carmen habet: ita vt Daleth
utriusque Baith ab omni rhythmo li-
berum sit hoc modo:

Elias in prefatione Tisbi.

אהיה קל פנשר וצבי

Daleth

Se-

גַּם עַל כְּנֶמֶר אֶו לְבִיא Segor

אֲשִׁים פְּנֵי כַחֲלָמוֹשׁ Dalet.

לְעִשׂוֹת כְּרִצּוֹן אֵלֵי אָבִי Segor

Eie kal cannescier vtseui

Gam nghaz cannamer o laui

Asim panai cachallamisc

Langhasoth chirtson eli aui.

Ero velox sicut Aquila, & Hinnulas,

Et fortis sicut Pardus, aut Leo:

Ponam faciem meam sicut petram:

Ad agendum iuxta voluntatem De-
mei, Patris mei.

2 Idem fit in his dimetris Latinis:

Agamus cuncti gratias

Nostre salutis vindici:

Scelus vitemus pessimum,

Puri occurramus iudici.

Vt enim hîc vindici, & iudici, ita
ibi אָבִי *avi*, & לְבִיא *laui*, in segor rhy-
thimum similem efficiunt.

3 Nihil verò videtur obstare, quo-
minus etiam dalet h vnius distichi, si-
ue בַּיִת *baith* cum dalet h alterius in
rhy-

rhythmo finali conuenire possint.
 Porrò hoc carmen rhythmicum vocatur קשור שיר *scir kascur*, carmen ligatum, quo Elias, & alij qui Epigrammata scribunt, frequenter vtuntur.

4 Altera rhythmici ratio est adhuc præstantior, quum Daleth, & Segor in quolibet Baith, siue Disticho eundem rhythmum finalem habent, vt

אֶשָׂא לְבִי גַם בַּפִּים Daleth

אֶל־הַיּוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם Segor

מִכָּל־רָעָה יִצִּילֵנוּ Daleth

בִּיּוֹשֵׁנוּ תַמִּיד עֲזָרֵנוּ Segor

Essa libbî gam cappaim,

El hajosciev basciamaim

Miccol rangha iatsilenu

Chi iescno tamit nghezrenu.

Extollam cor meum, & manus meas

Ad sedentem in caelis:

Ex omni malo eruet nos,

Quia ipse est semper auxilium nostrum.

5 Atque hoc carmen κατ' ἐξολωῶ
 dicitur קשור חרוזי *scir charuzi*, carmen rhy-

thmicum, in quo vel singula Battim suum rhythmum habere possunt, vt in duobus proximis videre licuit: vel omnes versus, ad extremum vsque carmen, eundem planè rhythmum retinent, atq; ita similiter, desinunt. Exemplo sit secundum Canticum Eliæ, in quo versus omnes, qui numero sunt octo ac viginti, exeunt in תי. Quidam carmen קשור *kasciur*, & חרוזי *charuzi*, paulò aliter explicant. Verùm quæ diximus, ex Eliæ sententia, atque aliorum, Poëticae Hebraica magis videntur accommodata.

7 Tertia rhythmi ratio est quum duo Battim siue Disticha ita construantur, vt vtriusque Segor eundem rhythmum finalem sortiatur, vt fit in carmine *kasciur*: vtrumque verò hemistichium prius cuiusque segor similiter desinant, quæ dicuntur tres pausæ.

Elias Cant. 5.

אֲתוּהָ אֶתְדַעֵי בְשֵׁם הַאֵל רֹעֵי

וְהוּ יִתֵּן יִשְׁעוֹ לְיֹשֵׁר מַעְגָּלִים:

לְכַבֵּי אֲדוּרַי וְיִקְרֹק אֲבוּי

בְּרִגְשׁ אֲצִיעַ פְּרָטִים וּכְלָלִים

achave eth denghi besciem hale
ronghi

ehu ittē ifcngghi lejasscier mangha-
galim

evavi odiangh vedikduk abbiangh
eraghesc attsiangh peratim uchela-
lim.

*edicabo scientiam meam, in nomine Do-
mini pascentis me.*

*Et ipsa dabit auxilium mihi ad dirigendos
calles.*

*lor meum erudiam, & Grammaticam e-
ruetabo,*

De raghes proponam propria, & vniuersa.

8 Simile quiddam cernitur in his
Latinis,

quamquam tacet, multis placet,

arò jacet vir optimus.

quicquid loquetur, despicietur,

Nec coletur pessimus.

9 Huius porrò generis carmen ap-
pellatur שיר מחלק scir mechullak, car-
men diuifum.

C A P. V.

De carmine simplici, & composito.

X illa priore diuifione pedū
Hebraicorum duplex genu
carminis oritur. Nam quoc
è solis תנועה tenunghoth, id est syllabi
longis constat, neque vllum sceu
mobile recipit, vocatur פשוט pasciu
simplex. Huius tantum vnum genu
vfitatum reperitur, quod spondæi
quatuor constat.

Elias Cant. 2.

אֲשִׁירָה נָה שִׁיר נִכְבְּדוֹת
בְּאֵר הֶטֶב וּבְלִי חִידוֹת

Afcirana scir nichbadoth
Baer hetev uveli chidoth.

*Cantabo iam canticum rerum grauium,
Explicando bene, & sine enigmate.*

Appellatur etiam carmen quadra
tur

tum, eo quòd ex duabus quadratis dimensionibus constet.

2 Quòd autem partim ex תנועות *tenunghoth*, partim ex יותר *iated*, conflatur, dicitur שיר מורכב *scir murechav*, carmen compositum. De cuius generibus, ac dimensionibus proximo capite agemus.

CAP. VI.

De duodeviginti generibus carminis compositi.

PRimū quidem Iambo constat & Spondæis duobus.

קצתם עתיקים

קצתם נחשלים

Ketsatham nghartikim

Ketsatham nechscialim.

Quidam eorum (sunt) fortes,

Quidam eorum infirmi.

2 Secundum Spondæo, Iambo, & Spondæo.

רפה בהתחלה

R

רע

יִרַע בְּעֵינֵי אֱלֹהִים

Raphe behithpallel
Ierangh benghene el.

Remissus in precando

Displicebit in oculis Dei.

3 Tertium Spondæo, Bacchio, &
Iambo.

בָּרָא אֱלֹהִים אִנוֹשׁ

בְּגַן מְרִימוֹ לְרוֹשׁ

Bara elohim enosc
Baggan merimo larosc.

Creavit Deus hominem

In horto, extollens eum in principem.

In fine Segor, seu clausulæ, muta-
ret etiam Iambus in Spondæum, v
hîc vides.

4 Quartum constat Cretico, Spō
dæo & Iambo.

טוֹב יְהוֹשׁוּעַ שְׁלַח לִי

חֶנֶךְ קְרוֹשׁ בְּלִבִּי

Tou iehosciuangh scielach li
Chinnecha kadosc belibbi.

Bone Iesu mitte mihi

Gratiam tuam sanctam in cor meum.

5 Quintum Spondæo, & duobus
Bacchiis.

יבש בקראי גרוני

דבק לחכי לשוני

Iavesc bekorei gheroni

Davek lechicchi lescioni.

Aruit in clamore meo guttur meum.

Adhasit faucibus meis lingua mea.

6 Sextum Spondæo, Iambo, &
duobus Spondæis.

קומה אלהים עזרתה

לי וענה בצרתה

Kuma elohim nghezratha

Li vanghane battsaratha.

Surge Deus in auxilium

Mihi, & exaudi in tribulatione.

7 Septimum Iambo, Spondæo,
Iambo, Spondæo.

אשר ילך בררך רע

אבל קול צורריו ישמע:

Afcier ielec bederec rangh

Avalkol tforarau iscmangh.

Qui ambulat in via mala

Sanè vocem hostium (demonum) suorum audiet.

8 Octauum Iambo, duobus Spõdæis, & Bacchio.

מְהַלֵּל לְעוֹלָם אֱלֹהִים

אֲשֶׁר עָשָׂה עִמִּי חַסְדִּים:

Mehullal langholam elohim

Afcier nghafa nighimmi chasadim

Laudandus in æternum Dominus,

Qui fecit mecum misericordias.

9 Nonum quatuor Creticis.

כֹּל אֲשֶׁר מַעֲשֵׂי גִדְלָךְ יִדְעוּ

בְּאֵמֶת וְחֶמְדָּךְ טוֹבָךְ שְׂבַחֲךָ:

Col ascier manghase gudlecha ia denghu

Beemeth vachamud tuvecha scivchu.

Omnes, qui opera magnitudinis tue intellexerunt,

In veritate, & desiderio bonitatem tuam predicauerunt.

10 Decimū Iambo, duobus Spõdæis

æis, Iambo, & Spondæo, tametsi
 primo loco Spondæus, secundo etiã
 Iambus esse potest.

בְּשֵׁם אֱלֹהֵי הַגִּיּוֹן לְשׁוֹנְנוּ

בְּעוֹד רוּחַ חַיִּים בְּאַפְנוּ

Besciem el chai hegjon lescionenu
 Benghod ruach chajim beappenu.

*In nomine Dei viui sermo lingua nostra
 Quandiu spiritus vitæ in naribus nostris.*

11 Undecimum Spondæo, Iambo
 Spondæo, Iambo, & Molosso, vel
 Spondæo.

עַת שְׁעָרֵי רָצוֹן לְהִפְתֹּחַ

הַיּוֹם אֱהִי כַפֵּי לְאֵל שׁוֹטֵחַ

Ngheth scianghare ratson lehippa-
 theach

Hajiom ehi cappai leel scioteach:

*Tempus (est ut) portæ bonæ voluntatis a-
 periantur,*

*hodie ero manus meas ad Deum expan-
 surus.*

12 Duodecimum Iambo, vel Spon-
 dæo, Spondæo, vel Iambo, Iambo,

R 3 Spon-

Spondæo, Bacchio.

ראו ספר בהוד שפר ויפיו
פני רעיו מביש הו ומלכין:

Reu sepher behod sciepher vejophjc

Pene reng hau mevajjeschu umalbit

Intuemini librum in magnificentia, decore

& pulchritudine eius,

Facies suorum sociorum confundit, & pal-

lidas reddit.

Elias in radicibus Kimchi. Sec
abest rhythmus.

13 Tertiumdecimum binis Spon
dæis, & Iambis alternis, & Iambo.

כפא אבי קהל ושר עליון
מכל שליחים עם עזר אביון:

Chepha aui kahal vefar ngheljon

Miccol scielichim nghan nghanzo

evjon. /

Petre pater Ecclesie, ac Princeps excelsæ

Præ omnibus Apostolis, populum iuua-

pauperem.

14 Quartumdecimum constat e
quinque Bacchis.

לְדַבֵּר תְּהִלּוֹת לְמִירָם לְכוּ כָל מְשִׁיחִים
וְהִי יִלְרֶה אֱלֹהִים בְּתַמּוֹת בְּתוּלִים:

Ledabber tehilloth lemirjam lecu col
mescichim

Vehi ialeda elohim bethummoth
bethulim.

Ad dicendum laudes Mariae venite omnes Christiani,

Quia ipsa peperit Deum in integritate virginitatis.

15 Quintumdecimum componitur ex primo: cuius idcirco metrum tantum duplicatur.

--- | --- | -- v | --- | --- | -- v

Huius generis duo disticha allata sunt supra extremo capite quinto, numer. 7. ex Elia cantico quarto pro carmine מְחַלֵּק *mechullak* sive diuiso: cuius initium אַחַוֵּה *achavve*, indicabo, &c. quæ est tertia rhythmici ratio.

16 Sextumdecimum ternis Spondæis, & Iambis alternis constat: hoc est Spondæo Iambo, Spondæo Iam-

R 4 bo,

bo, Spondæo Iambo.

לִי הַעֲזֹר אֱלֹהֵי יִחוּק
הַנָּה בְּלִי עֲזֻרְתְּךָ אֵינֶנּוּ לְרִיקוֹ

Litanghazor eli vejadi iächazik

Hinne beli nghezrathecha igangh
lerik.

*Me juna Deus meus , & manum meam
confirma,*

Ecce sine ope tua laboro inaniter.

17 Septimumdecimum Bacchio,
Iambo , Spondæo, Bacchio, Iambo,
Spondæo.

אֱמֶת אֵל אֱמֶת אַתָּה וְאִם-לֹא רָאִיתִיךָ
וְאוֹלָם בְּרוּב טוֹבְךָ בְּכֹל-עֵת חֲסִיתִיךָ:

Emeth el emeth atta veim lo reithi-
cha

Veulã berov tuvach bechol ngheth
chafithicha.

*Veritas es tu Deus , veritas (inquam)
quòd si non te vidi.*

*Tamen in multitudine bonitatis tue sem-
per speravi in te.*

18 Duodeuigesimum , & postre-
mum

num conflatur è Spondæo, Iambo,
duobus Spondæis, Iambo, vel Bac-
chio, & Spondæo.

אֶת־רוּחְךָ קְרוֹשׁ אֲנֵה שְׁלַח בְּנוֹ

כִּי־הוּ יִשְׁמַח בְּדַד בְּאֵמֶת לִבְנוֹ

Eth ruchacha kadofc ana scielach
banu

Chi hu iesammach badad becmeth
libbenu.

*Spiritum sanctum tuum (Deus) obsecro
mitte in nos,*

*Quia ipse exhilarat duntaxat verè cor no-
strum.*

Admonitio.

I Hæc ferè sunt carminum genera, quæ
ab insignibus auctoribus vel vsurpata sunt,
vel ad vsum scribendi proposita. In quibus
si se hebraicæ linguæ studiosus exercere
velit, præstat à quadrato, siue simplici,
omniumq; facillimo initium facere, atque
inde ad vnum, seu plura ex compositis pro-
gredi, quæ cuiusque ingenio maxime ac-
commodata videbuntur.

2 *Sunt qui velint cuius liberum esse noua, & à superioribus diuersa carminum genera sibi excogitare. Verùm quum tot, ac tam varia sint nobis iam à viris peritissimis huius linguæ proposita, tutius erit horum se imitatore[m] profiteri, quàm esse noua, ac fortasse temerariæ artis auctorem.*

CAPVT VII.

De figuris versuum Hebraicorum.

HAbent & Hebræorum versus suas figuras: quarum nomina, & proprietates ex Latina prosodia iam nota esse omnibus debent.

I. *Synæresis.*

1 Reperitur hæc figura potissimum in sceua simplici mobili, atque in vtroque composito, cateph patach. & cateph segol. De quibus hæc dua regulæ proponuntur.

2 Prima, Sceua simplex sub litera initiali, sub daghessata, & post punctum

Etum longum, frequenter cum se-
quente puncto coalescit, & cum eo
vnam syllabam efficit, vt ex his tri-
bus quadratis Eliæ versibus (Cant.
2.) intelliges.

בְּמִקוֹם שׁוּרֵק שְׁלוֹשׁ נְקֻדוֹת

Bimkō sciurek icialosc nekuddoth.

In loco sciurek tria puncta, id est kibbutz.

Hic vox נְקֻדוֹת nekudoth habens
sceua initiale, spondæum efficit; ac
si scriptum esset נְקֻדוֹת nukdōth dissyl-
labum.

וַאֲבֵאֵר עֶשֶׂר הַנְּקֻדוֹת

Vaavaer nghefer hannekuddoth.

Et explicabo decem puncta.

Vox הַנְּקֻדוֹת hannekuddoth habens
sceua daghessata, trisyllaba est, quasi
הַנְּקֻדוֹת. De trisyllaba vide sequentem
regulam.

רַק אִם-בְּטַעַם הֵן עוֹמְדוֹת

Rak im battangham hen nghome-
doth.

Nisi quando cum accentu consistunt, id est

vocales.

Vox עֵמְרוֹת *nghomedoth* habēs sceua post longam vocalem, spondeum efficit, ac si esset עֵמְרוֹת.

3 Secunda, Vtrumque sceua compositum, cateph patach, & cateph segol, eodem modo, quo simplex, cum sequente puncto coalescit, & in vnam syllabam contrahitur. Vtriusq; exemplum habes in hoc versu quadrato Eliæ, Cant. 2.

רַפּוֹת אַחֲרֵי הֵן נִאֲגָדוֹת

Raphot achare hen neeghadoth.

Raphata tum congregantur.

Hic vox אַחֲרֵי disyllaba est, quasi אַחֲרֵי *achre*, & נִאֲגָדוֹת trisyllaba, quasi נִאֲגָדוֹת *negadoth*. Huc etiam spectat vocabulum וַאֲבֵאֵר paulò ante in exemplo propositum. Est enim ex hac regula trisyllabarum, perinde ac si scriberetur וַאֲבֵאֵר *vabaer*.

2. *Diæresis.*

1 Sceua quiescens post punctum breue,

breue, nonnunquam metri necessitate fit mobile, ita vt à suo puncto, & litera præcedente, cum qua in vna syllaba cohærebat, penitus distrahat, vt

כלם באחד נחלקו וי־היו
Cullam cheechad nichleku vaji heju.

Omnes sicut vnus diuiduntur, & erunt,

&c. Hic וי־היו fit quadrisyllabum pro

וי־היו vaji ju, trisyllabo. Est enim car-

men generis xvj.

3. *Ectasis, siue Diastole.*

ו initialia positum pro ו copulatiuo, per hanc figuram (siue sequatur sceuata litera, siue non) producit, vt Cant. 2. quadrato Eliæ.

באר השב וכלי חירות

Baer hetev uveli chidoth.

Explicare bene, & sine enigmate.

Et ibidem, ומדגש הן נפרדות

Vmiddaghesc hen niphradoth.

Et à daghes separantur.

In priore versu וכלי, & in posteriore ומדגש producit ו initialia, quod alio-

alioquin breuem syllabam facere solet, vt diximus supra cap. 1. nu. 1. huius partis.

2 Scea simplex mobile produci videtur in voce בִּיּוֹר Cant. 7. Eliæ, disticho 9. quod est decimi generis carmen.

וְכַאֲשֶׁר בִּיּוֹר יִהְיֶה חִירֶק

Vechaascier bei od jie chirek

Et quando in Iod fuerit chiric.

Nisi malis elidi Iod, & patach sceua produci, quod minus probabile videtur.

4. *Tmesis duplex.*

Prior.

1 Hebræi suos versus non semper continenti, & omnino cohærenti syllabarum serie scribunt, more Latinorum: sed singulos pro pedum multitudine, modò in duas, modò in tres, modò in quatuor regiones, seu spatia diuidunt, salua tamen eadem prorsus integritate, & ratione metrica.

ca. Atque harum regionum initium
plerumque facit יתך siue Iambus, qui
partes versus aliquo interuallo di-
tinguit, vt Elias Cant. 1.

אֲשֶׁה לְכַבִּי נָא אֱלֹהֵי כַפַּיִם

אֶל־אֱלֹהֵי אֲשֶׁר חֲסָדוֹ בְּהַשְׁמַיִם

Essa leuauai na ele cappaim.

El el ascier chafdo, behasciamaim.

Leuabo cor meum nunc ad manus

Ad Deum cuius misericordia in calis.

Nota ה demonstratiuum post כ
n voce vltima.

2 Quòd si יתך hîc incidat in me-
dian dictionem, distrahitur illa per
Tmesin interposito signo conjun-
tionis instar maccaph, & quicquid
est ante illud יתך cum antecedentibus
connectitur: ita vt יתך sit initium no-
uæ regionis, vt in his tribus exemplis
videbis Eliæ, Cant. 7.

שָׁבַע זֶה יֵצֵא מִבְּלַל הַנָּה

Scieua ze ietse mi velal hinne.

Scieua transgreditur regulam hanc ecce.

יְקַדְמוּהוּ חֲמִשָּׁה הַגְּדוֹלִים

Iekadmuhu chamiscia hagghedolim

Præcedent ipsum quinque magna.

לִי יִצְוֹר כַּיּוֹם יִצְוֹר יִצְוֹר

Li janghazor caijō vejadi ia chazik.

Mihi auxiliabitur iuxta diem, & manus meam roborabit.

3 Idem fit in carmine quadrato ob solam versus aliquam distinctionē, etiam si illud Iambum non habeat, vt Cant. 2.

אוֹתוֹ מְנִיעוֹת וּמְנִיעוֹת

Otho meni nghoth vmenaddoth.

Ipsum mobile reddunt, atque commouent.

Prior hæc Tmesis ad vnam sc̄riptionis elegantiam videtur pertinere.

Posterior Tmesis.

4 Integra dictio interdum ita distrahitur, vt prior illius pars præcedentem versus finiat, posterior verò sequentem inchoet, vt Cant. 1. Elijæ. disticho 4.

הלוך ורין נקוד ואותיות ומשך

פטם לאור אוציה כצהרים

Hilluc vedin nikkud veothijoth v-
misc.

patam leor otsi chetsaharaim.

Usum, & ius punctationis, & notarum,

*Et iudicium eorum in lucem proferam, ut
meridiem.*

5 Sic apud eundem Cant. 4. disti-
cho 6. distrahitur in duobus versibus
hæc vox וְשִׁלֵּם & felicitas.

6 Verùm hæc posterior Tmesis
minus frequens est in carmine: in o-
ratione autem soluta locum non ha-
bet, etiamsi apud Latinos, Græcosq;
nusquam non obuia sit. Hebræi e-
nim, quando vnus versus, vel, vt ap-
pellant, linea orationis solutæ voca-
bulum integrum ob spatij angustias
capere non potest, relicta, ibi vna,
vel pluribus ejus literis tanquam ob-
sidibus, totum in proximè sequenti
versu seponunt, hoc modo:

פ קמץ הגדול נקרא כי האדם יקמץ

ו פיהו במבטאו והו מורכב מהפתח

והחולם תחת האות כמו ו ו ח

Kamets haggadol nikra chi haadam
ikmats

Pihu bammivtao vehu murcav me-
happathach

Vehacholem tachath haoth chemc
va za cha.

*Kamets magnum vocatur, quia hom
colligit os suum in prolatione ipsius. Est au
tem compositum ex patach, & cholem, su
litera, ut va, za cha.*

Quotatio.

*Si syllaba, hac posteriore Tmesi refecan
da, habeant daghes forte, non fit distra
ctio: sed integra dictione ibi relicta (eo quod
daghes forte initio sequentis versus profer
non possu) ille prior versus fit hypermete
syllabam habens superuacaneam: qua t
men referenda sit ad initium sequen
versus, cuius iccirco prima syllaba desia
ratur.*

ישמח ויש בנבור

עת שלוף חרבו

Ismach vejascisc cheghibbor

Ngheth scieloph charbo.

Caudebit, & exultabit sicut Cigas

Tempore educendi gladium suum.

9 In hoc disticho, quum dalet sit tertij generis, superest syllaba בור addenda sequenti segor: cui vna deest syllaba, quum sit secundi generis. Eiusmodi tamen hypermetri versus cognoscendi sunt studiosis potius, quam imitandi.

C A P. V I I I.

De coniunctione versuum diuersi generis, & de casura.

H Tsi in carminibus Hebræorum plerumque ad finem vsq; , tùm daleth, tùm segor, atque adeò omnes versus ejusdem sunt generis, vt Latinorum, & Græcorum hexametri, tamen licèt etiam

interdum duo versuum genera vno disticho *באי* ita conjungere, vt Daleth suum genus habeat propriū, & Segor similiter suum more elegiarum: in quibus prior versus est hexameter, posterior verò pentameter.

2. Ergo si Daleth, & Segor vnus sint generis, carmen dicetur Monocolon: si duorum, Dicolon. Trium verò vel plurium generum versus vix conjungi solent propter rhythmum.

Exemplum Distichi Monocoli.

Elias Cant. 8.

חֲזַק וְאַמֶּץ בְּנֵי וְלִמּוֹד וְזִמְרָה זָה
מִפֶּרֶשְׁדֵּינָם מִשֶּׁרֶת לְמַלְכִים

Chazek veemats beni vlmoud zemiaz
ze

Meparese din mesciareth li melachim.

Confortare, & esto robustus fili mi, & discite canticum hoc,

Quod exponit iudicium ministrans (ministrantium) regibus.

Hic tùm Daleth, tùm Segor sunt
carmina secundi generis.

Exemplum Distichi Dicoli.

Elias Cant. 3.

עֹד יֵשׁ נִקְדָּה וּמִשְׁרָת לְכוֹלֵם הֵן עֹד

אֲשׁוּרֵר בָּהּ שִׁירוֹת נַעֲמוֹת

Nghod iesc nekudda vmesciareth
lechullam hen nghod.

Asciorer ba sciroth nenghamoth.

Est quoque punctum, quod omnibus seruit:

Et adhuc canam de eo cantica plura.

Hic Daleth est generis duodevigesimi: Segor verò octavi.

3 Cæsurae nulla, vel certè perexigua, habetur ratio, quum sæpe singulis pedibus singula vocabula tribuantur præsertim quæ à sceua mobili inchoantur. His enim tanquam incisis, ac membris Hebræi distingui versus elegantes existimant. Quare, si adsit cæsura, vsurpanda, si absit, haud laboriosè quærenda.

FINIS.

EXERCITATIO
GRAMMATICA

IN PSALMVM

XXXIII.

Secundùm Hebræos xxxiiii.

3

AUCTORE

*R. P. Roberto Bellarmino Societatis Iesu,
jam S. R. E. Cardinali.*

Numeri, qui in hac Exercitatione
passim citantur, nostræ Grammaticæ
respondēt: quorum primus partem,
secundus caput, tertius particulam,
seu paragraphum capitis indicat.

*Psalmus Alphabeticus trigesimus-
tertius, secundum Hebraeos
trigesimus quartus.*

מזמור לד

לְדוֹד בְּשִׁנּוֹתָיו אֶת־שִׁעְמוֹ לִפְנֵי אֲבוֹמֶלֶךְ
וַיִּגְרָשׁהוּ וַיִּלְךְ:

בְּרַכְּהָ אֶת־יְהוָה
בְּכָל־עֵרַת תְּמִיד
תִּהְלֹתוּ בִּפְיוֹ:

בִּיהוָה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי וַיִּשְׁמְעוּ
עַנְוִים וַיִּשְׁמְחוּ: גְדֹלוֹ לִיהוָה
אֲתִי וּגְרוֹמָמָה שְׁמוֹ יִחַדּוּ:

דַּרְשֵׁתִי אֶת־יְהוָה וְעַנְיִי וּמִכָּר
מִגִּדְרוֹתַי הֲצִילֵנִי: הַבִּיטוּ אֵלָיו

S 4

והב

וְנִהְרֹוּ וּפְנֵיהֶם אֶל־יַחֲפָרוּ׃
 זֶה עֵינִי קָרָא וַיְהוּה שָׁמַע וּמִכָּל־
 צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעֵנִי׃ חוֹנָה מִלְאֲנָה
 יְהוּה סָבִיב לִירְאָיו וַיַּחֲלֵצֵם׃
 טַעֲמוּ וּרְאוּ כִי־טוֹב יְהוּה אֲשֶׁר־
 הַגִּבֹּר יַחֲסֶה־בּוֹ׃ יִרְאוּ אֶת־יְהוּה
 קְדוֹשֵׁיו כִּי־אֵין מַחֲסוֹד לִירְאָיו׃
 כִּפְיֵיהֶם רָשָׁו וְרַעְבוּ וְדוֹרְשֵׁי יְהוּה
 לֹא־יַחֲסְרוּ כָּל־טוֹב׃ לִכְו־בָּנִים
 שָׁמַע־לוֹ יִרְאֵת יְהוּה אֱלֹמֵדָבָר׃
 מִי־הָאִישׁ הַחֲפִיץ חַיִּים אֹהֵב וּמִים
 לְרֵאוֹת טוֹב׃ נִצּוֹר לְשׁוֹנֵךְ
 מֵרַע וּשְׁפָתֶיךָ מִדְּבַר מֵרָמָה׃
 סוֹר מֵרַע וַעֲשֵׂה־טוֹב בְּקֶשׁ שְׁלוֹם
 וְרַדְפָּהוּ׃ עֵינֵי יְהוּה אֶל־צַדִּיקִים

וְאֲנִי אֶל-שׁוֹעֲתָם׃
 פְּנֵי יְהוָה בַּעֲשׂוֹי רַע לְהַכְרִיחַ
 מֵאֶרֶץ זָכָר׃ צַעֲקוּ וַיְהִי
 שָׁמַע וּמִכָּל-צָרוֹתָם הִצִּילָם׃
 קָרוֹב יְהוָה לְגַשְׁבְּרֵי-לֵב וְאֶת-
 דְּבַאי-רוּחַ יוֹשִׁיעַ׃ רַבּוֹת רַעוֹת
 צְדִיק וּמִכָּל יִצְלָגוּ יְהוָה׃
 שׁוֹמֵר כָּל-עֲצֻמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה
 לֹא נִשְׁבָּרָה׃ תְּמוֹתַת רָשָׁע
 רַעַה וּשְׁזָנְאֵי צְדִיק יֵאֱשָׁמוּ׃
 פּוֹדֵד יְהוָה נַפֶּשׁ עַבְדּוֹ וְלֹא
 יֵאֱשָׁמוּ כָל-הַחֹסִים בּוֹ׃

EXERCITATIO

GRAMMATICA IN

PSALMVM XXXIII.

Secundum

Hebraeos trigesimumquartum.

ו

VERSUS I.

Semper tempore omni in Dominum Benedicam

תמיד

tamid

בְּכָל־עֵת

nghet chol be

in ore meo.

בְּפִי

vephi.

אֶת־יְהוָה

Adonai eth

laus eius

תְּהִלָּתוֹ

tchillatho

אֲבָרְכָה

Au. recha

אֲבָרְכָה] *Benedicam.* Est prima persona singularis futuri à verbo בָּרַךְ in conjugatione Piel. Itaque prima litera א est formatiua primæ personæ futuri, vide in Grāmatica, parte 3, cap 2. nu. 8. Deberet autem hæc litera habere sub se sceua simplex, id enim requirit coniugatio Piel: tamen habet sceua compositum, quia literæ gut

tu

rales , qualis est N, non patiuntur
 ab se initio dictionis sceua simplex.
 vide par. 1. cap. 2. nu. 2. Secunda lite-
 ra א est prima radicalis , & habet sub
 e camets, non patach , vt coniuga-
 o Piel requireret , quia sequens lite-
 ra deberet habere daghes forte, quod
 est signum coniugationis Piel, cuius
 amen non est capax , & propterea
 uppletur per longam vocalem præ-
 edentem. vide par. 3, capite 2, con-
 ig. 3, numer. 3. Linea quæ sequitur
 est camets, est accentus rhetoricus,
 qui dicitur Metheg , cuius officium
 est retinere syllabam, sine quo illud
 amets non esset camets , sed camets
 hatuph. vide par. 1, cap. 2, num. 2: &
 ar. 1, cap. 6. nu. 1. Tertia litera, quæ
 est ג, est secunda radicalis , & debe-
 et habere sub se punctum tsere , sed
 abet sceua mobile propter ך super-
 dditum in fine , de quo mox dice-
 us. Quarta litera, quæ est ז, est vl-
 tima

tima radicalis, & habet sub se camet propter sequentem literam, nam alio qui sceua quiescens habere debere hoc modo, **קמט**. Ultima litera est paragogica, ornatus gratia superad-dita. vide par. 3. cap. 7, nu. 2.

מק] Est articulus accusatiui casus par. 2, cap. 2. Linea sequens, est accen-tus rhetoricus, qui dicitur Maccaph coniungit vnam dictionem cum al-tera. vide p. 1, cap. 6, nu. 1. & prætereā puncta longa mutat in brevia, vt hoc loco **מק** (sic enim scribitur sine Mac-caph) mutat in **מק**. vide par. 2, capit. 5 num. 2.

יהוה] Nomen est proprium Dei cuius radix est **יה**, quod verbum si-significat, fuit. Itaq; prima litera, quæ est jod, est formatiua nominis pro-prij, vide par. 2, cap. 2, ap. Reliquæ tres literæ radicem ipsam exprimunt nisi quòd loco jod, quæ esse debuit secunda radicalis, ponitur vau. Sunt enim

enim hæ literæ permutabiles. Sanè
 pronuntiatio hujus nominis vera,
 atq; germana ignota est: & idcirco
 qui primi puncta vocalia reppererunt,
 quum hujus vocabuli sonum pro-
 prium ignorarent, puncta ei aliena,
 ad est, nominis אֲדֹנָי subjecerunt, ni-
 mirum vbi hoc nomen יהוה inueni-
 remus, per aliud nomen Dei, sonum
 ejus efferremus. Neque nos mouere
 debet quòd in voce אֲדֹנָי primum
 punctum est sceua compositum: in
 voce autem יהוה sceua simplex. Id e-
 nim ex eo accidit, quod nec א initio
 dictionis sceua simplex ferre possit,
 quū sit gutturalis litera, nec jod sceua
 compositum sub se vnquam habere
 soleat. Quod verò alioqui puncta
 nominis יהוה sint ipsa puncta nomi-
 nis אֲדֹנָי, & Adonai legendum sit,
 non Iehoua, quum occurrit nomen
 Dei יהוה, quatuor rationibus ostendi
 potest. Primum quidem quia vbi-
 cunq;

cunque simul occurrunt hæc duo nomina, ne cogamur bis dicere Adonai, ipsi nomini יהוה puncta subijciuntur nominis אלהים, vt initio Abdix Propheta, כה אמר אדני יהוה, & ita fine Habacuc, יהוה אדני חילי. Deinde quia si præcedat hoc nomen litera feruilis, כ, vel ב, vel ל, aut ו, non scribitur, ליהוה ויהוה, ביהוה, ביהוה, vt secundum regulas scribendum esset, si Iehoua pronūciarem, sed יהוה ביהוה, ליהוה ויהוה, vt nomen ipsum Adonai requirit. vide par. 4, c. 2, nu. 10. Tum quia post יהוה litera בגד כפת recipiū daghes lene, vt in hoc ipso primo versu Psalmi perspicuum est: at hoc non posset fieri, si legeremus Iehoua & non Adonai. Siquidem vltima litera vocis Iehoua est ה quiescens, vltima verò vocis Adonai est י mobile. Litera autem illa בגד כפת initio dictionis semper habent daghes lene, nisi præcedat litera quiescens. vi

de par. 1, ca. 4, Ap. Cur denique Pro-
 uerb. 16. 16. scribitur מִי הוּא? nisi quia
 pronunciatione huius vocis, post מ
 sequitur נ, quæ litera non est capax
 daghes, & ideo verti debet chiric in
 tere sub litera mem. vide par. 4, cap.
 2, num. 7. & 9. Neque verò Rabbini ^{Rabbini pū}
 punctorum inuentores primi sunt, ^{ctorū inuē-}
 qui nomen Dei יהוה per אֲדֹנָי efferre
 cœperūt. Siquidem S. Hieronymus,
 istis Rabbini antiquior, Exod. ca. 6,
 ver. 3, ita vertit illa Hebraica verba,
 אֲדֹנָי אֲדֹנָי אֲדֹנָי אֲדֹנָי אֲדֹנָי אֲדֹנָי
 & nomē meum
 Adonai nō indicaui eis. Origenes quo-
 que, B. Hieronymo vetustior, in tetra-
 plis atq; hexaplis suis in ea columna,
 in quā voces Hebraicas Græcis lite-
 ris descripsit, ubique pro יהוה אֲדֹנָי
 posuisse fertur. Ipsi etiam Lxx. vetu-
 tissimi interpretes semper nomē יהוה
 per κύριος reddiderunt, quod Latinè
 Dominus, Hebraicè אֲדֹנָי dicitur, &
 quod est omnium maximum, Chri-
 stus,

stus, & Apostoli, quum sæpe ex testamento veteri proferant testimonia, in quibus hoc nomen continetur, nunquam tamen Iehoua dixerunt, sed semper Dominus: quum tamen alia nomina propria suis vocibus expresserint, vt Adam, Noc, Abraham, Euam, Saram, Mariam. Denique apud veteres omnes inauditum fuit semper nomen Iehoua: & licet aliqui nomen יהוה per Iaho, vt Clemens Alex. lib. 5. Strom. Macrobius lib. 1. Saturnal. cap. 18. & Diodorus Siculus lib. 1. Bibliothecæ: aliqui per Iauæ, aut Iah, vt Theodoretus q. 15. in Exodum, exprimi posse crediderunt plures tamen hoc nomen יהוה & אֱלֹהֵינוּ , atq; אֱלֹהֵינוּ vocarunt. Vide Orig. hom. 14. lib. Num. Euseb. l. 11. de præpar. Euan. cap. 8. Greg. Nazianz. oratione 4. de Theologia. Theodoret. q. 15. in Exc Hieron. epist. 136. ad Marcellam, &

Nomen Iehoua apud veteres inauditum.

in cap. 16. Ezech. Non displicet tamen eorum coniectura, qui nomen hoc nihil aliud esse credunt, nisi tertiam personam futuri verbi substantiui, & hunc in modum scribi, & efferi debere, יהיה *jihje*, quod significat, erit, siue erat, siue est, quod propriè Deo soli conuenire docemur Exodi 3.

בכל *in omni*. Litera ב, cum sceua mobili deseruit loco præpositionis in. vide par. 4, cap. 2, nu. 2. Vox autem כל est nomen indeclinabile, significatq; omne, totum, vniuersum, in quolibet genere, numero, & casu. Deriuatur per detractionem vnius literæ à verbo כלל, quod significat, perfecit. vide par. 2, cap. 2, ap. Per detractionem, &c. & si quidem non sequatur accentus maccaph, scribitur per cholem, si verò sequatur, vt hoc loco, scribitur per camets chatuph, כלל. vide par. 2, cap. 2, nu. 5.

נַי } *tempore*. Nomen est deriuatiuum formatum per detractiōem à radice נַי, quod est, inuertit, quia tempus videlicet omnia mutat, & inuertit. Sed fortasse verius dicemus radicem eius esse נַי, quod verbum non est amplius in vsu. Nam in plurali נַי facit נַי, vbi punctum daghes indicat defectũ alterius tau radicalis, vide par. 2, cap. 5, nu. 5. Porro furcula inuersa quæ subiecta est huic voci נַי, est accentus distinguens mediam periodum, diciturq; athnach vide par. 1, cap. 6, num. 4. Secundum est, &c.

תָּמִד } *semper*. Aduerbum temporis est, significatq; quotidie, semper jugiter. vide par. 4, cap. 1. nu. 3. Est etiam nomen significans quotidianum, continuum, iuge.

הַלְלוּ } *laus eius*. Nomen est fœmininum cum pronomine affixo tertie personæ. Radix est הָלַל laudauit
 ind

inde fit nomen תהלה, laus, vbi tau est litera formatiua nominis. vide par. 2, cap. 2, ap. & par. 4, cap. 2. nu. 5. Litera ת, & ל sunt prima, & tertia radicalis: secunda radicalis deest, sed loco eius est daghes forte in tertia. Postrema litera he cum præcedente camets, est signum generis fœminini, vide par. 2, c. 1. n. 3, Fœminina, &c. in regimine genitiui vertitur he in tau, & pro תהלה, dicitur תהלת. vide par. 2. capit. 1. nu. vlt. At in nominibus, &c. Addito autem pronomine affixo, redit camets, & fit תהלתו laus eius. vide par. 2, cap. 4, & 5.

בפי] *in ore meo*. Litera פ est præpositio, in, vt suprâ diximus, & caret daghes leni propter præcedentem literam quiescentem. Vox autem פי est nomen cum affixo pronomine primæ personæ. Radix est פה, os, ac tùm in regimine simplici. tùm cum affixo primæ personæ facit פי, in plurali פים,

ora. vide par. 2, cap. 5, nu. 9. Sicut etiam duo, &c. linea subiecta huic voci פִּי, est accentus distinguens integram periodum, diciturq; soph pasuch. vide par. 1. cap. 6. nu. 3. Primum dicitur, &c.

ב

VERSUS II.

audient	mea anima:	laudabitur	In Domino
ישמעו	נפשי	תתהלל	ביהוה
sewenghu	naphsci	tithhallel	Badonas
	lætabuntur. &	mansueti	
	וישמחו:	ענוים	
	vejsmachu	ughanarim	

בִּיהוה] *In Domino*. Litera ב ferui loco præpositionis in, יהוה est nomen Dei, de quo supra diximus.

תתהלל] *laudabitur*. Est tertia persona futuri, generis foeminini, verb לל in conjugatione Hithpael. vid par. 3, cap. 2. Quia verò verba in conjugatione Hithpael significat actionem in seipsum, ideo תתהלל significat laudabitur anima à se ipsa, sed in

Do

Domino, non in seipsa, id est laudando Dominum, seipsam quodammodo laudabit, quum laus Domini in se ipsa etiam redundet. Nisi magis placeat. hinc laudari accipi, pro lætari, & gloriari.

נַפְשִׁי] *anima mea*. Nomen est femininum cum affixo pronomine primæ personæ. Radix est ipsum nomen נַפֵּשׁ, anima, & cum affixo נַפְשִׁי, anima mea. De ista punctorum mutatione vide par. 2, cap. 5.

יִשְׁמְעוּ] *audient*. Tertia persona est futuri, numeri multitudinis, verbi שָׁמַע in conjugatione Kal: sicut enim שָׁמַע fit שָׁמְעוּ, ita à שָׁמַע audiuit, fit יִשְׁמְעוּ audient, vide par. 3, c. 2. Quia tamen Hebræi carent imperativo tertix personæ, & pro eo usurpant futurum, idcirco noster interpres rectè vertit, audiant.

עֲנִיִּים] *mansueti*. Nomen est masculinum numeri multitudinis. Radix

est עָנָה, quod verbum significat, respondit, humilis, pauper, mitis fuit. Inde fit nomen עָנָו, mitis, mansuetus, humilis, ubi ו est loco ה ultimæ radicalis, in plurali עָנָוִים, sicut à דָּבָר, fit דְּבָרִים, nisi quòd sub prima litera vocis עָנָוִים est sceua compositum, quia נghain est litera gutturalis. De formatione pluralis numeri à singulari, vide par. 2, cap. 1, num. 1.

וְיִשְׂמְחוּ } & latentur. Litera ו est feruilis, significatq; hoc loco, &. vide par. 4, ca. 2, n. 10. Quartò est nota, &c. Vox autem וְיִשְׂמְחוּ est tertia persona pluralis futuri, verbi יִשְׂמַח, in conjugatione Kal. Debit autem secundùm regulam scribi וְיִשְׂמְחוּ sicut וְיִשְׂמְחוּ: tamen propter accentum soph pasuch, qui indicat finem periodi, mutatum est sceua secundæ radicalis in camets. Hoc etiam loco pro futuro, lætabuntur, rectè vertit Interpres per modum imperandi, latentur, quòd

careant Hebræi tertia persona imperatiui.

3

VERSVS III.

exaltemus &	mecum;	Dominum	Magnificate
וְגִדְּמָה	אִתִּי	לַיהוָה	גִּדְּלוּ
<i>verumema</i>	<i>itti</i>	<i>ladonai</i>	<i>Gaddeluo</i>
	pariter.	ejus nomen	
	יַחְדָּו;	שְׁמוֹ	
	<i>iachdau.</i>	<i>sciemo</i>	

גִּדְּלוּ] *Magnificate*. Est secunda persona numeri multitudinis, modi imperatiui, verbi גִּדְּל , in coniugatione Piel. Itaque גִּדְּל significat, magnus fuit, in Piel גִּדְּל, magnificauit, in imperatiuo גִּדְּלוּ, magnificate, sicut לְמַדּוּ. vide par. 3, c. 2, coniug. 3.

לַיהוָה) *Dominum*. Litera ל est seruili, deseruitq; hoc loco pro articulo accusatiui casus, vel potius verbum גִּדְּלוּ datiuo jungitur. vide par. 2, ca. 1. De יהוה dictum est.

אִתִּי] *mecum*. Præpositio est cum affixo pronomine primæ personæ

par. 2, cap. 5, num. 10.

יָחַד] *pariter*. Aduerbiūm à radice יָחַד , quod verbum significat coniungere. Inde enim fit aduerbiūm יָחַד , & יָחַדוּ , *pariter, simul*. vide par. 4. cap. 1, num. 19.

7

V E R S V S I I I I.

omnibus ex & me audiuit:& Dominum Quæsiui

וּמְכַלֵּךְ

וְעַנֵּנִי

דְּרַשְׁתִּי אֶת־יְהוָה

ymiccal

vengbanani

Adonai eth Daraſeths

me liberauit.

meis, pauoribus

הֲצִילָנִי

מִגּוּרֹתַי

hiccilani

megurothai

דְּרַשְׁתִּי] *Quæsiui*. Prima persona singularis, præteriti, verbi דָּרַשׁ, in conjugatione kal, sicut לִמְדַתִּי. vide par. 3, cap. 2, conjug. 1.

וְעַנֵּנִי] *& audiuit me*. Tertia persona singularis præteriti, verbi עָנָה audiuit, respondit, in conjugatione Kal, cum affixo primæ personæ. Siquidem tertia radicalis ad præsentiam affixorum excidere solet. Itaq; à עָנָה

addito ןי, quod est affixum primæ personæ, & remota litera ה, fit ןני au-
diuit me, siue respondit mihi. vide
par. 3, cap. 6, num. 6.

וּמְכַל ׁ & *ex omnibus*. Litera ׁ serui-
lis est significans, &: habet autem
punctum in ventre loco sceua pro-
pter sequentem literam labialem. vi-
de par. 4, cap. 2, num. 11. Sequens par-
ticula ׁ est præpositio ׁן, quæ signi-
ficat ex, ab, de, sed euphoniæ causa
vbique perdit literam ן, & loco ejus
infigit daghes in sequenti: vide par.
4, cap. 2, num. 7. De voce ׁל- dictum
est versu primo.

ׁן מְגוּרוֹתַי *pauoribus meis*. Nomen est
fœmininum numeri pluralis cum af-
fixo primæ personæ. Radix est גור,
quod verbum significat, peregrina-
ri, & pauere. Inde fit nomen mascu-
linum מְגוּר, siue מְגוּרָה, pauor, vbi lite-
ra ׁ est formatiua nominis. vide par.
2, c. 2, ap. Ab hoc masculino מְגוּר, fit
fœ-

œminium מְנוּרָה vide par. 2, cap. 2, num. 2. in pluram מְנוּרוֹת, pauores. vide par. 2, cap. 2, num. 6, & cum affixo מְנוּרוֹת pauores mei.

הַצִּילָנִי] *liberavit me.* Præteriti persona tertia singul. verbi נָצַל, in conjugatione Hiphil, cum affixo primæ personæ. Itaque à נָצַל, quod est verbum ex defectiuis Pe nun, fit in Hiphil הַצִּיל, liberavit. vide par. 3, cap. 3, Pe nun, &c. & cum affixo הַצִּילָנִי liberavit me. vide par. 3. ca. 6, nu. 6, & 24. sub litera ל est camets pro patach; siquidem ante affixum primæ personæ in verbis ponitur patach. vide par. 3, cap. 6, numer. 6, tamen propter accentum soph pasuch vertitur hoc loco patach in camets. vide parte 2, cap. 5, num. 2.

הו

VERSUS V.

eorum facies & sunt illustrati, & cum ad Aspexerunt

וּפְנֵיהֶם

וְנִהְרֻ

אֵלָיו

הַבִּיטוּ

sphenehem

venabaru

elau

Hibbitu

confundentur. non

אֶל-יִחְפְּרוּ:

iechparu al

וּפְנֵיהֶם } *Aspexerunt*. Tertia persona pluralis præteriti, verbi נִבֵּט in Hiphil. Verbum נִבֵּט ex defectiuus Pe nun, in Hiphil facit הַבִּיט, aspexit. Inde הַבִּיטוּ, aspexerunt.

Sciendum est D. Hieronymum, & Lxx. interpretes non legisse הַבִּיטוּ, sed הַבִּיטוּ, in imperatiuo, & ideo vertisse, accedite, videlicet oculis, id est, respicite.

אֵלָיו } *ad eum*. Præpositio cum affixo. Radix videtur esse אֵלָה, inde fit præpositio אֵל ad, & scribitur cum segol, vt distinguatur ab אֵל, quod est vnum ex nominibus Dei: cum affixo personæ mutat segol in tsere,

&

& additur jod post lamed, & fit ^{אליו} ליו
ad eum. vide par. 4, cap. 1, nu. 23. ap.

וְנִהְרָו] *et illuminari sum.* Tertia per-
sona pluralis verbi נִהְרָו, in Kal. נִהְרָו si-
gnificat confluit, illuminatus est. in
tertia persona plurali facit נִהְרָו, vbi
sub litera ה est sceua cōpositum, non
simplex de more aliorum verborum,
quia ה litera gutturalis est, & propte-
rea non patitur sub se sceua simplex.
vide par. 1, cap. 3, ap. nu. 3. Hoc autem
loco propter accentum distinctiuū,
ne sceua quidem est, sed camets. vide
par. 2. cap. 5, num. 2. Porro D. Hiero-
nymus, qui vertit confluite, & Lxx.
interpretes, qui verterunt illumina-
mini, non legerunt נִהְרָו, sed in impe-
ratiuo נִהְרָו.

וּפְנֵיהֶם] *et facies eorum.* Litera ו ha-
bet punctum in ventre loco sceua,
quia præcedit literam labialem, ni-
mirum פ. vide par. 4, cap. 2, num. 9. Il-
lud autem פְּנֵיהֶם, nomen est plurale
cum

cum affixo, radix est פָּנָה, aspexit, inde fit nomen פָּנִים, facies, & solum inuenitur in numero plurali. In regimine facit פָּנֵי, & cum affixo פָּנֵיהֶם, facies eorum. vide par. 2, cap. 4. Est autem obseruandum, D. Hieronymum, & Lxx. qui verterunt, facies vestræ non legisse פָּנֵיהֶם, sed פָּנֵיכֶם.

לֹא] *non.* Aduerbiū negandi, sicut etiam לֹא. vide par. 4, cap. 1, nu. 4.

יִחַפְּרוּ] *confundentur.* Tertia persona pluralis futuri Kal, à verbo חָפַר, quod est, erubuit, & confusus est. Habet autem sub litera jod punctum segol, propter sequentem gutturalem. vide par. 3, cap. 1. & sub litera ח habet sceua simplex pro composito, quia sequitur daghes lene. vide par. 1, cap. 3, ap. numer. 2. Denique sub litera ח habet camets pro sceua, propter accentum distinctiuum. vide par. 2, cap. 5. num. 2.

†

VERSUS VI.

audiuit, Dominus & clamauit, pauper iste

שמע ויהוה קרא עני זה
cameangh vadonai kara nghani ze

eum. saluauit eius angustiis omnibus ex &

הושיעו ומכל צרותיו
hoscingho tsarothau vmiccol

זה] *Iste*. Pronomen demonstratiuum, generis masculini, iste, hic. vide par. 2, cap. 4, num. 4.

עני] *pauper*, à verbo ענה, quod est, humilis, & pauper fuit, fit nomen עני, pauper, vbi י est loco ה ultimæ radicalis.

קרא] *clamauit*, est persona tertia singul. præteriti masculini generis, & proinde ipsa radix.

שמע] *audiuit*, est etiam ipsa radix; dicimus enim שמע, & שמע. vide par. 3, ca. 2, nu. 3. Porro patach sub litera y est additum, propter pronunciationem literæ y. vide par. 1, cap. 2.

ומכל] Vide supra versu 4.

צָרוֹתָיו] *angustiis eius*, à verbo צָר, quod est, angustiis affecit, fit nomen fœmininum צָרָה, angustia. In plurali צָרוֹת, angustia, cum affixo tertiæ personæ צָרוֹתָיו, angustia ejus. vide p.2, c.4, n.6.

הוֹשִׁיעַ] *saluauit eum*. Radix est יָשַׁע, vnde fit יִשְׁע, falus. Inde verbum in Hiphil, הוֹשִׁיעַ, saluauit: Vide quiescentia Pe Iod, vide par.3, cap.4. addito affixo, fit הוֹשִׁיעַ, saluauit eum. vide par. 3, cap.6, numer. 6. Inde est nomen יְהוֹשֻׁעַ Iesus. Nec enim scribi debet יִשׁוּעַ, vt per cōtemptum Iudæi scribūt, neque יִשׁוּעָה, quod salutem, non saluatorem significat, sed יְהוֹשֻׁעַ, quod semper Lxx. interpretes verterunt Ἰησοῦς vnde est Latinum, Iesus, quod nomen fuit etiam Iesu Naue, & Iesu Iosedech, qui typum gesserūt Saluatoris nostri: quod denique veram habet formam nominis proprii, & Saluatorem significat, quum Iod initio
posi-

positum sit proprii nominis forma-
tuum, & reliquæ literæ sint verbi
השיע, quod est saluare.

VERSUS VII.

circa	Domini	Angelus	Castrametatur
סביב	יהוה	מלאך	חונה
סביב	Adonai	maleac	Chone
	eos. eripuit &	cum timentes	
	ויחלצם:	ליראו	
	vaietchalletsem	lireau	

חונה] *Castrametatur*. Participium
præsens à verbo חנה, quod propriè si-
gnificat, castrametatus est. Sed quia
carent Hebræi præsentis tempore In-
dicatiui, & pro eo vtuntur plerum-
que participio præsentis, ideo חונה re-
ctè vertitur, castrametatur, siue cir-
cundat more castrorum. Vide infle-
xionem verborum quiescentium la-
med he: vide par. 3, cap. 4.

מלאך] *Angelus*. Nomen est hee-
manticum, deductum à verbo לאך,
nufitato, per additionem מ. vide

par.2, cap.2, ap.

סביב } Præpositio est, significatq;
in circuitu, in gyro, circa: à verbo
סבב, quod est, circuire. vide præposi-
tiones, par.4. cap.1, num.22.

ליראי } *timentes eum*. Litera ל est ar-
ticulus, & habet chiric loco duorum
fceuaim, quorum vnum sub jod, al-
terum sub ipso lamed esse debuisset.
Eadem enim est ratio literæ ל, & li-
teræ י, quod attinet ad puncta subie-
cta: de quo vide par.4, cap.2. num. 11.
& 14. Remota igitur litera lamed, se-
quens dictio integra est יראי, quæ
quidem est participium generis ma-
sculini, numeri pluralis cum affixo, à
verbo ירא, timuit. Participium enim
est etiam ירא, nec à præterito vllò
modo differt. vide par.3, cap.2, Circa
participium, &c. Porro ירא, timens,
in plurali facit יראים, timentes, iuxta
eugsr lamutationis punctorum. vide
par.2, cap.5. Nunc de polysyllabis

&c

&c. & cum affixo יריוו timentes eum.
vide par. 2. cap. 4. num. 5.

וַיִּחַלְצֵם) & eripuit eos. Litera ו est fer-
uilis, vertitq; significationem futuri in
præteritum. vide par. 4. cap. num. 13.
Vox autem וַיִּחַלְצֵם est persona tertia
generis masculini, numeri singularis
futuri, in conjugatione Piel, cum affi-
xo tertiæ personæ pluralis masculini
generis. Radix est חלץ, recessit: inde
חלץ, remouit, eripuit: inde in futuro
חלץ, eripiet, & cum affixo וַיִּחַלְצֵם, eri-
piet eos, & cum vau versiuo וַיִּחַלְצֵם, &
eripuit eos. vide de affixis verborum
in Piel, par. 3, cap. 6, num. 23.

Obseruandum est D. Hierony-
mum, & Lxx. interpretes, qui verte-
runt, & eripiet eos, non legisse vau
cum patach. sed cum chiric, hoc mo-
do. וַיִּחַלְצֵם, & eripiet eos.

VERSUS VIII.

Dominus:	bonus	quoniam	videte &	Gustate,
יהוה	טוֹב	כִּי	וַיֵּרָא	טַעֲמוּ
Adonai	toy	chi	vren	Tanghamu
	eo.in	sperabit	vir ille	beatus
	בו	יְחַסֶּה	הַנָּבֵר	אֲשֶׁר־
	bo	iechse	haggher	afire

טַעֲמוּ] *Gustate.* à præterito טַעַם, gustavit, fit in Imperatiuo secunda persona pluralis טַעֲמוּ, gustate: vbi patach est sub prima radicali pro sceua, aut chiric, propter sequentem gutturalem. vide par. 3, cap. 2, obseru. Kal.

וַיֵּרָא] *videte.* à præterito רָאָה, vidit, fit in imperatiuo רָאֵה, vide, & וַיֵּרָא, videte. vide inflexionem verborum quiescentium Lamed he.

כִּי) *Coniunctio est,* significatque quoniam, quòd, quia, & similia. vide par. 4, cap. 1, num. 24.

טוֹב) *bonus.* à verbo טוֹב, quod significat, bonus fuit, nomen טוֹב, bonus.

nus. Sciendum est autem subintelligi verbum substantiuum, quum dicitur, gustate, & videte, quoniam bonus dominus.

אשר) *beatus*. A radice אשר fit verbum אשר; beatificauit, & nomen אשר, beatus, & beati. Est enim vtriusque numeri, licet formam præseferat nominum numeri pluralis, & in regimine existentium.

הַנָּבֵר) *ille vir, ó ανηρ* Litera ה feruilis est, vim habens pronominis demonstratiui, more Græcorum articulo- rum. Punctum ejus solenne est patach sequente daghes. vide par. 4, ca. 1, num. 9. Nomen autem נָבֵר fit à verbo נָבַר, quod est roborare, & ideo propriè significat virum, qui etiam apud Latinos à viribus sic appellatur.

יִהְיֶה) *sperabit*. Futuri tertia persona singularis, generis masculini, à verbo יָהַר, sperauit. vide inflexionem

verborum quiescentium Lamed he,
par.3, cap.4. Cur autem sub litera jod
sit segol, & sub chet gutturali sit sce-
ua, vide par.3. cap.2, obseru.6, & par.
1. cap.3, ap. nume. 2. Et quamuis הוֹנִי
sit futurum, tamen rectè vertitur à
D.Hienymo, & à LXX. interpretibus
per tempus præsens. Utuntur enim
Hebræi futuro pro præsentem, præfer-
tim quando significatur continua-
tio actionis, vel habet vim modi po-
tentialis, vt sit, confidit, pro confidere
solet. vide par.3, cap. 1. Notandum est
etiam deesse hoc loco pronomen re-
latiuum, & subintelligendum esse, qui.
vide par.4, c.5.

בִּי *in eo.* Litera seruilis cum affi-
xo. vide par.4, cap.4, num. 16.

VERSUS IX.

non quoniam eius: sancti Dominum Timete

$\text{אֵין כִּי קְדוֹשׁוֹ אֶת-יְהוָה יִרְאוּ}$
en chi ke'lofcians Ad opai eth Ieru

defect

eum. timentibus defectus

לִירְאוּ

lireau.

מַחְסוֹר

machsor

יִרְאוּ] *Timete.* Secunda personā pluralis numeri, generis masculini, modi imperatiui, à verbo יִרָא, timuit. Et quidem secundum regulas deberet esse Imperariuus, יִרָא, time, יִרְאוּ, timete. vide par. 3, cap. 5, numer. 2. Quia tamen à verbo etiam רָאָה, vidit, fit יִרְאוּ, videbunt, ne ista verba confundatur, in priori dicimus יִרְאוּ, cum Aleph penitus quiescente.

קְדוֹשֵׁי] *sancti eius*, à verbo קָדַשׁ, sanctus fuit, deducitur nomen קְדוֹשׁ, sanctus in plurali קְדוֹשִׁים, sancti, cum affixo קְדוֹשֵׁי, sancti eius. vide de mutatione punctorum par. 2, cap. 5, nu. II.

כִּי] Vide supra versu 8.

אֵין] Aduerbiū negandi. vide par. 4, cap. 1, num. 4.

מַחְסוֹר] *defectus*, à verbo חָסַר, deficit, formatur nomen per additionem

nem מ, quæ vna est ex literis Hee-
manticis, מחסור, defectus, inopia. vide
par. 2, cap. 2. Per additionem, &c.

ליראיו: *timentibus eum.* vide sup. v. 8.

כ

VERSUS X.

Dominum quærentes & esurierunt: & egerunt Leunculi

יהוה	ודורשי	ורעבו	רשו	כפירים
<i>Adonai</i>	<i>vedoresce</i>	<i>veranghevu</i>	<i>rasciu</i>	<i>Chephirim</i>

bono.	omni	deficient	non
-------	------	-----------	-----

טוב:	כל-	יחסרו	לא
<i>tov</i>	<i>col</i>	<i>iachseru</i>	<i>lo</i>

כפירים } *Leunculi.* à verbo כפר fit no-
men כפיר, & significat propriè leun-
culum jam grandiusculum, & ad
prædandum idoneum, vt patet ex li-
bro Ezech. cap. 19. vers. 3: & per me-
taphoram intelligitur tum hoc loco,
tum apud Ezech. per leunculum ho-
mo diues, & potens, alienorum bo-
norum cupidus, direptorq;.

רשו] *eguerunt.* Tertia persona plu-
ralis, præteriti, à radice רש, eguit. Sic

autem flectitur præteritum, רָשָׁתָּהּ, רָשָׁתָּהּ. vide quiescentia nghan
vau, par. 3, cap. 4.

רָעָבוּ) *esurierunt*. à רָעַב, esuriit, inde
in tertia persona plurali רָעָבוּ, esurie-
runt, & propter accentum distincti-
uum רָעָבוּ. vide par. 2, cap. 5. num. 2.

רוֹרְשֵׁי) *quærentes*. Est participium a-
ctiuum numeri multitudinis in regi-
mine, à verbo רוֹרַשׁ, quæsiuit. Hinc e-
nim רוֹרַשׁ, querens, & in plurali
רוֹרְשֵׁי, & רוֹרְשֵׁי, quærentes.

לֹא) non. Aduerbiū negandi.

יִחָסְרוּ) *deficient*. à verbo יָחַסַר, defecit,
fit futurum יִחָסְרוּ, deficient. vide par.
3, cap. 2, num. 6.

כָּל־) *omnis*. Vide supra versu 1.

טוֹב) *bono*. Etsi propriè טוֹב est no-
men generis masculini, vnde fit fœ-
mininum טוֹבָה, bona, & Hebræi ple-
unque vtuntur fœminino pro neu-
tro, quo carent, vt D. Hieronymus
locet in cap. 7. Ecclesiastæ, tamen v-

tuntur etiam non rarò ipso masculino, vt hoc loco, & alibi.

VERSUS XI.

Domini timorem me, audite filij, Venite

יהוה יראת לי שמעו בני כו
Adonai yreath li scimughu vanim Lechi

vos. docebo

אלמדכם

alammedchem.

[לכו] *Venite*, secunda persona pluralis imperatiui, à verbo ילך, venit vide inflexionem quiescentium Pejod par. 3, cap. 4. Sciendum tamen est verbū ילך non esse in vsu in præterito, & participiis, sed pro eo vsurpari verbum הלך, quod idem significat, sicut è contrario verbum הלך rarò est in vsu in infinitiuo, imperatiuo, & futuro, & pro eo vsurpatu verbum ילך.

[בני] *filij*, à verbo בנה, ædificauit fit nomē בן, filius, quia filius est qua

si opificium quoddam patris: in plurali בניים, filij, in foeminino בת, pro בנות, filia, in plurali בנות, filia. vide par. 2, cap. 5. except. 2.

שמעו] *audite*, imperatiuus à radice שמע, sicut à למד fit למרו. vide par. 3. cap. 2. conjug. Kal.

לי] Articulus cum affixo primæ personæ. vide par. 2. cap. 4. numer. 2, & quamquam ל fere est articulus genitiui, aut datiui, tamen interdum etiam seruit accusatiuo. vide par. 2. cap. 2.

יראה] *timorem* à verbo ירא, timuit, fit nomen foemininum יראה, timor, & in regimine genitiui יראה. vide par. 2, cap. 2. Regimen, &c.

אלמדכם] *docebo vos*. Prima persona futuri Piel cum affixo, à verbo למד, didicit. Vide inflexionem sine affixo, par. 3. capite 2, & cum affixo par. 3. ca. 6, nu. 23.

מ

VERSUS XII.

dies	diliget	vitam?	vult qui	vir ille	Quis
ימים	אוהב	חיים	החפץ	מִרְהָאִישׁ	מִי
iamim	ohev	chajim	hechaphets	haisc	Ma
	bonum		videndum ad		
	טוב:		לראות		
	טוֹב		לִרְאוֹת		
	tor		lireoth		

מי] *Quis*, Pronomen relatiuum, & interrogatiuum, quod de solo homine dicitur. vide par. 2, cap. 4, nu. 8.

האיש) *ille vir*. Litera ה deseruit demonstrationi, habet camets pro patach, quia sequens litera non est capax daghes. vide par. 4, cap. 2, num. 9. Vox איש est ipsa radix, & significat virum, vt à foemina distinguitur, & ponitur pro marito siue masculino. Inde אשה, mulier, foemina, vxor. Dicitur etiam איש vnusquisque, quilibet, quicumque. Deest hoc loco verbum substantiuum de more Hebraeorum, integra enim sententia est, Quis est ille vir? vide p. 4, c. 4. n. 6.

החפץ] *qui vult*. Litera ה præposita participio, seruit loco relatiui אשר, qui, & habet segol, quia sequitur gutturalis affecta puncto camets. vide par. 4, cap. 2, nu. 9. except. 1. Vox autem חפץ est participium, à verbo חפץ, voluit. Hebræi pro præsentis, quo carent, vtuntur participio, præcedente pronomine. vide par. 3. cap. 1. Secundo loco, &c.

חיים] *Vitam*, nomen est pluralis numeri, nec habet singularem, vt apud Latinos opes, deliciae, angustiae, &c. deducitur à verbo חיה, vixit. vide par. 2, cap. 2, num. Porro, &c.

אוהב] A præterito אהב, dilexit, fit participium numeri singularis אוהב, diligens, sed explicatur per præsens, diligit, quia pertinet huc etiam relatiuum præfixum participio חפץ.

ימים] *dies*. Radix est יום, dies, in plurali ימים, dies, vide par. 2, cap. 5, num. 3, except. 1.

לראות ך̄ *ad videndum*. Infinitivus est cum litera lamed formatrice gerundij, à verbo רָאָה, vidit. inflexionem huiusmodi verborum habes: vide p. 3, cap. 4. De literis formatricibus gerundiorum vide par. 3, cap. 2, num. 5. Habet autem litera lamed sub se chiri pro sceua, ne duo sceuaim initio concurrant. vide par. 3, cap. 2, num. 5.

טוב ך̄ *bonum*. D. Hieronymus, & Lxx. interpretes, qui verterunt, dies videre bonos, non ad verba, sed ad sensum, respexisse videntur. Nam טוב singulare est, & in plurali habet טובים.

נ

V E R S V S X I I I.

tua labia &	malo, à	tuam linguam	Custodi
וּשְׂפָתֶיךָ	מֵרַע	לְשׁוֹנְךָ,	נֹצֵר
<i>usphathecha</i>	<i>mer.ugh</i>	<i>lesionecha</i>	<i>Netsor</i>
	dolum.	loquendo à	
	מִדְּבַר	מִדְּבַר	
	<i>mirma</i>	<i>middaber</i>	

נצור ך̄ *Custodi*. Imperativus à verbo

נצר, custodiuit, esse debuit צר custo-
 di. vide defectiua Pe nun, par. 3. ca. 3.
 Tamen interdum etiam verba ista
 defectiua sequuntur normam perfe-
 ctorum, vt hoc loco à נצר fit נצור, si-
 cut à למר fit למור. vide par. 3, c. 2, Kal,
 & cap. 3.

לשונך) *linguam tuam.* à verbo לשון
 inusitato fit nomen לשון, lingua, in re-
 gimine לשון, cum affixo לשונך, lin-
 guam tuam. vide par. 2. cap. 4, nu. 5.

מרע) *à malo.* Litera מ seruit loco
 præpositionis à, ab, & habet tsere,
 quia sequens non capit daghes. vide
 par. 4, cap. 2, nu. 7. Vox autem מרע de-
 ducitur à verbo מרע, malum esse. Dici-
 mus enim מרע, malus, & malum, &
 מרעים, mali, & mala, & scribitur quidē
 fere מרע, tamen hoc loco propter ac-
 centum distinctiuum habet camets.
 vide par. 2, cap. 5. num. 2.

ושפתך) *labia tua.* Litera ו seruit
 loco coniunctionis, &. Habet verò
 pun-

punctum in ventre loco sceua, propter sequens sceua. vide par. 4, cap. 2. num. 9. שִׁפְתֵיךְ est nomen pluralis numeri, cum affixo. Radix est שָׁפָה, labium, in duali שִׁפְתַיִם, labia, & cum affixo שִׁפְתֵיךְ, labia tua. vide par. 2. cap. 4. num. 5.

מְדַבֵּר à loquendo. Infinitiuus cum litera מ formatiua gerundij, in conjugatione Piel, à herbo דָּבַר, quod est, loquutus est. vide par. 3. cap. 2.

מְרַמָּה à dolium. nomen foemininum heemanticum. Deriuatur à radice רָמָה, fraudauit. vide par. 2, cap. 2. ap. Per additionem, &c.

ד

VERSUS XIII.

quære bonum: fac & malo à Declina

בָּקַשׁ טוֹב וְעָשָׂה מַרַע סוֹר

bakkesch tov vangehase merangh Sur

eam. persequere & pacem

וְדַרְפוּהוּ שְׁלוֹם

verodphehu shalom

סוֹר] Declina. imperatiuus à præterit

erito מר in Kal ex quiescentibus
ghain vau. vide par. 3. cap. 4. Kal.

מרע) à malo. vide superiori versu.
ועשה) & fac. Litera ו servilis est si-

nificans, & Habet autem sub se pa-
ach, quia litera sequens est guttura-
is. vide par. 4. cap. 2. num. 11. Vox au-

em עשה, est imperatiuus in kal à
præterito עשה, fecit. vide inflexio-

nem par. 3. cap. 4. Habet verò עשה
pro sceua simplici sceua composi-
tum sub prima radicali, quia ea litera
gutturalis est.

טוב) bonum, vide sup. ver. 8. & 12.

בקש) quare, imperatiuus in Piel,
præterito בקש, quæsiuit, part. 3.
cap. 2.

שלום) pacem. nomen à verbo
שלם pacificum esse.

רדפהו) persequere eam. Imperatiuus
cum affixo à præterito רדף, perse-
quutus est. Imperatiuus est רדוף, per-
sequere: sed propter affixum verti-

tur sceua in camets charuph, & chole in sceua, & addito affixo fit רדפהו. vide par. 3. cap. 6. num. 15. & 20. Nota etiam illud הו esse affixum proprium verborum. vide par. 3. cap. 6. num. 4.

ע

VERSUS XV.

ejus aures & justos: ad Domini. Oculi

וְאָזְנוֹ אֶל צְדִיקִים יְהוָה עֵינָיו

veo. znan el tsaddikim Adonai Nghene

eorum. clamorem ad

אֶל שׁוֹעֲתָם:

el sciarnghasham

עֵינָיו] *Oculi*. Radix est עַן, oculus in duali עֵינִים, oculi, & in regimine עֵינֵי, vide par. 2. cap. 1. nu. 6. & cap. 5. num. 14.

אֶל] *ad*, præpositio. Vide supra ver. 5.

צְדִיקִים] *Iustos*, à verbo צָדַק, justus fuit, fit nomen sex punctorum צָדַק justitia, & צָדִיק, justus, in plurali צְדִיקִים, justus. vide part. 2. capit. 1. nu. 4.

אָזְנוֹי] *aures ejus*. Radix est אָזַן, au-
 s, in duali אָזְנוֹיִם cum affixo אָזְנוֹי. vi-
 de de mutatione horum pūctorum,
 par. 2, cap. 4, & 5.

שׁוֹעֲתָם] *clamorem eorum*. à verbo
 שָׁעַת, clamavit, fit nomen foemininum
 שׁוֹעַת, clamor, in regimine שׁוֹעַת, cum
 fixo שׁוֹעֲתָם, clamor eorum. vide par.
 cap. 5. numer. 5.

פ

VERSUS XVI.

ordendum ad malum, facientes in Domini Vultus

לְהַכְרִית	רַע	בְּעוֹשֵׂי	יְהוָה	פְּנֵי
<i>lehachrit</i>	<i>rang</i>	<i>benghose</i>	<i>Adonai</i>	<i>Pene</i>

eorum. memoriam terra de

זְכָרָם:	מְאֲרָץ
<i>Zichram</i>	<i>meerets</i>

פְּנֵי] *Vultus*. à verbo פָּנָה, aspexit, fit
 nomen plurale פְּנֵיִם: facies, vultus, &
 per metaphoram, ira, furor: in regimi-
 ne פְּנֵי. vide supra versu 5.

בְּעוֹשֵׂי] *in facientes*. Litera בְּ seruilis
 est, deseruitq; loco præpositionis, in.
 vide par. 4. cap. 2. num. 14. Vox autem

יושי est participium numeri multitudinis in regimine, à praterito עשה fecit. Dicimus enim עשה, fecit, עשה faciens, עשים, facientes, עושי, facientes mali, siue malum, vt requirit Latina Syntaxis.

רע] *malum*. Vide sup. 13. versu.

להכרית] *ad perdendum*. Infinitiuus cum litera seruili formatrice gerundij, in coniugatione Hiphil, à verbo כרת, exidit, perdidit. Vide inflexionem par. 3. cap. 2.

מארץ] *de terra*. Litera מ seruit loco præpositionis De, ex, ab, & habet tse-re pro chitic, quia sequens litera non est capax daghes. vide par. 4. c. 2. num. 7. Vox ארץ est ipsa radix, & significat terram in genere.

זכרם] *memoriã eorum*, à verbo זכר, recordari, fit nomen זכר, memoria, זכרם, memoria eorum. vide par. 2, ca. 4, nu. 5. De mutatione horum punctorum vide par. 2, cap. 5, nu. 18.

צ

VERSUS XVII.

omnibus ex & audiuit, Dominus & Clamauerunt,

וּמִכָּל-	שָׁמַעַ	וְהוּא	צָעָקוּ
<i>umiccol</i>	<i>sciameangh</i>	<i>Vadonai</i>	<i>Tsanghaku</i>
eos.eruit		eorum angustis	
הַצִּילִים:	צָרוֹתָם		
<i>hittsilam</i>	<i>tsarotham</i>		

צָעָקוּ] *Clamauerunt.* Tertia perso-
na præteriti pluralis Kal verbi צָעַק,
clamauit. Habet autem sub secunda
hematis sceua cõpositum pro sim-
plici, quia ea litera gutturalis est.

שָׁמַעַ] *audiuit.* vide suprà ver. 6.

וּמִכָּל] *ex omnibus.* vide su. v. 4.

צָרוֹתָם *angustis eorum.* à verbo צָוַר
it nomen צָרָה, in plurali צָרוֹת, cum
affixo tertiæ personæ pluralis צָרוֹתָם.
vide par. 2, ca. 4, num. 5.

הַצִּילִים] *eruit eos.* à radice נָצַל fit in
Hiphil הִצִּיל. vide Pe nun par. 3, cap. 3,
& cum affixo הַצִּילִים. vide par. 3, cap. 6.
num. 24.

ק

VERSUS XVIII.

attritos & corde: contritis Dominus Propinquus

קרוב יהוה לנשברי לב ואת־דכאי
dacce yesth lev lemschbere Adonai Karov

saluabit. spiritu

יושיע: רוח

iosciangh ruach

קרוב } *Propinquus*. nomen à radic
 קרב, appropinquauit.

לנשברי] *contritis*. Litera ל serui
 est, seruitq; pro articulo datiuu casu
 vide par. 2. cap. 2. numer. 10. Vox au
 tem, נשברי est participium numeri
 multitudinis, in regimine, à verb
 שבר, in conjugatione Niphal. Dici
 mus enim שבר, contriuit. Inde in Ni
 phal נשבר, contritus est. Inde partici
 piū נשבר, contritus. In plurali שברים
 contriti in regimine נשברי.

לב] *cor*. Radix est לב, quod est
 nomen integrum, & cor significat
 Inde per syncopen dicitur לב, & id
 significat. Vide de hujusmodi nomi

num formatione par. 2. cap. 2. ap.

אָת] Articulus est accusatiui. Vide par. 2. cap. 1. num. 15.

רָבַא] *attritus*, à verbo רָבַא, quod in Piel significat, attriuit, fit nomen רָבַא, attritus, in plurali רָבַאִים, attriti, in regimine רָבַאִי vide par. 2. cap. 1. num. 13.

רוּחַ] *spiritus*, à verbo רוּחַ, quod est, respirauit, fit nomen רוּחַ, spiritus, ventus, mens: estq; nomen fœmininum habens in plurali רוּחוֹת vide par. 2. cap. 1. n. 3. except. Sunt, &c.

יֹשִׁיעַ] *saluabit*, futurum Hiphil à radice יָשַׁע vide suprâ ver. 6.

7

V E R S V S X I X.

omnibus his ex &	justi,	afflictiones	Multæ
וּמְכַלֵּם	צְדִיק	רָעוֹת	רַבּוֹת
<i>umcullam</i>	<i>tsaddic</i>	<i>ra'ghoth</i>	<i>Rabboth</i>
	Dominus	eum eruet	
	יְהוָה:	יַצִּילֵנוּ	
	<i>Adonai</i>	<i>iau fileinu</i>	

רַבּוֹת] *Multa*, à verbo רָבַב, multi-
X 4 plic

plicauit, fit nomen רב, multus, רבים,
multi, & in fœminino רבה, multa, in
plurali רבות, multæ: vbi punctum da
ghes est propter defectum alterius ב
radicalis. vide par. 2. cap. 5.

רוע] *mala, afflictiones.* à verbo רוע,
malus fuit, fit nomen רע, malus, רעים,
mali, רעה, mala, רעות, malæ. Remanet
autem vbique camets sub prima ra
dicali, ad significandum defectum
secundæ radicalis. vide par. 2. cap. 5.
nu. 7. vbi etiam notandum tùm רע,
tùm רעה accipi in Scripturis, & pro
adjectiuo, malus, & mala, & pro sub
stantiuo, malum, seu malitia, siue
afflictio.

צדיק] *justi.* Vide suprâ ver. 15.

וּמְבַלֵּם] *Et ex omnibus illis.* Litera
vau est seruilis, significans &: habetq;
punctum in ventre, quia litera se
quens est labialis. vide par. 4. cap. 2.
num. 11. Litera ם est etiam seruilis, si
gnificans, ex, habetq; chirc sequen
te

te daghes, quia integra præpositio est כן, sed vltima litera ornatus gratia abjicitur, & ejus defectus notatur per daghes infixum in sequenti litera. vide par. 4. cap. 2. num. 7. Illud autem בלם compositum est ex כל, id est, omnes, & הם, id est, ipsi. Et quidē כל, de quo supra versu 1. cum affixis mutat cholem in kibbutz, quia tunc incipit apparere daghes forte, quod latebat in litera ל, ob defectum alterius ל radicalis. Radix enim est כלל, perfecit, nec potest commodè ante daghes forte poni longum punctū. Itaque ex כל & הם, fit בלם vide par. 2. cap. 5.

יצילנו] *eruet eum.* à radice נצל fit præteritum in Hiphil הצייל, eruit: inde est futurum יצייל eruet, & cum affixo יציילנו, eruet eum. Vide supra versu 4.

U

V E R S V S X X.

eis ex	vnum	ejus: ossa omnia	Custodiens
מֵהֵנָּה	אַחַת	כָּל-עֲצָמוֹתָיו	שׁוֹמֵר
mehenna	achas	ng hatsmothau col	Sciomer
	contritum. est	non	
	נִשְׁבְּרָה:	לֹא	
	nischara	lo	

שׁוֹמֵר] *Custodiens*. à praterito שָׁמַר, custodiuit, fit participium שׁוֹמֵר, custodiens, quamquã etiam rectè veritur, custodit, à D. Hieronymo, & à Lxx. interpretibus, quia Hebræi sæpe vtuntur participio præsentis, pro præsentis Indicatiui, quo carent.

עֲצָמוֹתָיו] *ossa eius*, à verbo עָצַם, roborauit, fit nomen עָצָם, os, robur, fortitudo, in plurali עֲצָמִים & עֲצָמוֹת, ossa: inde cum affixo עֲצָמוֹתָיו, ossa eius.

אַחַת] *una*, est numerus cardinalis generis fœminini, sicut etiam os ossis hoc loco est generis fœminini. vide tabellam numerorum par. 2. cap. 3.

מהנה ׀ *ex eis*, præpositio cum pro-
nomine generis fœminini numeri
multitudinis. vide par 2. cap. 4. nume.
2. Est autem daghes in litera nun post
longam vocalem ratione accentus.
vide p. 1. c. 2. ap. 2.

לא ׀ *non*. Aduerbiū negandi. vide
par. 4. cap. 1. num. 4.

נִשְׁבַּר ׀ *contritum est*. à radice שָׁבַר,
contriuit, fit præteritum in Niphâl,
נִשְׁבַּר, contritus est, & in fœminino
נִשְׁבַּרָה, contrita est. Vertimus tamen
hoc loco, contritum est, quia os a-
pud Latinos est generis neutri. Por-
rò sub litera ב est camets pro sceua,
propter accentum. vide par 2. cap. 5.
num. 2.

ת

VERSUS XXI.

qui oderunt &	malitia,	impium	Interimet
וְשׂוֹנְאֵי	רָעָה	רָשָׁע	תְּמוֹתָת
vesoneé	rangha	rasciangh	temorbeth
			iustam

desolabuntur.

iustum

יֵאֲשָׁמוּ

צַדִּיק

iesciamus

tsaddik.

תְּמוּתָהּ } *Interimet.* à verbo מָת, mortuus est, fit in conjugatione Poel תָּמוּתָהּ, interemit, inde in tertia persona futuri generis fœminini, numeri singularis תְּמוּתָהּ, interimet. Vide inflexionem par.3, cap.2, conjug.5, & c.4, quiescentium nghain.

רָשָׁע } *impium.* à verbo רָשַׁע, impius fuit, fit nomen רָשָׁע, impius.

רָעָה } *malitia.* Vide versu 19.

שׂוֹנְאִי } *qui oderunt.* à præterito שָׂנָא, odit, fit Benoni שׂוֹנְאִי, odians, qui odit. in plurali שׂוֹנְאִים, odientes, & in regimine שׂוֹנְאֵי: participia enim flectuntur more nominum.

צַדִּיק } *iustum.* vide supra versu 15, deberet quidem verti, iusti, quia genitiui casus est apud Hebræos, tamē vertimus iustum propter Latinam Syntaxim.

יִאֲשְׁמוּ] *delinquent, vel desolabuntur*: à præterito אָשַׁם, deliquit, seu desolatus est, fit futurum יִאֲשְׁמוּ, delinquēt, siue desolabuntur. Ponitur autem hoc loco camets pro sceua, sublitera ש, propter accentum distinguentem. vide par. 2, cap. 5, num. 2.

פ

V E R S V S X X I I.

non & suorum, seruorum animam Dominus Redimēs

וְלֹא	עֲבָדָיו	נַפְשׁ	יְהוָה	פֹּדֶה
<i>velo</i>	<i>nghavadan</i>	<i>nephesc</i>	<i>Adonai</i>	<i>Pode</i>

eo in confidunt qui omnes desolabuntur

יִאֲשְׁמוּ	כָּל	הַחֹסִים	בּוֹ :
<i>iesciemus</i>	<i>col</i>	<i>hachosim</i>	<i>bo</i>

פֹּדֶה] *Redimens*, à præterito פָּדָה, redemit, fit Benoni פֹּדֶה, redimens, hoc est, redimit.

נַפְשׁ] *animam*, est ipsa radix, siue primitiuum nomen.

עֲבָדָיו] *seruorum suorum*, à verbo עָבַד, seruiuit, fit nomen עָבֵד, seruus: in plurali עֲבָדִים, serui, in regimine עֲבָדֵי, & cum affixo עֲבָדוֹ.

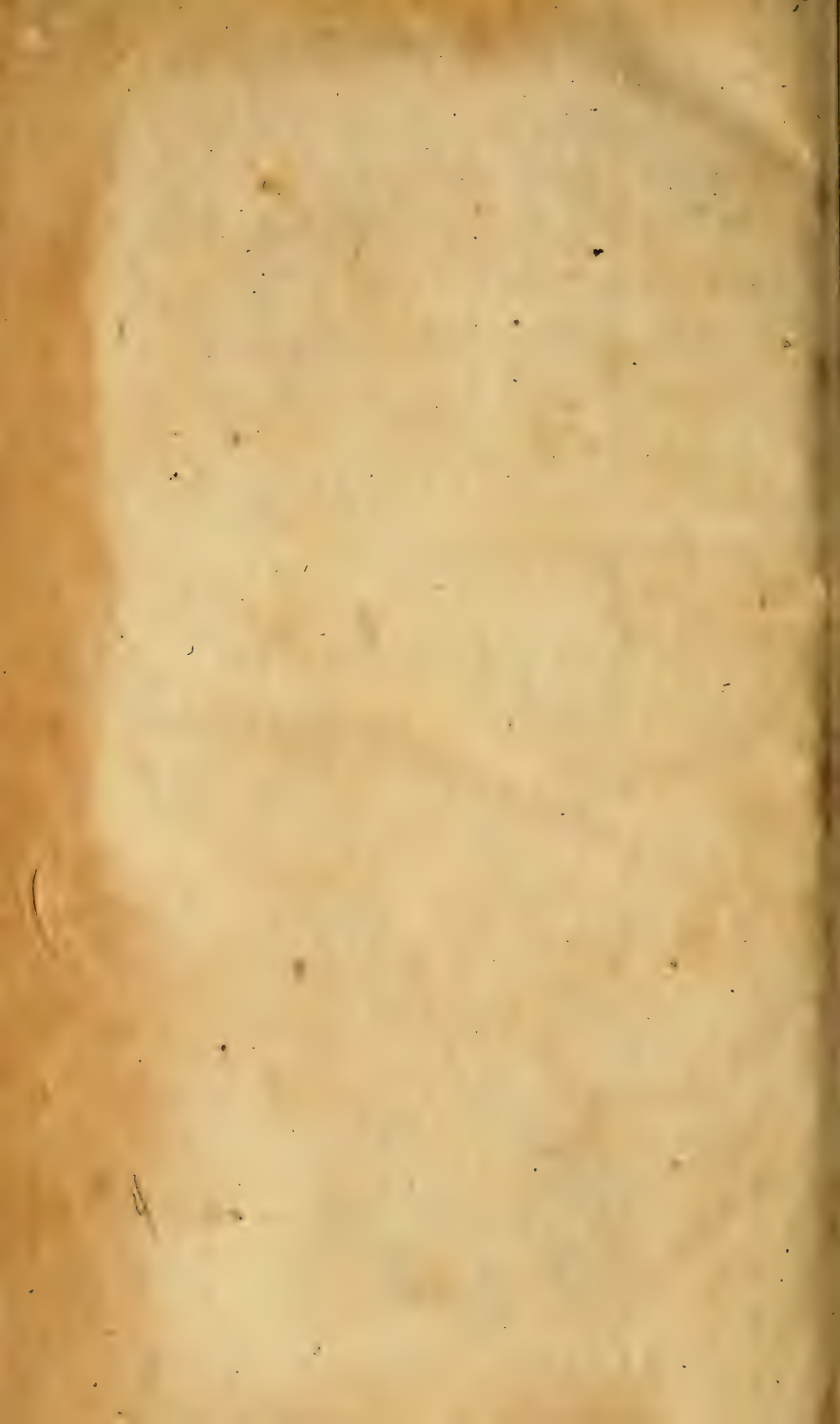
וְהוֹפִיחַ] *qui sperant.* Litera ה præpo-
 sita participio seruit loco pronomi-
 nis relatiui. Illud autem וְהוֹפִיחַ est par-
 ticipium, à verbo הוֹפִיחַ, sperauit. Hinc
 enim fit participium הוֹפִיחַ, sperans, &
 in plurali וְהוֹפִיחִים, sperantes: vertimus
 tamen, qui sperant, quia vtuntur He-
 brai participio loco præsentis tem-
 poris, & tunc maximè quum præce-
 dit pronomen.

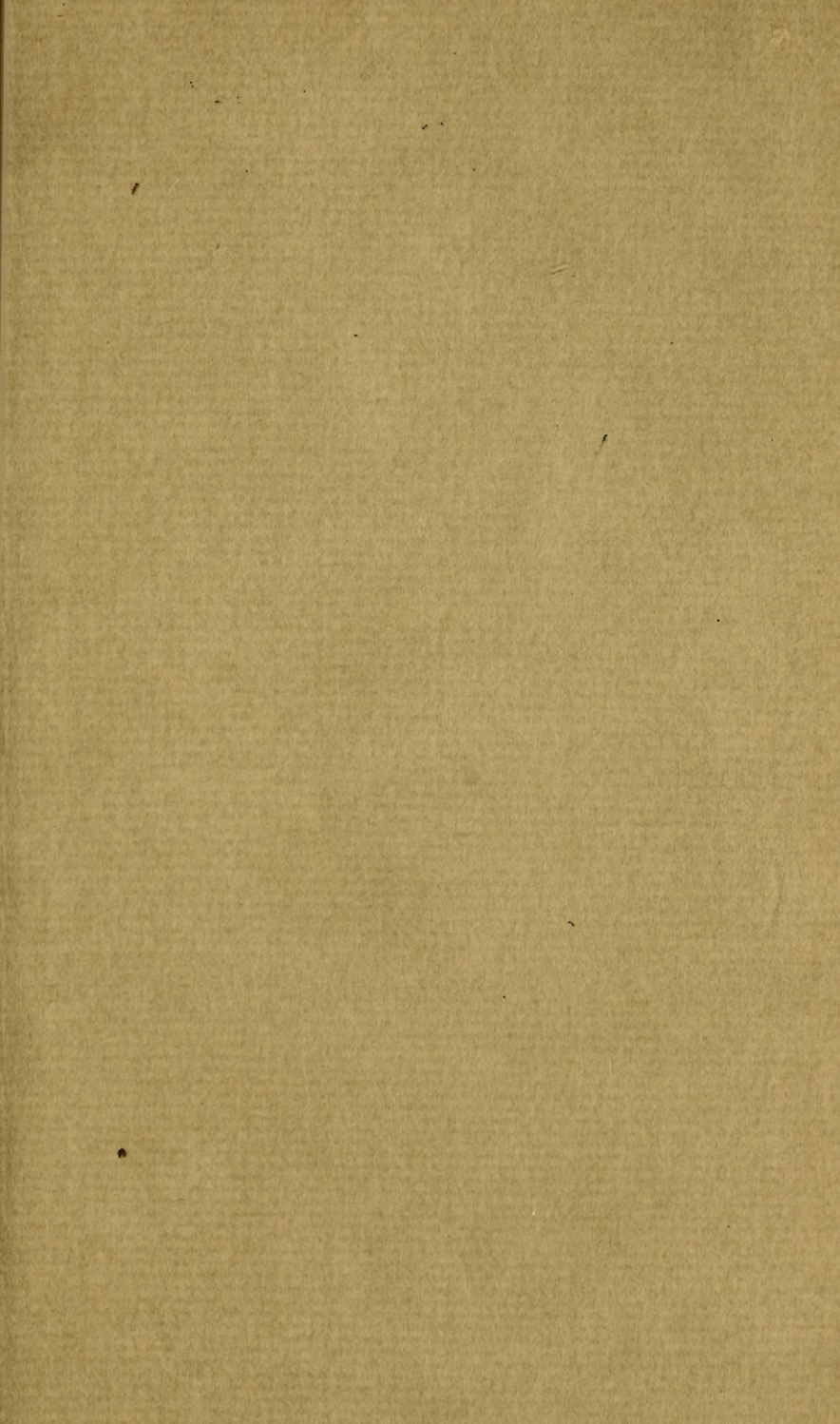
וּבְ) *in eo.* præpositio cum affixo.
 vide Quiescentia Lamed He, par. 3.
 cap. 4.

FINIS, LAUS DEO.

APR 15 1936

